

BEGROTING 2023

GEMEENTE BUREN

GEMEENTE BUREN

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Algemeen.....	3
Aanbiedingsbrief	4
Financiële beschouwingen	6
Begroting in één oogopslag.....	11
Leeswijzer	12
Programmaplan	14
1. Wonen, werk en recreatie.....	15
2. Fysieke leefomgeving	17
3. Sociaal domein	20
4. Sport, cultuur en onderwijs.....	23
5. Inwoners, bestuur en veiligheid	25
6. Bedrijfsvoering (inclusief algemene dekkingsmiddelen)	28
Paragrafen	31
Lokale Heffingen.....	32
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	40
Onderhoud kapitaalgoederen	49
Financiering	54
Bedrijfsvoering	58
Verbonden partijen	64
Grondbeleid	77
Ombuigingen (ZBB).....	80
Financiële begroting	81
Financiële uitgangspunten.....	82
Presentatie structureel begrotingssaldo	83
Overzicht baten en lasten	84
Toelichting overhead	86
Overzicht van baten en lasten - taakvelden	87
Overzicht van incidentele baten en lasten.....	93
Geprognosticeerde balans	95
Meerjaren investeringsplan (MIP)	97
Reserves en voorzieningen	98
EMU-saldo	100
Arbeidsgerelateerde verplichtingen	101
Bijlagen	102
Subsidies	103
Verplichte beleidsindicatoren.....	105
Overzicht beleidskaders per programma	108

Algemeen

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad,

Oorlogen en onrust maken dat mensen huis en haard verlaten. Deze crises in de wereld hebben ook een grote impact op ons dagelijks leven. Inwoners krijgen te maken met een forse stijging van de energielasten, inflatie en de woningnood is nog steeds een acuut probleem. De rente stijgt en investeringen worden duurder. Ook voor de gemeente. Wij zullen door de toenemende inflatie een solide financiële koers moeten varen.

Samen voor het Buren van morgen

Wij gaan aan de slag met het coalitieakkoord 'Samen voor het Buren van morgen'. Er ligt een realistisch uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaren. Met inwoners en ondernemers gaan we samenwerken om de maatschappelijke opgaven van onze mooie gemeente waar te maken.

Profiel Toekomstoriëntatie

Buren wil groeien met een bescheiden bruis. De vijftien kernen hebben een eigen cultuur en identiteit, waar inwoners goed kunnen wonen en leven. Een sterke lokale economie is daarbij van groot belang. We gaan meer woningen bouwen en de energietransitie versnellen. Dit toekomstprofiel gaan we met u in 2023 vertalen naar realistische opgaven, doelen en resultaten.

Kerngericht werken 2.0.

We doen graag mee met initiatieven uit de samenleving. Inwoners krijgen meer ruimte en zeggenschap over hun leefomgeving en maatschappelijk thema's in de kernen. We willen de participatie versterken en ontwikkelen hiervoor nieuwe (communicatie) instrumenten in 2023.

Duurzaamheid

De urgentie van de klimaatverandering is voelbaar en zichtbaar. Door de aanhoudende droogte in de zomer stroomt er weinig water door de rivier. Op andere tijden nemen we maatregelen tegen wateroverlast en overstromingen. Vervoer over water wordt steeds moeilijker en de lokale landbouw ondervindt hiervan hinder. We moeten anders omgaan met onze waterhuishouding (o.a. regenwater opvangen) en hittestress tegengaan. We komen met een lokaal klimaatadaptieplan.

Gas is door de oorlog in de Oekraïne erg duur. U heeft op 5 juli 2022 de motie 'Snelheid aanbrengen in kleinschalige duurzaamheidsinitiatieven' aangenomen. In deze meerjarenbegroting komen we met verschillende maatregelen om de energiearmoede aan te pakken en tegelijkertijd de energietransitie te versnellen.

Sport en gezondheid

We willen dat alle inwoners zo goed mogelijk meedoen in de samenleving. Nog meer dan voorheen investeren we daarom in preventie en gezonde leefstijl. Dit draagt bij aan de vitaliteit en weerbaarheid van onze inwoners. Met een startnotitie sport- en gezondheidsbeleid leggen we een belangrijke basis voor deze gewenste leefstijl.

Weerbare organisatie

Buren heeft veel complexe maatschappelijke uitdagingen. Tegelijkertijd zijn wij kwantitatief en kwalitatief kwetsbaar als organisatie. We zijn een kleine gemeente en het is voortdurend een opgave om talent en strategisch vermogen aan te trekken en te behouden. Om iets weerbaarder te worden, hebben wij onze knelpunten in de organisatie in kaart gebracht en het resultaat verwerkt in de begroting.

In maart 2021 heeft u de kaders van de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. De verplichting is met twee jaar uitgesteld. In de tussentijd voeren wij de rechtmatigheidsverantwoording uit.

Samen voor het Buren van morgen. Met u zetten wij ons in voor een vitale, krachtige en leefbare kernen. En werken we aan een modern bestuur. We zien uit naar een debat met u over deze nieuwe koers.

College van Burgemeester en Wethouders

Maurik, 2022

M. van Dalen Msc
de secretaris

J.P.M. Meijers
de burgemeester

Financiële beschouwingen

Inleiding

De begroting 2023-2027 is het vervolg op de kadernota 2023-2027 die op 5 juli in uw raad is besproken. Waar de kadernota meer richtinggevend is, bevat de begroting een nadere detailuitwerking van alle afspraken en ontwikkelingen. Daarnaast zijn er ook ontwikkelingen geweest in de periode tussen het opstellen van de kadernota en de begroting. De belangrijkste (met een financieel effect van meer dan € 100.000) lichten we in deze beschouwingen toe.

Met deze begroting geven we uitvoering aan het coalitieakkoord 'Samen voor het Buren van morgen'. Met het aannemen van de begroting mandateert u het college het gepresenteerde beleid voor de komende periode uit te gaan voeren. Het benodigde krediet van € 5,0 miljoen voor de geplande investeringen hoort hier ook bij.

Onze gemeente bereidt zich met deze begroting voor op een groei met bescheiden bruis. Onze [weerstandscapaciteit](#) is daarbij met 2,29 zeer goed te noemen. Ook onze [eigen vermogenspositie](#) is eind 2023 met een geplande omvang van € 12 miljoen gezond.

Financieel meerjarenperspectief

Als gemeente hebben we de verplichting een begroting vast te stellen waarvan de inkomsten en uitgaven *structureel en materieel* in evenwicht zijn. Dit betekent dat het saldo van de begroting, na correctie van incidentele baten en lasten, positief moet zijn. Met deze begroting kunnen we constateren dat we daaraan voldoen.

Onderstaand ziet u een overzicht van de ontwikkeling van het meerjarenperspectief sinds de behandeling van de kadernota. Met betrekking tot de mutaties maken we daarbij onderscheid tussen financieel technische wijzigingen, wettelijke of noodzakelijke wijzigingen en tenslotte knelpunten. De belangrijkste lichten we in de volgende paragraaf toe.

In dit financieel perspectief is rekening gehouden met de financiële effecten uit het coalitieakkoord, de motie duurzaamheid, het GVVP en de visie recreatie en toerisme. Voor de ambities uit het coalitieakkoord die in gang gezet zijn of in gang gezet moeten worden, is dus dekking.

Voor de ambities die na 2023 gepland zijn, is geen tot weinig ruimte in dit perspectief. Dat maken we inzichtelijk als nieuw beleid in de Kadernota 2024.

In dit perspectief is ook geen rekening gehouden met (aanvullende) onderzoekskosten die voortkomen uit de startnotities. Wanneer hier behoefte aan is, biedt het saldo van de begroting 2023 ruimte om hiervoor een (incidentele stelpost) voor op te nemen in 2023.

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo na kadernota 2023-2026	4.094	-1.063	900	4.254	5.883	2.317
<i>Mutaties begroting 2023</i>						
A. Financieel technisch			144	-552	-513	-598
B. Wettelijk / Noodzakelijk			339	503	687	-498
C. Knelpunten			-2.533	-2.078	-857	-857
<i>Totaal mutaties begroting</i>			<i>-2.049</i>	<i>-2.126</i>	<i>-683</i>	<i>-1.952</i>
Saldo begroting 2023-2026	4.094	-1.063	-1.150	2.128	5.201	364

Toelichting belangrijkste financiële ontwikkelingen

In onderstaand overzicht vindt u de mutaties terug van ten minste €100.000. We hebben gekozen voor deze selectie om inzicht te krijgen in de grootste mutaties in de begroting 2023. De mutaties vindt u ook terug in de afzonderlijke programma's.

Toelichting financiële ontwikkelingen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A. Financieel technisch				
Aanpassing saldo kadernota				-49
In de kadernota is in de jaarschijf 2026 een verkeerd resultaat gepresenteerd.				
Salarissen	131	106	149	149
De ZBB maatregel "Begroten van salariskosten op werkelijke inschaling" levert een groter financieel voordeel op dan gedacht. Deels wordt dit ook veroorzaakt door vacatures die op de helft van de schaal worden begroot.				
Rente en afschrijvingen	133	48	76	88
Door verschuivingen in investeringen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) ontstaat er een voordeel in 2023. Daarnaast lopen de grondexploitaties af in 2024.				
Taakmutaties algemene uitkering	123	25	114	115
Het budget dat we via de algemene uitkering ontvangen voor nieuwe of uitbreiding van taken, is niet volledig nodig voor de realisatie van die taken.				
IBT advies bezuiniging uit regeerakkoord	347	-174	-334	-414
In de berekening van de algemene uitkering houden we rekening met zowel de extra rijksvergoeding voor de Jeugdzorg als met het feit dat het rijk ervan uitgaat dat gemeenten maatregelen treffen om de kosten van Jeugdzorg in de toekomst naar beneden bij te stellen.				
Stijging van de gemeentelijke energienota	-351	-351	-351	-351
De aanbesteding voor verbruik van gas en elektriciteit vanaf 1 januari 2023 leidt tot hogere tarieven en dus meer uitgaven. De stijging van het budget is gebaseerd op het verbruik in 2021 maal de verwachte tarieven voor 2023.				
Diverse aanpassingen onder de € 100.000	-239	-206	-167	-136
Totaal financieel technisch	144	-552	-513	-598
B. Wettelijk / noodzakelijk				
Lagere BUIG uitkering	-400	-400	-400	-400
Het rijk heeft deze uitkering naar beneden bijgesteld, omdat het aantal uitkeringsgerechtigden in Buren lager is dan het gemiddelde in Nederland.				
Algemene uitkering: stelpost accres	800	966	1.166	0
In de meicirculaire was sprake van een forse groei van het gemeentefonds. Voorzichtigheidshalve besloten we om slechts 80% van de groei te ramen in de kadernota. Inmiddels garandeert het Rijk deze groei tot en met 2025. Daarom verhogen we de raming van de algemene uitkering 2023-2025 naar 100%.				
Diverse aanpassingen onder de € 100.000	-61	-63	-78	-98
Totaal wettelijk / noodzakelijk	339	503	687	-498

C. Knelpunten				
ZBB: Inkomensvoorziening Sociaal Domein	-300	-300		
Bij het besluit rondom ZBB is in november 2021 besloten om de post uitkeringen voor de jaren 2022, 2023 en 2024 met € 300.000 te verlagen. Naar aanleiding van dit besluit is de begroting voor 2022 en verder aangepast. Echter in deze overzichten van ZBB is deze post ook nog als te realiseren maatregel ingeboekt waardoor deze post tweemaal is opgevoerd.				
Personele knelpunten:				
Tijdelijke versterking positie werkgever Buren tgv krapte op de arbeidsmarkt.	-573	-573		
Verbetering ICT en dienstverlening tgv datadiefstal.	-165	-165	-165	-165
Continuïteit en kwaliteitsverbetering financiële en communicatie functie.	-330	-424	-282	-282
Uitbreiding accounthouderschap ODR en duurzaamheid uit coalitieakkoord	-135	-135	-135	-135
Uitbreiding formatie Sociaal Domein tgv toename aanvragen.	-144	-106		
Staf De gemeente Buren heeft een ambitieuze toekomstvisie. Om die doelen te bereiken die daarin beschreven staan heeft de gemeente Buren goede en gekwalificeerde medewerkers nodig. Het is dus belangrijk dat wij aantrekkelijk werkgever zijn waar goede medewerkers een aantal jaren blijven, waarbij ze de mogelijkheid krijgen om te ontwikkelen maar ze ook graag willen blijven werken omdat de sfeer goed is en het er leuk is. De arbeidsmarkt is zeer krap en we vissen allemaal in dezelfde vijver. Naast het werven van nieuwe medewerkers willen wij onze medewerkers behouden en te binden en boeien. Dat doen we met goede arbeidsvoorwaarden en veel ruimte voor ontmoetingen en ontplooiing. Hiervoor is echter budget nodig wat we momenteel niet hebben. Dienstverlening Uitbreiding Systeembeheer: De gemeente Buren is dit jaar het slachtoffer geworden van datadiefstal. Criminelen wisten binnen te dringen in de computers van de gemeente Buren waarbij diverse persoonsgegevens zijn buitgemaakt. Dit heeft ervoor gezorgd dat de gemeente Buren hoge kosten heeft moeten maken om de kwetsbaarheden in de systemen te dichten en de buitgemaakte gegevens zoals paspoorten en rijbewijzen te vergoeden. Om ervoor te zorgen dat onze systemen nu en in de toekomst goed beveiligd blijven, is extra mankracht nodig. Ons ICT team is hier niet op berekend. Om dit toekomstbestendig te waarborgen is uitbreiding met 1 medewerker noodzakelijk. De jaarlijkse kosten hiervan bedragen € 80.000,-. Informatie- en datamanagement De gemeente Buren wil data gestuurd werken. Om goede dienstverlening te kunnen bieden en het data gestuurd werken te realiseren zijn juiste- en op tijd beschikbare gegevens noodzakelijk. Ook moeten deze gegevens veilig zijn opgeslagen. Informatie is naast financiën en personeel het belangrijkste bedrijfsmiddel van een organisatie. Door de enorme groei van de hoeveelheid aan informatie en door het gebruik van deze informatie moet hierop goed beleid en beheer plaatsvinden. Op dit moment ontbreekt hierop de centrale sturing waardoor veel kostbare tijd verloren gaat en de kans op foute of niet actuele informatie groot is. Daarnaast wordt door verandering in wetgeving worden hogere eisen gesteld aan informatie- en datamanagement. Om deze belangrijke taak goed te borgen is hiervoor 1 medewerker noodzakelijk belast met dit werk. De jaarlijkse kosten hiervan bedragen € 85.000,-. Bedrijfsvoering De formatie voor communicatie en financiën staat onder druk om de kwaliteit te waarborgen. Het woordvoerderschap, strategische communicatie, visie op intern- en externe communicatie, ontwikkelen van communicatie strategieën op de strategische opgaves etc. zijn zaken die niet of nauwelijks ontwikkeld of opgepakt kunnen worden. Ook om de ambities in het coalitieakkoord waar				

te maken, is een versterking nodig van de formatie voor communicatieadviseurs met 1,25 fte voor strategisch communicatieadvies. De jaarlijkse kosten hiervoor bedragen maximaal € 130.000.

Bij het team Financiën is onvoldoende structurele ruimte om de kwaliteit van de jaarrekening, de voorbereiding en begeleiding van accountantscontroles, de financiële administratie en de financiële informatievoorziening te garanderen. Hiervoor is uitbreiding met 1 fte noodzakelijk. De jaarlijkse kosten hiervoor bedragen maximaal € 110.000. Daarnaast moet de applicatie waarin we de financiële administratie voeren, vervangen worden. Voor de aanbesteding in 2023 en de implementatie in 2024 is externe expertise noodzakelijk.

Ruimte

Accounthouder Avri/ODR: momenteel wordt de functie van accounthouder Avri incidenteel ingevuld en steeds gedekt uit middelen komend uit onze beheerplannen. Door ZBB zijn deze middelen veelal geschrapt uit de beheerplannen waardoor er geen dekking meer is. Bij het coalitieakkoord is reeds 10 uur beschikbaar gesteld voor de ODR en deze uren voegen we toe aan deze formatie zodat we straks 1 accounthouder ODR/AVRI hebben. Deze structurele oplossing is gezien de risico's en belangen en de sturing op deze GR'en noodzakelijk. Het gaat om totaal 32 uur schaal 11 € 80.000 structureel (waarvan 10 uur eerder beschikbaar zijn gesteld).

Duurzaamheid: om de afspraken uit het coalitieakkoord over zon op dak, energiebesparing en isolatie te kunnen uitvoeren is formatie nodig. Ook de doorontwikkeling en evaluatie van het huidige beleid kost tijd. Hiervoor is een medewerker Duurzaamheid nodig voor 36 uur schaal 10 € 80.000 structureel.

Sociaal Domein

Het aantal Wmo aanvragen blijft stijgen. Dit is een ontwikkeling die de laatste jaren gaande is, maar door het ZBB-traject afgeremd zal worden. Om deze aanvragen ook daadwerkelijk te kunnen behandelen is extra capaciteit noodzakelijk (1 fte). Voor het onderdeel Jeugd wordt er meer inspanning verricht door het regionale besluit Gelderse Verbeteragenda. De regionale samenwerking betekent dat er beleidsmatig meer wordt samengewerkt hetgeen meer uren kost (0,44 fte).

Motie duurzaamheid	-115	-95	-95	-95
Om de aangenomen motie over duurzaamheid bij de kadernota 2023 uit te kunnen voeren zijn extra middelen nodig voor zon op daken (€ 50.000 structureel), plan isoleren, besparen en meer (€ 45.000 structureel) en energiearmoede (€ 20.000 incidenteel).				
ICT kosten n.a.v. GAP analyse	-380	-180	-180	-180
Dit zijn extra kosten naar aanleiding van de datadifstal voor uitbreiding systeembeheer, monitoring en voor ICT-beveiligingsmaatregelen. Dit is van belang om toekomstige beveiligingsrisico's te minimaliseren.				
Inhuur vastgoed	-290			
Vooruitlopend op het onderzoek naar het afstoten van het vastgoed is de formatie reeds verminderd. Om ervoor te zorgen dat wij het onderzoek goed kunnen afronden, het reguliere werk kunnen blijven doen en de uitvoering van het onderzoek straks kunnen oppakken is er budget nodig. Het vacaturebudget was als bezuiniging ZBB al ingeboekt.				
Diverse aanpassingen onder de € 100.000	-100	-100		
Totaal knelpunten	-2.533	-2.078	-857	-857
Totaal financiële ontwikkelingen	-2.050	-2.126	-682	-1.953

Structureel meerjarenperspectief

Op grond van artikel 189 van de Gemeentewet moet de raad erop toezien dat de begroting reëel en structureel in evenwicht is. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en de meerjarenraming volledig en realistisch zijn.

Het structureel meerjarenperspectief is ook het toetsingskader dat de provincie gebruikt. De begroting laat een positief beeld zien van 2023 t/m 2026.

Financieel meerjarenperspectief (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Resultaat Kadernota 2023	900	4.254	5.883	2.317
Mutaties begroting 2023	-2.050	-2.126	-682	-1.953
Geraamd saldo (meerjaren)begroting 2023-2026	-1.150	2.128	5.201	364
Correctie voor incidentele lasten	3.302	1.450	120	0
Correctie voor incidentele baten	-1.439	-520	-116	0
Structureel resultaat begroting 2023	713	3.058	5.205	364

gemeente
Buren

Begroting 2023 in één oogopslag

Inkomsten

14,6 Miljoen Woonlastenheffingen

OZB	€ 8.000.000
Rioolheffing	€ 3.200.000
Afvalstoffenheffing	€ 3.400.000

0,6 Miljoen Andere heffingen en belastingen

Hondenbelasting	€ 144.000
Verblijfsbelasting	€ 353.000
Begraafplaatsrechten	€ 110.000

6,8 Miljoen Overige inkomsten zijn o.a.

- Grondexploitatie
- Eigen bijdrage Wmo
- Subsidies en overige uitkeringen
- Leges (o.a. huwelijk en paspoort)
- Overige belastingen

Eigen vermogen	€ 12.025.000
----------------	--------------

Risico's zijn o.a. het overvragen van de netcapaciteit, de stikstofontwikkelingen, het uitstellen van de Omgevingswet en de ICT en informatieveiligheid

Uitgaven: Wat gaan we doen?

Leeswijzer

Inleiding

In deze programmabegroting hebben we nadrukkelijk gekeken naar de informatiewaarde voor u als raad. In de financiële beschouwingen (onder kopje algemeen) leest u op hoofdlijnen een uitwerking van het financieel perspectief van de gemeente Buren. Hierin volgt u de ontwikkeling van het saldo en een toelichting van de belangrijkste financiële ontwikkelingen. Wilt u meer verdiepende informatie, dan kunt u doorklikken naar het programmaplan. Hier hebben we de resultaten uit het uitvoeringsplan van het college opgenomen onder het kopje "wat willen we en wat doen we". Onder het kopje "overig" leest u de overige doelen en maatregelen van de organisatie. U ziet hier alleen de nieuwe doelen voor 2023. De lopende zaken worden niet in de begroting opgenomen. Om de leesbaarheid verder te vergroten, hebben wij de verplichte indicatoren en de beleidskaders naar de bijlage verplaatst. U vindt ze onder het kopje "overzicht beleidsindicatoren" en "overzicht beleidskaders per programma".

Op deze wijze bieden wij u een hulpmiddel voor u als raad om de kaderstellende rol te kunnen voeren en te kunnen sturen op hoofdlijnen. De begroting hebben wij ingericht volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de wensen van de provincie Gelderland. De provincie stelt bijvoorbeeld dat de financiële begroting structureel in evenwicht moet zijn. Wij hebben nadrukkelijk gekeken naar de informatiewaarde voor u als raad. Samen met de auditcommissie willen wij hier in de komende periode nog verdere stappen in zetten.

De programmabegroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting is opgebouwd uit de verschillende programma's en de paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid van relevante beheeraspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële begroting gaat in op de financiële positie van onze gemeente.

In de begroting worden financiële gegevens meestal in duizenden euro's weergegeven. Dit staat steeds aangegeven in de betreffende tabellen. Vanwege afronding (op duizendtallen) is er soms optisch sprake van een klein verschil van 1 of 2. Daar de meeste tabellen direct vanuit ons financiële systeem worden ingeladen is dat niet te voorkomen.

Strategische opgaven

In het coalitieakkoord gemeente Buren 2020-2022 'Daadkrachtig en kerngericht' hebt u de volgende zes strategische opgaven vastgesteld:

- Samen sterk in de regio
- Kerngericht werken
- Duurzaamheid
- Transformatie sociaal domein
- Dienstverlening
- Omgevingswet

Inzet van het nieuwe coalitieakkoord gemeente Buren 2022-2026 'Samen voor het Buren van morgen' is het evalueren van de zes bestaande strategische opgaven om vervolgens een voorstel te doen om nieuwe strategische opgave voor de komende bestuursperiode te benoemen. Dit evaluatieproces vindt in 2023 plaats en de uitwerking wordt verwerkt in de begroting van 2024. Voor het begrotingsjaar 2023 betekent dit dat alle strategische opgaven direct zijn verwerkt in de programmabegroting 2023.

Programma's

De opbouw van de programma's is in overleg met de auditcommissie gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Om de begroting korter en leesbaarder te maken is het overzicht met vastgestelde beleidskaders niet meer opgenomen bij elk programma, maar te vinden in een bijlage. Ook zijn per programma de hoofdstukken 'wat willen we' en 'wat doen we' samengevoegd. In plaats van doelstellingen, subdoelstellingen en activiteiten, wordt er vanaf nu slechts nog onderscheid gemaakt tussen doelen en acties. Wij denken dat deze aangepaste indeling u beter in staat stelt om uw kaderstellende en controlerende rol uit te voeren. De nummers van de doelen en acties corresponderen met de nummers van afspraken uit het coalitieakkoord.

Een belangrijk onderdeel in een begroting is de financiële informatie. Hier geven wij u inzicht in de ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten en de reserves. Volgend jaar presenteren wij hier ook het meerjareninvesteringsplan en de risico's.

Paragrafen

Het BBV schrijft voor dat in de paragrafen de beleidslijnen worden vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. De begroting bevat de volgende verplichte paragrafen:

- [Lokale heffingen](#)
 - In deze paragraaf geven wij de ontwikkelingen over ons belastinggebied weer. Per heffing geven wij aan wat het beleid is, de kostendekkendheid en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen. Ook geven wij inzicht in de (geraamde) opbrengsten.
- [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)
 - In deze paragraaf brengen wij onze risico's in beeld. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële gezondheid van onze gemeente. Het geeft aan in welke mate wij in staat zijn om financiële risico's op te vangen. Ook presenteren wij hier de verplichte financiële kengetallen.
- [Onderhoud kapitaalgoederen](#)
 - Deze paragraaf geeft inzicht in onze kapitaalgoederen. De kosten van het onderhoud van onze wegen, openbare verlichting, riolering en water, groen en gebouwen vormen een substantieel deel van de begroting.
- [Financiering](#)
 - In de financieringsparagraaf bespreken wij de specifieke beleidsvoornemens respectievelijk de uitvoering van het beleid op het gebied van treasury.
- [Bedrijfsvoering](#)
 - De bedrijfsvoering betreft de interne processen die wij uitvoeren om op programmaniveau de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen communicatie, informatieveiligheid, informatievoorziening en automatisering, inkoop en aanbesteding, huisvesting en facilitaire zaken, personeel en organisatie, planning, controle en financiën, griffie en rekenkamer.
- [Verbonden partijen](#)
 - Een gemeente werkt vaak samen met andere partijen om doelen te bereiken. Als deze samenwerking in een bestuurlijke en financiële vorm is, spreken we van een verbonden partij. In deze paragraaf lichten wij deze partijen, hun beleidsdoelstellingen, activiteiten, risico's en de gemeentelijke bijdragen nader toe.
- [Grondbeleid](#)
 - Het grondbeleid heeft een grote samenhang met de realisatie van doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, cultuur, sport en recreatie en economische zaken. Het grondbeleid heeft een groot financieel effect gehad in het verleden, maar dat loopt af in de komende jaren.

Financiën

In dit hoofdstuk schetsen wij de autorisatie, kaders en uitgangspunten, financiële ontwikkelingen en het financieel meerjarenbeeld voor de komende jaren. Ook hebben wij hier de verplichte onderdelen als het overzicht van baten en lasten naar taakvelden, het overzicht van de overhead, het overzicht van incidentele baten en lasten, de balans en het EMU-saldo opgenomen.

Indicatoren

Vanuit de BBV zijn er verplichte indicatoren die wij moeten opnemen in onze begroting. Omdat deze weinig informatie geven en de data vaak gedateerd en incompleet is, hebben wij die opgenomen in de bijlage. Naast wettelijke verplichte indicatoren kunnen gemeenten ook eigen indicatoren vaststellen. In de begroting van 2022 is nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u als raad. Daarbij is een eerste stap gezet om (sub) doelstellingen meetbaar te maken aan de hand van maatschappelijke effecten en indicatoren. In nauw overleg met de auditcommissie willen we een set van nieuwe indicatoren gaan voorbereiden voor de begroting 2024. We gaan dit proces zorgvuldig doen, zodat we meerjarig u hierover kunnen rapporteren. U kunt van ons een plan van aanpak verwachten. Voor dit begrotingsjaar betekent dat er geen eigen indicatoren zijn opgenomen.

Programmaplan

1. Wonen, werk en recreatie

Omschrijving

Dit programma omvat de beleidsvelden wonen, bedrijvigheid, werkgelegenheid, recreatie en toerisme.

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

Het zijn van een aantrekkelijke levendige gemeente om in te wonen, werken en recreëren.

Ontwikkelingen

Wonen

De druk op de woningmarkt is groot waardoor het voor woningzoekenden lastig is een passende woning te vinden. In het coalitieakkoord staat dat we versneld betaalbare koop en (sociale) huurwoningen in alle kernen willen bouwen. Daarbij willen we ruimte bieden voor bijzondere woonvormen. In de omgevingsvisie namen we die uitgangspunten op. We sluiten daarbij aan op het gemeentelijke woningprogramma en de regionale woonagenda. We hebben een kwartiermaker woningbouw aangenomen om bestaande en nieuwe plannen aan te jagen. Zo zorgen we voor een continue bouwstroom. We hebben afspraken gemaakt met de regio en de provincie voor de nationale woon- en bouwagenda. Met de corporaties Thius en KleurrijkWonen bespreken we op welke manier we er samen voor kunnen zorgen dat er voldoende sociale huurwoningen aan de woningvoorraad toegevoegd kunnen worden.

Economie, ondernemersklimaat en bedrijfsleven

We blijven ons in de volle breedte inzetten voor een goed ondernemersklimaat en vitaal bedrijfsleven. Als uitgangspunt kiezen we voor de uitvoering van de nota economie, het regionaal economisch ambitiedocument en de visie recreatie toerisme. Hiervoor stellen we jaarlijks een accountplan economie op. De visie recreatie en toerisme is in september ter besluitvorming aan de raad aangeboden. Daarin wordt de balans gezocht tussen de groei van toerisme en het draagvlak en effect op de omgeving. Het coalitie-akkoord benoemt ook dat we het mooie Burense (agrarische en landelijke) landschap en de mooie cultuur in onze gemeente graag behouden en open stellen voor inwoners en bezoekers. Als uitwerking van de visie recreatie en toerisme worden drie gebiedsprogramma's recreatie uitgewerkt voor Stad Buren, Eiland van Maurik en de recreatieplassen en het buitengebied. Dit gebeurt in het kader van de nieuwe Omgevingswet.

Wat willen we & wat doen we?

Uitvoeringsplan

Wat willen we?	Wat doen we?
4.1 In de komende vier jaar zijn er minimaal 600 wooneenheden gerealiseerd of in realisatie.	4.1.1 We jagen plannen aan die passen binnen ons Woonprogramma en bij de ambtelijke capaciteit om hiermee een continue bouwstroom te realiseren. 4.1.2 We maken nieuwe afspraken met de regio en de provincie in het kader van de Nationale Woon- en Bouwagenda.
4.2 Eind 2022 legden we een nieuwe visie op recreatie en toerisme voor.	4.2.1 We komen tot een uitvoeringsplan dat door het college wordt vastgesteld.
4.9 We passen onze verordening winkeltijden Buren aan. Hierbij geven we ruimte voor maatwerk per kern. We respecteren ook de kerkgang, door de openingstijden op zon- en feestdagen te beperken.	4.9.1 We actualiseren onze winkeltijdenverordening en bieden deze aan de gemeenteraad aan.

Overig

Wat willen we?	Wat doen we?
A. Doelen en ambities uit de omgevingsvisie concretiseren in beleid en projecten.	A.1 Uitvoeringsprogramma's opstellen.
B. Regels voor de fysieke leefomgeving overzichtelijker maken en vereenvoudigen door de regels uit alle bestemmingsplannen en verordeningen te bundelen in één omgevingsplan.	B.1 Omgevingsplan opstellen (pilot is afgerond). Hiervoor is een routekaart opgesteld. De benodigde middelen zijn in de begroting opgenomen.

Verbonden partijen

- [BV Recreatiemaatschappij Uit@waarde](#)

Een overzicht van de verbonden partijen is opgenomen in paragraaf 'Verbonden partijen'.

Wat kost het?

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling						
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.520	939	819	109	67	67
3.4 Economische promotie	305	292	353	360	367	367
8.1 Ruimtelijke Ordening	224	200	125	125	125	125
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven)	144	191	40	110		
8.3 Wonen en bouwen	2.121	1.195	1.185	1.185	1.185	1.185
Totaal baten	5.314	2.817	2.522	1.889	1.744	1.744
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	102	202	166	166	166	166
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.520	960	829	153	14	14
3.4 Economische promotie	112	195	139	139	139	139
8.1 Ruimtelijke Ordening	1.449	1.430	1.352	1.352	1.152	1.052
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven)	66	233	80	61	37	37
8.3 Wonen en bouwen	3.086	3.275	3.039	2.889	2.889	2.889
Totaal lasten	7.335	6.295	5.605	4.760	4.397	4.297
Totaal saldo	-2.020	-3.479	-3.082	-2.871	-2.654	-2.554

De reservemutaties zijn opgenomen in de financiële begroting in het overzicht 'baten en lasten'

Mutaties na kadernota

Toelichting financiële ontwikkelingen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A. Financieel technisch	177	148	169	210
B. Wettelijk / noodzakelijk				
Visie recreatie en toerisme	30	30	30	30
In de visie recreatie en toerisme is budget opgenomen om als cofinanciering in te zetten bij ingrepen in de openbare ruimte.				
C. Knelpunten				
Personele knelpunten	28	28	28	28
Een deel van de kosten voor de accounthouder Avri/ODR wordt toegerekend aan programma 1.				

2. Fysieke leefomgeving

Omschrijving

Dit programma omvat de beleidsontwikkeling, inrichting en ontwerp, beheer, onderhoud en exploitatie van onze openbare ruimte, zoals verkeer, milieu, duurzaamheid en afval.

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

Een schone, hele, veilige en toekomstbestendige leefomgeving, waar het prettig leven is.

Ontwikkelingen

Buren heeft een maatschappelijke opgave om de fysieke leefomgeving te verduurzamen en de CO₂-uitstoot te verminderen. Daarvoor is in de afgelopen jaren de visie op duurzaamheid ontwikkeld. De komende jaren staan in het teken van uitvoering, doorontwikkeling, inbedding en actualisatie. Bij de uitvoering gaat het om de concrete realisatie van de uitvoeringsplannen en projecten opwek, warmte en klimaatadaptatie. Voor circulaire economie staat eerst nog de visieontwikkeling centraal. In deze begroting is een aantal beleidsinitiatieven opgenomen gericht op:

- zon op dak;
- isoleren en besparen; en
- aanpak energie armoede.

Verder zijn in deze begroting verschillende beleidsinitiatieven terug te vinden als het gaat om een pilot versteende omgeving en een energie-loket voor ondernemers. Deze initiatieven geven uitvoering aan de benoemde speerpunten van het coalitieakkoord en de aangenomen motie snelheid aanbrengen in kleinschalige duurzaamheidsideeën.

In 2022 is het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) door de raad vastgesteld. In 2023 werken we aan een structurele oplossing voor het verkeersknelpunt Vogelesangseweg in Lienden. Daarnaast gaan we in overleg met de provincie als wegbeheerder voor een structurele oplossing voor de Culemborgseweg in Asch.

Wat willen we & wat doen we

Uitvoeringsplan

Wat willen we?	Wat doen we?
4.3 We werken in de eerste helft van deze bestuursperiode de uitvoeringsplannen warmte en klimaatadaptatie uit.	Uitvoeringsplan warmte: 4.3.1 We starten met inwonersparticipatie van twee nieuwe kernen voor de warmtetransitie. 4.3.2 We ontwikkelen voor het buitengebied een plan van aanpak voor de warmtetransitie en intensiveren voorlichting en advies voor energiebesparing. 4.3.3 We pakken de eerste projecten uit het Uitvoeringsplan klimaatadaptatie Buren op. Uitvoeringsplan klimaatadaptatie: 4.3.4 Om wateroverlast te voorkomen, zoeken wij naar een structurele oplossing voor in Lienden. 4.3.5 We werken een pilot uit voor de bebouwde omgeving in Buren met veel 'steenstress' en betrekken daarbij de woningcorporaties.

4.4 We investeren in duurzame energie, vooral via zonnepanelen en innovatieve projecten. We leveren bij een komend RES-bod geen extra landbouwgrond in.	4.4.1 We stellen een verkenning 'zon op dak' op. 4.4.2 We voeren duurzame initiatieven versneld uit. 4.4.3 We staan open voor en stimuleren lokale initiatieven voor kleine en innovatieve ontwikkelingen van onze inwoners en bedrijven.
4.5 Voor het aardgasvrij maken van gebouwen stellen we plannen op per kern en één voor het buitengebied.	4.5.1 We leggen een plan van aanpak 'aardgasvrij' voor de kernen en het buitengebied voor aan de gemeenteraad.
4.6 Wij stimuleren woonisolatie, energiebesparing en innovaties zoals lokale energieopslag. We informeren inwoners over bestaande mogelijkheden en subsidies.	4.6.1 De gemeenteraad stelt het plan 'bespaar, isoleer en meer' vast. 4.6.2 We maken een plan van aanpak voor intensivering voorlichting en advies voor energiebesparing.
4.7 In de periode 2022-2024 concretiseren we de warmtevisie.	4.7.1 We maken een plan van aanpak voor de warmtetransitie in het buitengebied.
4.8 We leveren een startnotitie circulaire economie op.	4.8.1 Aan de hand van een opiniërende bijeenkomst met de gemeenteraad stellen we een startnotitie over circulaire economie op. Op basis van onder meer financiële en personele haalbaarheid worden de vervolgstappen bepaald.
4.11 Voor het verkeersknelpunt Vogelenzangseweg komen we met een structurele oplossing. We gaan in overleg met de provincie als wegbeheerder voor een structurele oplossing voor de Culemborgseweg in Asch.	4.11.1 We doen een nader onderzoek naar de verbetering van de fietsvoorzieningen aan de Vogelenzangseweg in Lienden (binnen de bebouwde kom). 4.11.2 We leggen een verbetervoorstel aan de gemeenteraad voor inclusief financieel kader.
4.15 We onderzoeken uiterlijk 2023 welke efficiency maatregelen mogelijk zijn ten aanzien van de Avri.	4.15.1 We onderzoeken of we met de dienstverleningsovereenkomst van de Avri nog kosten kunnen besparen en zaken in eigen beheer van de inwoners kunnen brengen.

Verbonden partijen

[- Avri](#)

Een overzicht van de verbonden partijen is opgenomen in paragraaf 'Verbonden partijen'.

Wat kost het?

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	151	160	248	128	128	128
2.2 Parkeren		1	1	1	1	1
2.5 Openbaar vervoer	16	16	16	16	16	16
5.7 Openb.groen en (openlucht) recreatie	67	170	25	25	25	25
7.2 Riolering	3.101	3.175	3.155	3.244	3.245	3.245
7.3 Afval	3.169	3.152	3.399	3.399	3.399	3.399
7.4 Milieu(beheer)	50	5	5	5	5	5
7.5 Begraafplaatsen	510	416	416	416	411	411
Totaal baten	7.064	7.095	7.265	7.234	7.230	7.230
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	4.630	4.705	5.127	5.187	5.227	5.269
2.2 Parkeren	22	25	5	5	5	5
2.5 Openbaar vervoer	9	10	2	2	2	2
5.7 Openb.groen en (openlucht) recreatie	1.890	2.321	2.139	2.139	2.139	2.139
7.2 Riolering	2.765	2.828	2.897	2.984	2.848	2.703
7.3 Afval	2.579	2.718	2.873	2.873	2.873	2.873
7.4 Milieu(beheer)	387	743	904	884	884	884
7.5 Begraafplaatsen	473	475	527	500	500	496
Totaal lasten	12.755	13.825	14.474	14.574	14.478	14.371
Totaal saldo	-5.692	-6.729	-7.208	-7.340	-7.249	-7.142

De reservemutaties zijn opgenomen in de financiële begroting in het overzicht 'baten en lasten'

Mutaties na kadernota

Toelichting financiële ontwikkelingen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A. Financieel technisch	-236	-239	-239	-115
B. Wettelijk / noodzakelijk				
GVVP Gemeentelijke verkeer- en vervoerplan		32	49	68
Het gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP) bestaat uit de Mobiliteitsvisie 2022-2032 en het uitvoeringsprogramma GVVP. De speerpunten verkeersveiligheid, bereikbaarheid, duurzaamheid en fietsnetwerk staan hierin centraal. In het uitvoeringsprogramma zijn maatregelen opgenomen gericht op het zoveel mogelijk beperken en waar mogelijk oplossen van (toekomstige) verkeersproblemen. De maatregelen kosten geld en leiden tot kapitaallasten.				
Zwerfafval	32			
De bijdrage aan opruimers van zwerfafval staat onder druk. Hiervoor werd altijd de subsidie gebruikt van het Afvalfonds (€ 31.500). De subsidie komt te vervallen en daarmee zou ook de bijdrage aan opruimers (buurtjutters) komen te vervallen. Dat is niet wenselijk. Het college stelt voor om in afwachting van een structurele financiële oplossing door het Rijk voor 2023 incidenteel budget beschikbaar te stellen.				
C. Knelpunten				
Motie duurzaamheid	115	95	95	95
Om de aangenomen motie over duurzaamheid bij de kadernota 2023 uit te kunnen voeren zijn extra middelen nodig voor zon op daken (€ 50.000 structureel), plan isoleren, besparen en meer (€ 45.000 structureel) en energiearmoede (€ 20.000 incidenteel).				
Personele knelpunten	108	108	108	108
Om de afspraken uit het coalitieakkoord over zon op dak, energiebesparing en isolatie te kunnen uitvoeren is formatie nodig. Ook de doorontwikkeling en evaluatie van het huidige beleid kost tijd. Hiervoor is een medewerker Duurzaamheid nodig voor 36 uur schaal 10 (€ 80.000) structureel. Daarnaast wordt een deel van de kosten van de accounthouder ODR/AVRI aan dit programma toegerekend.				

3. Sociaal domein

Omschrijving

Het sociaal domein stimuleert dat inwoners meedoen. Daartoe dragen we bij aan een zinvolle dagbesteding, een gezonde leefstijl en een sterk netwerk van inwoners. Dit vergroot namelijk het vermogen van inwoners om zelf problemen op te lossen en minder een beroep te doen op de overheid. We geven in dat kader uitvoering aan de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet.

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

Inwoners krijgen de ondersteuning die zij nodig hebben, tegen aanvaardbare kosten.

Ontwikkelingen

We zien een grote ondersteuningsbehoefte bij inwoners, terwijl er ook sprake is van schaarste in het budget. Daardoor kijken we zoveel mogelijk naar kostenbesparing, waar dat kan. We verwijzen meer door naar voorliggende voorzieningen en zorgen voor voldoende aanbod. Ook werken we samen met het onderwijs en huisartsen om problemen vroegtijdig te signaleren. We vergroten ons inzicht met een nieuw dashboard. Daarnaast maken we de regels strenger.

Wat willen we & wat doen we?

Uitvoeringsplan

Wat willen we?	Wat doen we?
5.2 Preventie blijft het uitgangspunt binnen het sociaal domein. We gaan door op de ingeslagen 'preventieve weg' en blijven de gemeenteraad actief informeren over het resultaat van onze preventieaanpak.	5.2.1 We monitoren en informeren over de resultaten die onze preventieaanpak en de transformatie sociaal domein opleveren. 5.2.2 We voorzien jaarlijks in een preventieplan, waarmee we verantwoorden welke preventieve activiteiten gefinancierd worden vanuit het preventiebudget.
5.3 Het tegengaan van (energie)armoede en schulden zien we als vorm van preventie. Daarom brengen we de mogelijkheden in kaart die onze inwoners hebben om (energie)armoede en schulden te voorkomen. We communiceren daar actief over.	5.3.1 We stellen een 'sociale kaart' op van activiteiten en interventies die als doel hebben het tegengaan van (energie-)armoede en schulden. Hierbij betrekken we ook de mogelijkheden van schuldhulpverlening. 5.3.2 We communiceren over de sociale kaart en brengen de kaart actief onder de aandacht van onze inwoners.
5.9. We onderzoeken in deze bestuursperiode of er extra maatregelen nodig zijn om eenzaamheid tegen te gaan en onze inwoners weerbaarder te maken.	5.9.2 We gaan uitzoeken of nader onderzoek dan wel (nieuwe) maatregelen nodig zijn aangaande de weerbaarheid en eenzaamheid van inwoners.

Overig

Wat willen we?	Wat doen we?
A. We realiseren kostenbesparing op Wmo en Jeugdhulp. Daartoe maken we de regels strenger.	A.1 We stellen een nieuwe verordening en nieuwe beleidsregels op.
B. We realiseren kostenbesparing op Wmo en Jeugdhulp. We gaan voorliggende ondersteuning daartoe vanuit het sociaal team organiseren.	B.1 We organiseren maatschappelijk werk en groepstrainingen vanuit het sociaal team.
C. We realiseren kostenbesparing op Wmo en Jeugdhulp. We verbeteren daartoe het preventieve aanbod van maatschappelijke partners.	C.1 We ontwikkelen pilots die erop gericht zijn het gebruik te bevorderen van preventieve of voorliggende activiteiten als alternatief voor gecontracteerde zorg. Die pilots komen zowel lokaal als regionaal tot stand.
D. We realiseren kostenbesparing op Wmo en Jeugdhulp. We verbeteren daartoe dat het sociaal team vaker doorverwijst naar preventief en voorliggend aanbod	D.1 We brengen het aantal doorverwijzingen vanuit de sociale toegang in beeld. D.2 We komen met maatregelen die bevorderen dat er meer gebruik wordt gemaakt van preventief en voorliggend aanbod.
E. We realiseren kostenbesparing op Wmo en Jeugdhulp. We werken daartoe met een nieuw dashboard.	E.1 We werken met een nieuw dashboard dat inzicht geeft in kostenontwikkeling. We gaan het dashboard doorontwikkelen en zorgen voor aansluiting op dashboards van andere gemeenten.
F. We realiseren kostenbesparing op Wmo en Jeugdhulp. We versterken daarom de samenwerking met het onderwijs en brengen verantwoordelijkheden in beeld.	F.1 We realiseren schoolmaatschappelijk werk met als doel de verantwoordelijkheden van onderwijs en gemeente rondom leerlingen met ontwikkel- en opgroei problemen beter af te stemmen. Daartoe organiseren we een pilot.
G. We realiseren kostenbesparing op Wmo en Jeugdhulp. We nemen daartoe maatregelen die gericht zijn op bso plus en kinderopvang.	G.1 We organiseren maatregelen die erop gericht zijn dat ouders met specialistische kinderopvang een eigen bijdrage betalen. Daartoe organiseren we pilots.

Verbonden partijen

- [GGD Gelderland-Zuid](#)

- [Werkzaam](#)

Een overzicht van de verbonden partijen is opgenomen in paragraaf 'Verbonden partijen'.

Wat kost het?

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	35	167	6.755	2.375	185	185
6.2 Wijkteams						
6.3 Inkomensregelingen	4.859	4.576	4.176	4.176	4.176	4.176
6.4 Begeleide participatie						
6.5 Arbeidsparticipatie						
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3	15	15	15	15	15
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	203	295	295	295	295	295
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-						
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	15					
6.82 Geëscaleerde zorg 18-						
7.1 Volksgezondheid	30	36	20			
Totaal baten	5.145	5.089	11.261	6.861	4.671	4.671
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.949	2.618	8.953	4.357	2.040	2.040
6.2 Wijkteams	555	557	520	468	442	442
6.3 Inkomensregelingen	5.410	4.750	5.101	5.101	5.101	5.101
6.4 Begeleide participatie	2.109	2.122	1.994	1.953	1.878	1.878
6.5 Arbeidsparticipatie	342	449	445	445	445	445
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.154	1.139	1.243	1.174	1.094	1.094
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.761	3.509	3.508	3.362	3.305	3.305
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	8.131	8.898	8.850	7.999	7.794	7.794
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	407	510	502	502	502	502
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	509	552	565	565	565	565
7.1 Volksgezondheid	1.254	1.396	1.358	1.338	1.338	1.338
Totaal lasten	25.581	26.500	33.039	27.264	24.504	24.504
Totaal saldo	-20.436	-21.410	-21.777	-20.403	-19.833	-19.833

De reservemutaties zijn opgenomen in de financiële begroting in het overzicht 'baten en lasten'

Mutaties na kadernota

Toelichting financiële ontwikkelingen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A. Financieel technisch	209	165	204	204
B. Wettelijk / noodzakelijk				
Lagere BUIG uitkering	-400	-400	-400	-400
Het rijk heeft deze uitkering naar beneden bijgesteld omdat het aantal uitkeringsgerechtigden in Buren lager is dan het gemiddelde in Nederland.				
C. Knelpunten				
Personele knelpunten	144	106		
Het aantal Wmo aanvragen blijft stijgen. Dit is een ontwikkeling die de laatste jaren gaande is, maar door het ZBB-traject afgeremd zal worden. Om deze aanvragen ook daadwerkelijk te kunnen behandelen is extra capaciteit noodzakelijk (1 fte). Voor het onderdeel Jeugd wordt er meer inspanning verricht door het regionale besluit Gelderse Verbeteragenda. De regionale samenwerking betekent dat er beleidsmatig meer wordt samengewerkt hetgeen meer uren kost (0,44 fte).				
Vertraging / niet te realiseren ZBB	300	300		
Bij het besluit rondom ZBB is in november 2021 besloten om de post uitkeringen voor de jaren 2022, 2023 en 2024 met € 300.000 te verlagen. Naar aanleiding van dit besluit is de begroting voor 2022 en verder aangepast. Echter in deze overzichten van ZBB is deze post ook nog als te realiseren maatregel ingeboekt waardoor deze post tweemaal is opgevoerd.				

4. Sport, cultuur en onderwijs

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, het accommodatiebeleid, leesstimulering en onderwijs.

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

We willen een gemeente zijn waar inwoners voldoende mogelijkheden hebben om:

- onderwijs te volgen;
- te sporten en te bewegen; en
- culturele activiteiten bij te wonen.

Ontwikkelingen

We willen preventie en een gezonde leefstijl stimuleren. Daarom stellen we het integraal sport- en gezondheidsbeleid op. Ook komen we met een startnotitie voor het kunst- en cultuurbeleid en een visie op dierenwelzijn. Tenslotte stellen we accommodatiebeleid op en realiseren we een startnotitie vrijwilligerswerk.

Wat willen we & wat doen we?

Uitvoeringsplan

Wat willen we?	Wat doen we?
4.13 In 2023 leggen we dierenwelzijn vast in een visie.	4.13.1 We formuleren een visie over dierenwelzijn en leggen deze aan de gemeenteraad voor.
5.5 In 2022 stellen we een integraal sport- en gezondheidsbeleid op.	We formuleren een integraal sport- en gezondheidsbeleid en leggen dat aan de gemeenteraad voor. Hierin nemen we ook speelruimte voor kinderen en de beweegtuinen voor andere mee. We komen tot een uitvoeringsplan dat door het college wordt vastgesteld.
5.6 In 2023 actualiseren we het speeltuinenbeleid, met aandacht voor beweegtuinen voor alle leeftijden.	5.5.1. We actualiseren het speeltuinenbeleid als onderdeel van het integraal sport- en gezondheidsbeleid en leggen dat aan de gemeenteraad voor.
5.7 In 2022 hebben wij een accommodatiebeleid.	5.7.1 We komen tot een uitvoeringsplan dat door het college wordt vastgesteld.
5.8 We stellen een portefeuillehouder vrijwilligerswerk aan en leggen in 2023 een startnotitie vrijwilligerswerk aan de gemeenteraad voor.	5.8.1 Aan de hand van een opiniërende bijeenkomst met de gemeenteraad stellen we een startnotitie over vrijwilligerswerk op. Op basis van onder meer financiële en personele haalbaarheid worden de vervolgstappen bepaald.
5.9 In 2023 wordt een startnotitie kunst en cultuur aan de gemeenteraad voorgelegd.	5.9.1 Aan de hand van een opiniërende bijeenkomst met de gemeenteraad stellen we een startnotitie over kunst en cultuur op. Op basis van onder meer financiële en personele haalbaarheid worden de vervolgstappen bepaald.

Verbonden partijen

Een overzicht van de verbonden partijen is opgenomen in paragraaf 'Verbonden partijen'.

Wat kost het?

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	951	269	151	151	151	151
4.2 Onderwijshuisvesting	121	245	53	53	53	53
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	568	906	647	570	570	570
5.1 Sportbeleid en activering	85	83				
5.2 Sportaccommodaties	1	1	118	132	143	160
5.3 Cultuurpres. -prod. -participatie	5	17				
5.4 Musea	1	2	2	2	2	2
5.5 Cultureel erfgoed	77	84	84	84	84	84
5.6 Media	15	8	8	8	8	8
Totaal baten	1.824	1.615	1.063	1.000	1.011	1.028
Lasten						
0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	960	763	434	279	279	279
4.2 Onderwijshuisvesting	997	1.177	1.057	1.139	1.137	1.311
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.437	1.845	1.571	1.475	1.475	1.475
5.1 Sportbeleid en activering	94	87	3	3	3	3
5.2 Sportaccommodaties	572	355	496	498	501	505
5.3 Cultuurpres. -prod. -participatie	40	28	12	12	12	12
5.4 Musea	19	20	33	25	25	25
5.5 Cultureel erfgoed	260	279	231	163	163	163
5.6 Media	266	325	350	350	350	350
Totaal lasten	4.645	4.879	4.187	3.944	3.945	4.123
Totaal saldo	-2.820	-3.264	-3.125	-2.944	-2.933	-3.095

De reservemutaties zijn opgenomen in de financiële begroting in het overzicht 'baten en lasten'

Mutaties na kadernota

Toelichting financiële ontwikkelingen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A. Financieel technisch	-31	-100	-104	-265

5. Inwoners, bestuur en veiligheid

Omschrijving

Het programma omvat de dienstverlening aan inwoners, de bestuurskracht, het functioneren van de organisatie en integrale veiligheid en crisisbeheersing.

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

- Voldoende waardering van onze inwoners, bedrijven en instellingen voor de kwaliteit van onze dienstverlening.
- Voldoende waardering van onze inwoners, bedrijven en instellingen voor ons bestuur en voor de kwalitatief goede besluitvorming.
- Mensen wonen en werken in een omgeving die veilig is en waarin mensen zich ook veilig voelen.

Ontwikkelingen

In de nieuwe collegeperiode werken we aan de verdere uitwerking en concretisering van de toekomstoriëntatie. Dat doen we samen met de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. We maken een plan voor de komende jaren. Met als doel om onze bestuurskracht te versterken.

We gaan onderzoeken op welke wijze we nog meer gericht regionaal kunnen samenwerken, met behoud van onze zelfstandigheid.

We werken hard aan het waarmaken van de ambities uit de visie op dienstverlening. Daarnaast borduren we voort op het concept van kerngericht werken. We willen onze inwoners actief betrekken bij de leefomgeving. We luisteren naar de inbreng van inwoners en willen hun participatiemogelijkheden versterken.

Wat willen we & wat doen we?

Uitvoeringsplan

Wat willen we?	Wat doen we?
1.2 We evalueren de strategische opgaven en werken deze waar nodig bij.	1.2.1 We formuleren – als dat uit de evaluatie blijkt – een raadsvoorstel met nieuwe strategische opgaven voor de bestuursperiode 2022-2026.
2.1. We maken een uitvoeringsplan waarmee we het toekomstprofiel van onze gemeente de komende jaren verder uitwerken en leidend laten zijn in onze beleidsvorming.	2.1.1 Om het toekomstprofiel concreet te maken stellen we een uitvoeringsplan op gericht op de politiek-bestuurlijke uitwerking en een plan gericht op de organisatie.
2.2. We onderzoeken hoe we in de regio beter kunnen samenwerken met gemeenten en organisaties. Behoud van onze zelfstandigheid is daarbij het uitgangspunt.	2.2.1 We onderzoeken op welke maatschappelijke thema's we kunnen samenwerken met andere organisaties in de regio. Denk daarbij bijvoorbeeld aan duurzaamheid, wonen en omgevingswet. 2.2.2 Afhankelijk van de uitkomsten stellen we een vervolgonderzoek op naar de organisatievorm van samenwerking om de kwetsbaarheid van de organisatie te voorkomen. 2.2.3 We gaan het opdrachtgeverschap richting regionale samenwerkingspartners, zoals gemeenschappelijke regelingen, verder versterken. Hierbij haken we aan bij de gesprekken genoemd onder afspraak 2.4.

2.4 We gaan met onze regiogemeenten in gesprek om ten aanzien van de gemeenschappelijke regelingen een sterkere ambtelijke adviesfunctie in te richten. We leggen dit vast in een nieuwe nota verbonden partijen.	2.4.1 We evalueren de samenwerking met de gemeenschappelijke regelingen en het bestaande beleidskader.
3.1 In 2022 en 2023 gaan we verder met de uitvoering van de huidige visie en uitvoeringsplan kerngericht werk. Uitgangspunt is om dit beleid, na evaluatie, door te ontwikkelen tot 'kerngericht werken 2.0'.	3.1.1 We evalueren het huidige beleid ten aanzien van kerngericht werken. 3.1.2 We formuleren een nieuw beleidsplan 'kerngericht werken 2.0' en leggen dat ter vaststelling aan de gemeenteraad voor.
3.2 We stimuleren initiatieven van inwoners en we verhogen daartoe vanaf 2023 het leefbaarheidsbudget structureel met € 20.000.	3.2.1 We evalueren de huidige beleidskaders en selectiecriteria en passen die indien nodig aan op kwaliteit en integriteit. 3.2.2 De beoordeling van de leefbaarheidsinitiatieven vindt integraal plaats, door een brede afvaardiging van in elk geval wethouder, kernregisseur, inwoners en betrokken beleidsmedewerker(s). Het indienen en beoordelen van initiatieven maken we laagdrempelig via digitale burgerparticipatie.
3.4 In de eerste helft van deze bestuursperiode leggen we een startnotitie voor aan de raad over participatie, met daarin spelregels rondom burger – en overheidsparticipatie.	3.4.1 Aan de hand van een opiniërende bijeenkomst met de gemeenteraad stellen we een startnotitie op over burger- en overheidsparticipatie en onze visie op participatie. Op basis hiervan worden de vervolgstappen bepaald. 3.4.2 We stellen een participatieverordening op.
3.5 Wij vinden de mening van inwoners belangrijk. We gaan werken met een burgerpeilingstool om snel in contact te komen met inwoners en wij peilen hun mening over verschillende onderwerpen.	3.5.1 We onderzoeken welke burgerpeilingstool het meest bij onze behoeften aansluit en maken met de aanbieder afspraken over het gebruik ervan.
3.8 Eind 2024 hebben alle kernen een kernagenda. Hiervoor stellen wij in 2023 incidenteel € 5.000 per kern beschikbaar (totaal: € 75.000).	3.8.1 Samen met de inwoners en maatschappelijke organisaties starten we per kern een traject dat moet leiden tot een kernagenda per afzonderlijke kern. Om dit proces goed te doorlopen wordt er incidenteel € 5.000 per kern beschikbaar gesteld. 3.8.2 We gaan het kerngericht werken verdiepen en verstevigen door het werken met een kernagenda. Samen met het leefbaarheidsbudget en de kernregisseurs, is dit een belangrijke basis voor het kerngericht werken.
4.14 We breiden het aantal gemeentelijke boa's uit tot minimaal twee fte.	4.14.1 We breiden de formatie van de gemeentelijke boa's uit.

Verbonden partijen

[- Regio Rivierenland](#)

[- Regionaal Archief Rivierenland](#)

[- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid](#)

Een overzicht van de verbonden partijen is opgenomen in paragraaf 'Verbonden partijen'.

Wat kost het?

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0.1 Bestuur	121	92	92	92	92	92
0.2 Burgerzaken	327	288	259	463	510	619
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	27	20	20	20	20	20
1.2 Openbare orde en veiligheid	87	28	28	28	28	28
Totaal baten	562	428	399	603	650	759
Lasten						
0.1 Bestuur	1.509	1.745	1.750	1.760	1.770	1.770
0.2 Burgerzaken	707	646	578	675	705	815
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	2.196	2.302	2.324	2.324	2.324	2.324
1.2 Openbare orde en veiligheid	461	428	565	565	565	565
Totaal lasten	4.873	5.121	5.217	5.324	5.364	5.474
Totaal saldo	-4.310	-4.692	-4.817	-4.720	-4.713	-4.713

De reservemutaties zijn opgenomen in de financiële begroting in het overzicht 'baten en lasten'

Mutaties na kadernota

Toelichting financiële ontwikkelingen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A. Financieel technisch	-46	-79	-73	-73

6. Bedrijfsvoering (inclusief algemene dekkingsmiddelen)

Omschrijving

Dit programma omvat de bedrijfsvoering, hieronder verstaan we alle activiteiten die ondersteunend zijn aan het bestuur en de organisatie. Algemene dekkingsmiddelen zijn gelden die niet op voorhand verbonden zijn aan bepaalde programma's. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om algemene belastingen en de algemene uitkering (de belangrijkste uitkeringen van het Rijk).

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

- Onze organisatie is een volwaardige partner van ons bestuur;
- Het zijn van een financieel solide gemeente met een structureel sluitende meerjarenbegroting.

Ontwikkelingen

Bedrijfsvoering blijft in ontwikkeling. We werken aan een continue verbetering ervan, waarbij we ons bewust zijn van onder andere de kwetsbaarheid op het gebied van ICT en de personele bezetting. We investeren in informatievoorziening, informatieveiligheid en bewustzijn om de risico's te verminderen. We verbeteren in stappen de (digitale) dienstverlening naar inwoners en partners. We voeren een gezond financieel beleid waarbij we streven naar een structureel sluitende meerjarenbegroting. Ook zoeken we in 2023 een (externe) subsidioloog.

Wat willen we & wat doen we?

Uitvoeringsplan

Wat willen we?	Wat doen we?
1.8 Stapsgewijs gaan we onze systemen aansluiten op track & trace, waarmee inwoners en partners gemakkelijker hun aanvragen kunnen indienen en volgen, te starten met het sociaal domein. Eind 2025 bieden we dit aan voor minimaal 80% van onze processen.	1.8.1 We stellen een plan van aanpak op voor de implementatie van track & trace, met daarin een inventarisatie van de huidige stand van zaken van onze processen.
1.9 In 2024 maken we een nieuw informatie- en automatiseringsplan.	1.9.2 We evalueren het huidige informatie- en automatiseringsplan.
6.1. We voeren een gezond financieel beleid. Daarbij sturen we acties om de doelstellingen uit het ZBB-traject (Zero Bases Budgeting) te realiseren	6.1.1 We sturen op een realistische begroting die structureel en meerjarig in evenwicht is.
	6.1.2 In de financiële P&C cyclus informeren we de gemeenteraad over de voortgang van de realisatie van de doelstellingen uit het ZBB traject.
6.2 We gaan een samenwerking aan met een derde partij om extra subsidie te verwerven.	6.2.1 We formuleren een opdracht voor het aanstellen van een (externe) subsidieadviseur ('subsidioloog').

Verbonden partijen

- [BV Logistics Valley Rivierenland](#)
- [NV Bank Nederlandse Gemeenten](#)
- [NV Vitens](#)

Een overzicht van de verbonden partijen is opgenomen in paragraaf 'Verbonden partijen'.

Wat kost het?

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0.4 Overhead	1.205	1.049	1.232	1.282	1.282	1.282
0.5 Treasury	59	60	60	60	60	60
0.61 OZB Woningen	5.385	5.312	5.654	5.767	5.882	5.882
0.62 OZB niet-woningen	2.212	2.148	2.233	2.278	2.323	2.323
0.64 Belastingen overig	1.529	164	144	124	104	104
0.7 Alg.uitk. en ov. uitk. gemeentefonds	37.595	38.994	43.113	44.310	45.508	40.697
0.8 Overige baten en lasten	484					
Totaal baten	48.469	47.727	52.436	53.821	55.159	50.348
Lasten						
0.4 Overhead	10.364	10.479	12.887	12.453	11.587	11.562
0.5 Treasury	-5	-8	-62	-67	-59	-63
0.61 OZB Woningen	431	316	441	441	441	441
0.62 OZB niet-woningen	79	74	112	112	112	112
0.64 Belastingen overig	124	114	158	157	154	154
0.7 Alg.uitk. en ov. uitk. gemeentefonds	-10	198	180	291	219	217
0.8 Overige baten en lasten	-5	34	463	389	372	372
Totaal lasten	10.978	11.207	14.179	13.776	12.826	12.795
Totaal saldo	37.491	36.521	38.258	40.045	42.334	37.554

De reservemutaties zijn opgenomen in de financiële begroting in het overzicht 'baten en lasten'

Mutaties na kadernota

Toelichting financiële ontwikkelingen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A. Financieel technisch	71	-456	-491	-549
B. Wettelijk / noodzakelijk				
Algemene uitkering: stelpost accres	800	966	1166	
In de meicirculaire was sprake van een forse groei van het gemeentefonds. Voorzichtigheidshalve besloten we om slechts 80% van de groei te ramen in de kadernota. Inmiddels garandeert het Rijk deze groei tot en met 2025. Daarom verhogen we de raming van de algemene uitkering naar 100%.				
C. Knelpunten				
ICT kosten n.a.v. GAP analyse	380	180	180	180
Dit zijn extra kosten naar aanleiding van de datadifstal voor uitbreiding systeembeheer, monitoring en over ICT-beveiligingsmaatregelen. Dit is van belang om toekomstige beveiligingsrisico's te minimaliseren.				
Personele knelpunten	1.068	1.162	447	447
Staf De gemeente Buren heeft een ambitieuze toekomstvisie. Om die doelen te bereiken die daarin beschreven staan heeft de gemeente Buren goede en gekwalificeerde medewerkers nodig. Het is dus belangrijk dat wij aantrekkelijk werkgever zijn waar goede medewerkers een aantal jaren blijven, waarbij ze de mogelijkheid krijgen om te ontwikkelen maar ze ook graag willen blijven werken omdat de sfeer goed is en het er leuk is. De arbeidsmarkt is zeer krap en we vissen allemaal in dezelfde vijver. Naast het werven van nieuwe medewerkers willen wij onze medewerkers behouden en te binden en boeien. Dat doen we met goede arbeidsvoorwaarden en veel ruimte voor ontmoetingen en ontplooiing. Hiervoor is echter budget nodig wat we momenteel niet hebben.				
Dienstverlening Uitbreiding Systeembeheer De gemeente Buren is dit jaar het slachtoffer geworden van datadifstal. Criminelen wisten binnen te dringen in de computers van de gemeente Buren waarbij diverse persoonsgegevens zijn buitgemaakt. Dit heeft ervoor gezorgd dat de gemeente Buren hoge kosten heeft moeten maken om de kwetsbaarheden in de systemen te dichten en de buitgemaakte gegevens zoals paspoorten en rijbewijzen te vergoeden. Om ervoor te zorgen dat onze systemen nu en in de toekomst goed beveiligd				

blijven, is extra mankracht nodig. Ons ICT team is hier niet op berekend. Om dit toekomstbestendig te waarborgen is voorbereiding met 1 medewerker noodzakelijk. De jaarlijkse kosten hiervan bedragen € 80.000,-.

Informatie- en datamanagement

De gemeente Buren wil data gestuurd werken. Om goede dienstverlening te kunnen bieden en het data gestuurd werken te realiseren zijn juiste- en op tijd beschikbare gegevens noodzakelijk. Ook moeten deze gegevens veilig zijn opgeslagen. Informatie is naast financiën en personeel het belangrijkste bedrijfsmiddel van een organisatie. Door de enorme groei van de hoeveelheid aan informatie en door het gebruik van deze informatie moet hierop goed beleid en beheer plaatsvinden. Op dit moment ontbreekt hierop de centrale sturing waardoor veel kostbare tijd verloren gaat en de kans op foute of niet actuele informatie groot is. Daarnaast wordt door verandering in wetgeving worden hogere eisen gesteld aan informatie- en datamanagement. Om deze belangrijke taak goed te borgen is hiervoor 1 medewerker noodzakelijk belast met dit werk. De jaarlijkse kosten hiervan bedragen € 85.000,-

Bedrijfsvoering

De formatie voor communicatie en financiën staat onder druk om de kwaliteit te waarborgen. Het woordvoerderschap, strategische communicatie, visie op intern- en externe communicatie, ontwikkelen van communicatie strategieën op de strategische opgaves etc. zijn zaken die niet of nauwelijks ontwikkeld of opgepakt kunnen worden. Ook om de ambities in het coalitieakkoord waar te maken, is een versterking nodig van de formatie voor communicatieadviseurs met 1,25 fte voor strategisch communicatieadvies. De jaarlijkse kosten hiervoor bedragen maximaal € 130.000.

Bij het team Financiën is onvoldoende structurele ruimte om de kwaliteit van de jaarrekening, de voorbereiding en begeleiding van accountantscontroles, de financiële administratie en de financiële informatievoorziening te garanderen. Hiervoor is uitbreiding met 1 fte noodzakelijk. De jaarlijkse kosten hiervoor bedragen maximaal € 110.000. Daarnaast moet de applicatie waarin we de financiële administratie voeren, vervangen worden. Voor de aanbesteding in 2023 en de implementatie in 2024 is externe expertise noodzakelijk.

Vertraging / niet te realiseren ZBB	100	100		
-------------------------------------	-----	-----	--	--

Optimalisering zaakgericht werken (75 k)

Tijdens ZBB is aangegeven dat deze bezuiniging pas per 2025 in zou gaan. Dit is verkeerd overgenomen.

Optimalisering bestuurlijk proces (25 k)

Dit is een knelpunt. We sturen op verbeteringen in het proces en er is al een aantal stappen gezet. Dit moet leiden tot meer efficiëntie maar de implementatie moet nog plaatsvinden. De effecten daarvan zullen pas in 2025 zichtbaar zijn.

Frictiekosten ZBB	290			
-------------------	-----	--	--	--

Vooruitlopend op het onderzoek naar het afstoten van het vastgoed is de formatie reeds verminderd. Om er voor te zorgen dat wij het onderzoek goed kunnen afronden, het reguliere werk kunnen blijven doen en de uitvoering van het onderzoek straks kunnen oppakken is er budget nodig. Het vacaturebudget is als bezuiniging ZBB al ingeboekt.

Paragrafen

Lokale Heffingen

Inleiding

De opbrengsten uit de lokale heffingen vormen een belangrijk deel (grootweg 20%) van de inkomsten van onze gemeente. In deze paragraaf laten we de ontwikkelingen van de verschillende heffingen zien.

De heffingen bestaan uit algemene heffingen en bestemmingsheffingen, ook wel retributies genoemd. De opbrengsten van de algemene heffingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Onder algemene heffingen verstaan we bijvoorbeeld onroerendezaakbelastingen, hondenbelasting en verblijfsbelasting. Bij bestemmingsheffingen is er een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties. Denk bij bestemmingsheffingen aan de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij heffen een groot deel van de toegestane belastingsoorten. De raad besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleidskaders

U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen staat ook of het niet meer laten betalen van het geld mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2023 gelden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% de kosten dekken. Dit betekent dat de begrote inkomsten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de begrote uitgaven. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen zien wij af van volledige kostendekking. Dit doen we bijvoorbeeld bij lijkbezorgingsrechten.
- De kosten die wij maken voor een heffing en invordering van de belastingen en rechten worden verdeeld over de bestemmingsheffingen en de algemene heffingen. De verdeling is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat de meeste werkzaamheden niet specifiek voor één belastingsoort is, is een meer specifieke inschatting niet te maken.
- Eventuele besluitvorming na het maken van deze begroting verwerken wij bij het opstellen van de belastingverordeningen.

De verordeningen zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen

Ten tijde van het opstellen van deze begroting is de verwachting dat de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) ingaan op 1 januari 2023. In de Omgevingswet is het weer mogelijk om milieuleges te heffen.

Er blijft onzekerheid bestaan over de invoeringsdatum. Op 22 november 2022 vindt besluitvorming plaats in de Eerste Kamer. Bij het wederom uitstellen van de invoering wordt bij het vaststellen van de legesverordening 2023 de huidige verordening onder de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) inclusief een indexering van 3% en wat kleine wijzigingen voorgesteld.

Conclusie

In deze begroting zijn de voorlopige tarieven 2023 opgenomen. Bij het vaststellen van de verordeningen in december 2022 worden de tarieven definitief.

Voor de legesverordening 2023 geldt dat deze leidt tot een wijziging van de begroting. De begrotingswijziging wordt gelijk met de vaststelling van de legesverordening aangeboden en vastgesteld.

Belastingen

Inleiding

Op grond van de Gemeentewet kan de gemeente belastingen heffen. Bij een belasting mag de gemeente het tarief en de opbrengst zelf bepalen. De onroerendezaakbelastingen (OZB) is in onze gemeente de belangrijkste lokale belasting. Daarnaast kent onze gemeente hondenbelasting en verblijfsbelasting.

Hondenbelasting

Inleiding

De hondenbelasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven naar het aantal honden per huishouden. De hondenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Bij een algemeen dekkingsmiddel is het doel van de opbrengsten niet vooraf bepaald en kan de gemeente zelf kiezen waaraan ze het geld besteden.

Ontwikkelingen

Bij het bezuinigingstraject (ZBB) is een voorstel gemaakt om het bedrag voor de hondencontrole te verlagen. Door lopende contracten voor 2022 en 2023 halen we deze bezuiniging voor het einde van 2023 niet. Na 2023 kijken we hoe we deze bezuiniging wel kunnen halen.

Beleidskaders

De raad stelt de verordeningen hondenbelasting vast. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2023 houden we rekening met het bezuinigingstraject ZBB. Zoals het er nu uit ziet, leggen we in 2029 voor de laatste keer hondenbelasting op.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tarief	57,75	52	47	42	32	25

U heeft er bij de vaststelling van het coalitieakkoord voor gekozen om de hondenbelasting binnen een termijn van 10 jaar af te schaffen. De inkomsten van de hondenbelasting zijn in 2022 ongeveer € 160.000. De vertaling van het coalitieakkoord betekent dat de hondenbelasting vanaf 2021 tot 2031 met € 20.000 per jaar afneemt. Voor 2022 is dit een verlaging van ruim 11%. Het daadwerkelijke tarief voor 2023 en verder is nog niet bekend. Wij hebben een inschatting gemaakt op basis van 10 kennels en 3.200 geregistreerde honden.

Dit is de raming van het kenneltarief:

2023 € 234,00
2024 € 211,00
2025 € 180,00
2026 € 150,00
2027 € 110,00

Onroerende zaakbelastingen

Inleiding

De onroerendezaakbelastingen (OZB) worden geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- Een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen.
- Een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van de woondelen buiten beschouwing gelaten. Denk bij woondelen aan een boerderij of een winkelpand met bovenwoning.

Grondslag

De grondslag voor de OZB is de WOZ-waarde. WOZ staat voor de Wet waardering onroerende zaken. Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van elk jaar ontvangt iedere

belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking met daarbij de OZB-aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in woningwaarderingsstelsel

De WOZ-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het woningwaarderingsstelsel is voor een deel gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. De jaarlijkse huurverhoging kan beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs, die direct heeft te maken met de WOZ-waarde. Daarom is het belangrijk dat een huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde. Zij ontvangen dus ook een WOZ-beschikking.

Ontwikkelingen

Er zijn geen ontwikkelingen te melden.

Beleidskaders

U stelt de verordening onroerendezaakbelastingen (OZB) vast. In deze verordening staat ook of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding. Kwijtschelding ontvangt iemand als hij niet instaat is om zijn belasting te betalen.

Ontwikkeling tarief

We laten het tarief van de onroerende-zaakbelastingen stijgen met een prijsindexering van 3%. Daar bovenop zit een prijsstijging van 2%. De OZB-tarieven voor eigenaren van woningen hangen ook af van de stijging van de WOZ-waarde en zijn dus niet vooruit te berekenen.

De tarieven voor eigenaren woningen in de afgelopen jaren zijn:

2020 0,1401%
2021 0,1461%
2022 0,1321%

De tarieven voor eigenaren niet-woningen in de afgelopen jaren zijn:

2020 0,2691%
2021 0,2912%
2022 0,2824%

De tarieven voor 2023 en verder zijn nog niet bekend en worden in januari 2023 vastgesteld wanneer de waardering is afgerond.

Verblijfsbelasting

Inleiding

Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt er verblijfsbelasting geheven voor aanbieders van overnachtingsmogelijkheden binnen de gemeente. Denk aan hotels, pensions, campings, vakantieparken en het verblijf van buitenlandse arbeidskrachten. De verblijfsbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Bij een algemeen dekkingsmiddel is het doel van de opbrengsten niet vooraf bepaald en kan de gemeente zelf kiezen waaraan ze het geld besteden.

Ontwikkelingen

We verhogen het tarief met € 0,01 zoals in voorgaande jaren.

Op dit moment onderzoeken we of het forfait voor vaste staanplaatsen juist is. Dit onderzoek wordt in 2023 afgerond. We kijken dan opnieuw naar de tarieven in 2024.

Beleidskaders

U stelt de verordening vast voor de verblijfsbelasting. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2023 geldt het door u vastgestelde kader over de meerjarige stijging van het tarief.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tarief	1,26	1,27	1,29	1,29	1,29	1,29

Heffingen

Inleiding

In de Gemeentewet staat dat de gemeente ook rechten kan heffen. Bij de rechten zijn wij niet vrij in het bepalen van het tarief. Het tarief van een recht mag maximaal alle kosten dekken. Tegenover het betalen van rechten staan directe diensten. Hier mogen wij geen winst op maken. De kostendekkendheid wordt beoordeeld door te kijken naar de begrote inkomsten en uitgaven. Kostendekkendheid houdt in dat we niet meer belasting mogen heffen dan het kost. Wij kennen een afvalstoffenheffing (via de Avri), begraafrechten, rioolrechten en leges voor bijvoorbeeld paspoorten, rijbewijzen en vergunningen.

Bij de leges passen wij op verordeningenniveau kruissubsidiëring toe. Dit betekent dat we de opbrengsten voor het ene product gebruiken om de kosten voor een ander product te verlagen. De activiteiten worden gedekt door de gezamenlijke opbrengsten uit de te heffen leges.

Afvalstoffenheffing (via Avri)

Inleiding

Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer. De heffing is voor gebruikers van percelen, waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen. We brengen een vast bedrag per huishouden in rekening. Daarnaast brengen we een bedrag per weggegooid afvalzak in rekening. Het uitgangspunt bij het bepalen van het tarief is dat het 100% de kosten dekt.

Ontwikkelingen

Er zijn geen bijzondere externe ontwikkelingen te melden.

Beleidskaders

Onze gemeente laat de afvalstoffenheffing via een gemeenschappelijke regeling over aan de Avri. De tarieven worden bepaald door het bestuur van de Avri. Er is sinds 2019 een vast tarief en een variabel (per afvalzak) tarief. Kijk voor meer informatie op de [website van de Avri](#).

Ontwikkeling tarief

Jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tarief	270	279	292	311	323	336

Wij hebben alleen het basistarief ingevuld. Het basistarief is afkomstig uit de begroting 2023 van de Avri. De variabele kosten zijn afhankelijk van het aantal keer dat het afval wordt weggegooid in de container. Op de [website van Avri](#) is meer informatie te vinden.

Lijkbezorgingsrechten

Inleiding

Op grond van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b van de Gemeentewet kunnen lijkbezorgingsrechten worden geheven. Lijkbezorgingsrechten worden betaald als iemand een graf afkoopt. Voor oude graven kunnen mensen nog gebruikmaken van het jaarlijks onderhoud.

Ontwikkelingen

Er zijn geen ontwikkelingen te melden.

Beleidskaders

U stelt de verordening lijkbezorgingsrechten vast. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2023 gelden de volgende uitgangspunten:

- De lijkbezorgingsrechten mogen wettelijk gezien maximaal 100% de kosten dekken. Dit betekent dat de begrote opbrengsten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de begrote uitgaven. Bij de lijkbezorgingsrechten gaan wij niet voor 100% kostendekking.
- Sinds 2021 is de korting bij het afkopen van het onderhoud 10%. In het verleden was dit 25%.
- Over zeven jaar (2030) krijgen rechthebbenden weer een gemeentelijk aanslag over de graven. Het gaat om de mensen die in het verleden een graf voor onbepaalde tijd hebben afgekocht.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tarief	132,50	134,62	135,65	135,65	135,65	135,65

Er zijn geen ontwikkelingen te melden.

Leges

Inleiding

Voor het verlenen van diensten heffen wij leges. In de legesverordening is op grond van artikel 229 van de Gemeentewet geregeld voor welke diensten leges betaald moeten worden. De persoon die leges moet betalen, is degene die de dienst aanvraagt of voor wie het is bedoeld.

Ontwikkelingen

Het ingaan van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2023. Ten tijde van het opstellen van deze begroting (september 2022) is er nog onzekerheid over de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023. Als de wet wordt uitgesteld is het voorstel aan de raad om de huidige legesverordening voor Titel 2 onder de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) inclusief een indexering van 3% en wat kleine wijzigingen vast te stellen.

Beleidskaders

U stelt de verordening vast voor de leges. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2023 gelden de volgende uitgangspunten:

- De gemeente is niet vrij in het bepalen van het tarief. Het tarief van een recht mag maximaal 100% de kosten dekken. Dit betekent dat de begrote opbrengsten van deze heffingen niet hoger mogen zijn dan de begrote uitgaven. Tegenover het betalen van rechten staan directe diensten.
- De kostendekkendheid wordt beoordeeld op de begrote inkomsten en uitgaven. Kostendekkendheid houdt in dat we niet meer belasting mogen heffen dan het kost. Bij de leges passen wij op verordeningenniveau kruissubsidiëring toe. Dit betekent dat we de opbrengsten voor het ene product gebruiken om de kosten voor een ander product te verlagen.

Rioolheffing

Inleiding

De rioolheffing is gebaseerd op de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is een belasting voor huishoudens en bedrijven om het beheer en het behoud van de riolering te betalen. Het gaat om de uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Ontwikkelingen

Uit het integraal onderzoek naar de kostendekkendheid van de rioolheffing (2021) is het volgende gekomen:

- Laat de administraties belastingen en beheer goed aan sluiten.
- Betrek meer objecten in de heffing, zoals garageboxen.
- Betrek de baggerkosten voor 10% in de heffing.
- De uitvoeringskosten rioolheffing (medewerker en ICT) in de heffing betrekken.

De eerste twee punten hebben we in 2022 uitgevoerd. Het bedrag voor baggeren is genoemd in het ZBB-voorstel, maar niet aangenomen door de raad. Deze kosten worden dus niet gedekt via de rioolheffing. De post uitvoeringskosten rioolheffing (medewerker en systeem) is niet overgenomen in het ZBB-voorstel. Deze kosten zijn dus ook niet meegenomen in de berekening van het tarief. Als we blijven uitgaan van de voorgestelde GRP-tarieven, dan leidt het uiteindelijk tot een lagere kostendekkendheid.

Beleidskaders

U stelt de verordening rioolheffing vast. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2023 geldt het volgende uitgangspunt:

- De rioolheffing mag wettelijk gezien maximaal 100% de kosten dekken. Dit betekent dat de begrote opbrengsten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de begrote uitgaven. Wij voldoen hieraan.

In het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) zijn de tarieven voor meerdere jaren vastgesteld.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tarief	235	240	245	250	255	260

Onze gemeente heeft twee tarieven voor rioolheffing. Het eerste tarief is het tarief voor woningen, het tweede voor niet-woningen (bedrijven). In het overzicht presenteren wij de ontwikkeling van het tarief voor woningen op basis van het vastgestelde GRP.

Overzicht tarieven

Belasting of heffing	Ontwikkeling
Hondenbelasting	Het tarief voor de hondenbelasting is met 9,6% gedaald.
Onroerende zaakbelastingen	Het tarief is nog niet bekend en wordt berekend met de WOZ-waarden per 1 januari 2022
Begraafrechten	De tarieven zijn geïndexeerd met 3%.
Leges	De tarieven zijn nog niet bekend. De nieuwe Omgevingswet gaat op 1 januari 2023 in.
Rioolheffing	De tarieven zijn aangepast met het vastgestelde gemeentelijke rioleringsplan (GRP).
Verblijfsbelasting	De tarieven zijn geïndexeerd met 3%

Opbrengsten

Soort belasting of heffing (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2021	Begroting 2022	2023	2024	2025	2026
Belastingen						
Baten hondenbelasting	186	164	144	124	104	104
Baten OZB eigenaren niet-won.	1.356	1.332	1.334	1.361	1.388	1.388
Baten OZB eigenaren Woningen	5.365	5.295	5.636	5.749	5.864	5.864
Baten OZB gebruikers	855	817	898	916	935	935
Baten verblijfsbelasting	305	292	353	360	367	367
Totaal belastingen	8.068	7.899	8.367	8.511	8.658	8.658
Heffingen						
Afvalverwijdering en verwerking	2.968	3.152	3.399	3.399	3.399	3.399
Baten rioolheffing	2.915	3.018	3.079	3.079	3.079	3.079
Baten secretarieleges burgerzaken	54	84	79	79	79	79
Begraafplaatsrechten	114	110	110	110	110	110
Totaal heffingen	6.051	6.365	6.667	6.667	6.667	6.667

Toelichting ontwikkelingen

In het overzicht hebben wij de verwachte opbrengsten voor de komende jaren opgenomen. Het meest opvallende verschil is de terugloop van de opbrengsten voor de hondenbelasting als gevolg van uw besluit om deze belasting in 10 jaar af te bouwen.

Kostendekkendheid

Recapitulatie kostendekkendheid leges 2023 gemeente Buren		Lasten totaal	Baten totaal	%
		€ 8.482.950	€ 6.694.733	79%
Rioolheffing		€ 3.360.818	€ 3.155.490	94%
Lijkbezorgingsrechten		€ 602.802	€ 416.063	69%
Legesverordening		€ 2.259.665	€ 1.561.590	69%
Titel 1	Algemene dienstverlening	€ 438.460	€ 367.639	84%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	€ 1.731.025	€ 1.154.725	67%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn (gegevens 2022)	€ 90.180	€ 39.226	43%

Het kostendekkendheid % voor Titel 2 is voorlopig. Bij het vaststellen van de legesverordening 2023 in december 2022 worden de baten bijgesteld. Dit gebeurt middels een begrotingswijziging op de primitieve begroting 2023. De huidige baten bij Titel 2 (€ 1.154.725) zijn de baten zoals deze nu in de begroting zijn opgenomen.

Lokale lastendruk

Inleiding

Jaarlijks publiceren verschillende organisaties over de lokale lastendruk. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en berekeningsmethoden en grondslagen. Het gaat vaak om de kosten voor inwoners en niet voor bedrijven. Informatie over lastendruk is bijvoorbeeld te vinden bij het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) en op Waar staat je gemeente.

Ontwikkelingen

Ontwikkeling lasten per huishouden

Soort	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Afvalstoffenheffing	270	279	292	311	323	336
Onroerende-zaakbelastingen	470	478	486	493	501	508
Rioolrecht	235	240	245	250	255	260
Totaal lokale lasten	975	997	1.023	1.054	1.079	1.104

Kwijtschelding

Inleiding

Als inwoners een aanslag voor gemeentelijke belasting niet kunnen betalen, kunnen zij de gemeente vragen om kwijtschelding. Kwijtschelding ontvangt iemand als hij niet instaat is om zijn belasting te betalen. Om te bepalen of iemand voor kwijtschelding in aanmerking komt, kijken wij naar het vermogen en de inkomsten en uitgaven van deze persoon.

Ontwikkelingen

Door de hoge energiekosten verwachten we in de toekomst meer aanvragen kwijtschelding. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2023 (september 2022) is nog geen stijging van het aantal kwijtscheldingen te zien.

Bezwaar en beroep WOZ

Inleiding

Vanwege de aanslagen gemeentelijke belastingen ontvangen wij bezwaarschriften en kwijtscheldingsverzoeken. Als een inwoner het niet eens is met de uitspraak op het bezwaarschrift dan kan hij in beroep gaan bij de rechtbank of in hoger beroep gaan bij het gerechtshof.

Ontwikkelingen

Vanaf 2019 zijn we actief bezig met de informele aanpak van bezwaren. Dit houdt in dat inwoners vooraf telefonisch contact met ons kunnen opnemen, voordat zij een bezwaar indienen. We krijgen hier veel positieve reacties op. We zien helaas wel dat er steeds meer bureaus komen die namens inwoners bezwaar maken. Het aantal bezwaren van bureaus neemt toe, maar het aantal gegronde bezwaren is de afgelopen jaren sterk afgenomen. Dit komt door de toegenomen de kwaliteit van onze waardering.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bepaalt dat we een paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opnemen in de begroting. In [artikel 11 lid van het BBV](#) staan de bepalingen hierover genoemd.

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Door aandacht te hebben voor het weerstandsvermogen willen we zoveel mogelijk voorkomen dat substantiële risico's dwingen tot extra bezuinigingen en/of noodzaken tot een bijstelling van de uitvoering van de programma's. Door het voeren van risicomanagement willen we ervoor zorgen dat indien risico's optreden ze zo weinig mogelijk nadelig effect hebben op de uitvoering van het bestaande beleid en onze voorzieningen. Naast het in kaart brengen en beheersen van risico's en sturen hierop is het stimuleren en vergroten van risicobewustzijn in de organisatie een van de belangrijkste subdoelstellingen de komende jaren.

De nieuwe nota Risicomanagement en weerstandsvermogen staat dan ook met name in het teken van het borgen van een verbeterd risicomanagementproces. In juni 2022 bespraken we in de auditcommissie de concept nota en dit proces. We spraken af dat we de nota doorschuiven naar 2023 en in het eerste kwartaal ter vaststelling aan u aanbieden. Bij het opstellen van de begroting 2023 gaan we eerst werken volgens dit proces en in november 2022 evalueren.

Beleid(skader)

Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2017. In deze paragraaf gaan we vast uit van de bepalingen uit de nieuwe concept nota. Deze wijken niet veel af. De opzet van de paragraaf blijft gelijk, namelijk:

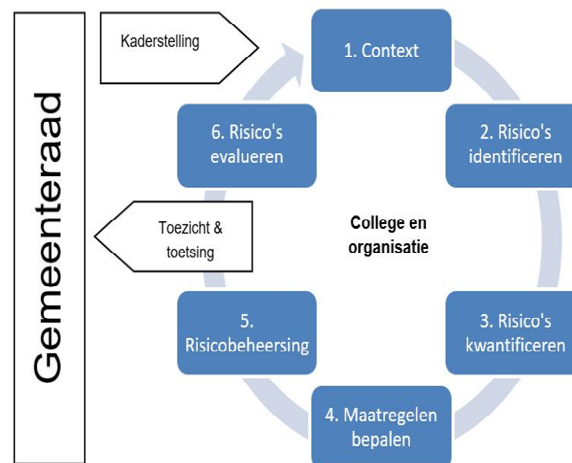
- Een toelichting op het doorlopen proces;
- Het weerstandsvermogen (beschikbare en benodigd);
- De risico-inventarisatie: belangrijkste niet-financiële (strategische) en financiële risico's;
- Een oordeel over het weerstandsvermogen (weerstandratio);

Ontwikkelingen

Toelichting doorlopen proces

Risicomanagement is een cyclisch proces dat we tweemaal per jaar doorlopen. Bij het opstellen van de begroting en bij de jaarstukken. We doorlopen de stappen om risico's in beeld te brengen en leggen dit vast in een risicoregister. We maken hierbij keuzes hoe we met geconstateerde risico's omgaan. In de bestuursrapportages rapporteren we alleen over de voortgang van het weerstandratio als daartoe aanleiding voor is.

Met dit proces willen we het risicobewustzijn in de organisatie breed stimuleren en doorlopend beheren (in beeld brengen/ houden van) en beheersen (borgen in vast proces) van alle typen risico's.

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin we in staat zijn om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit leidt tot een directe aanpassing van het beleid. Voor het beoordelen van de 'weerstand' is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's (benodigd) en het aanwezige vrije vermogen (beschikbaar). Het gaat hierbij alleen om risico's waarvoor geen of wellicht onvoldoende verzekeringen zijn afgesloten, voorzieningen zijn gevormd of budgetten binnen de begroting beschikbaar zijn.

Beschikbaar weerstandsvermogen

Het geheel van beschikbare middelen waaruit we tegenvallers kunnen bekostigen zonder dat we de begroting en het beleid (direct) moeten aanpassen. Het beschikbare weerstandsvermogen verdelen we in structureel en incidenteel weerstandsvermogen:

Incidenteel:	Structureel:
1. algemene reserve(s); 2. vrij besteedbare bestemmingsreserve(s); 3. vrije begrotingsruimte; 4. post onvoorzien.	5. onbenutte belastingcapaciteit; 3. vrije begrotingsruimte.

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit:

- 1. algemene reserve (inclusief reserve weerstandsvermogen)**
De algemene reserve bestaat uit twee delen. Het vrij aanwendbare deel, en het bekleemde deel als onderdeel van het weerstandsvermogen. Beide delen vormen samen één reserve en het totaal beschikbare bedrag om incidenteel risico's op te vangen. Met ingang 2023 vervallen de twee delen en hanteren we één algemene reserve.
- 2. vrij besteedbare bestemmingsreserves**
De aanwezige bestemmingsreserves beoordelen we op de noodzaak van handhaving. Hiervan is sprake als er claims op liggen of wanneer we er vastgesteld beleid mee realiseren. Als u de bestemming nog kunt wijzigen en een 'vrije' keuze heeft om de reserve anders in te zetten dan houden we hier rekening mee. U besloot bij de kadernota 2022 de laatste vrije bestemmingsreserves op te heffen. Dit waren de reserves risico grondexploitaties en beheer kapitaalgoederen. De huidige bestemmingsreserves zijn niet vrij en daar houden we dus geen rekening mee.
- 3. vrije begrotingsruimte**
Er is geen begrotingsruimte in 2023. In 2023 is het saldo van de begroting € 1.150.000 negatief. We houden rekening met het saldo inclusief incidentele posten. Het onderscheid tussen incidenteel en structureel is hier niet relevant. Mocht de begroting de realiteit worden dan houden we geen geld over en moeten we dit bedrag onttrekken uit de algemene reserve.
- 4. post onvoorzien**
U besloot bij het project Zero Based Budgeting de post onvoorzien in de begroting te schrappen.
- 5. onbenutte belastingcapaciteit**
De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de mogelijkheden die wij hebben om binnen de wettelijke grenzen onze belastingopbrengsten te verhogen. De totale onbenutte belastingcapaciteit bedraagt € 721.000.

Het totale beschikbare weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

Overzicht beschikbaar weerstandsvermogen (bedragen x € 1.000)	Begroet 2023
<i>Incidenteel weerstandsvermogen</i>	
Algemene reserve	10.805
Vrij besteedbare reserve	0
Vrije begrotingsruimte	-1.150
Post onvoorzien	0
Saldo incidenteel	9.655
<i>Structureel weerstandsvermogen</i>	
Onbenutte belastingcapaciteit	721
Saldo structureel	- 721

Benodigd weerstandsvermogen

Op basis van onze risico-inventarisatie maken we onderscheid tussen financiële en niet financiële (strategische) risico's. Op basis van de financiële risico's bepalen wij ons benodigd weerstandsvermogen.

Risicomanagement

Risico-inventarisatie

Bij dit onderdeel presenteren wij de risico's. Onder een risico verstaan we het gevaar voor (financiële) schade of verlies als gevolg van interne en/of externe omstandigheden. Het risico heeft betrekking op het samenvallen van die bepaalde omstandigheden (de kans) en de negatieve gevolgen (de schade). Wij hebben de risico-inventarisatie geactualiseerd, de risico's geanalyseerd en beoordeeld en vervolgens zoveel als mogelijk gekwantificeerd. Deze risico's zullen zich immers nooit allemaal in hetzelfde jaar voordoen.

We verdelen onze risico's als volgt:

1. Niet financiële (strategische) risico's;
2. Financiële risico's:
 - a) Politiek (maatschappelijk en bestuurlijk);
 - b) Economisch;
 - c) Schades;
 - d) Operationeel (o.a. organisatie, bedrijfsmiddelen, opneindeeregelingen, verbonden partijen);
 - e) Juridisch;
 - f) Rest risico's.

Niet financiële (strategische) risico's

Niet alle risico's die we identificeren kunnen we kwantificeren en wegen. Een reden is dat de risico's nog dermate onduidelijk/ onzeker zijn dat we geen inschatting kunnen maken van de potentiële omvang van het risico. Een andere oorzaak kan zijn dat de omvang van het risico afhankelijk is van scenario's of (strategische) keuzes. We moeten eerst weten welke richting we op gaan.

De risico's die we niet kwantificeren nemen we ook niet mee in de bepaling van het weerstandsvermogen. Toch kunnen deze risico's op termijn een belangrijke impact hebben op het weerstandsvermogen. Het is daarom wel van belang dat we deze risico's in beeld hebben en houden.

Thema	Oorzaak	Risicogebeurtenis	Mogelijk gevolg	Beheersmaatregel
Organisatie-ontwikkeling	De organisatie is met haar structuur op basis van domeinen geschikt voor het werken aan strategische opgaven. Dit sluit aan bij het toekomstprofiel. De organisatie is bezig om zichzelf te ontwikkelen. Wel is de organisatie kwetsbaar: vanwege de omvang (met eenpitters-functies tot gevolg), de uitdaging om talent en strategisch vermogen aan te trekken en te behouden en de hoge werkdruk.	Door het toenemen van taken met als gevolg een te hoge werkdruk en krapte qua medewerkers bestaat de kans dat het ziekteverzuim ook toeneemt. Hierdoor ontstaat er nog meer druk op de medewerkers en de organisatie.	De ambitie en de doelen van de organisatie worden niet gehaald. Daarnaast wordt het steeds lastiger om gekwalificeerde mensen te werven met als gevolg dat we in een negatieve spiraal terecht komen.	We hebben een aantal instrumenten ontwikkeld en deze worden ingezet in 2023. Daarnaast leggen we de focus op het binden en boeien van onze medewerkers, zodat ze graag bij ons komen en blijven werken. Hiervoor zijn ook budgetten gevraagd in de begroting.
ICT en Informatie-veiligheid	Cybercrime: aanvallen op onze data en systemen.	De ontwikkelingen in de digitale wereld gaan razendsnel. Niet alleen bij en binnen overheden, maar ook bij cybercriminelen en hackers. Het is ons streven om ons zo goed mogelijk tegen cybercriminaliteit te beschermen. Zowel vanuit het Rijk als vanuit onszelf nemen daarvoor diverse maatregelen. Desondanks is het risico slachtoffer te worden van cybercriminelen niet uit te sluiten.	Gijzeling van systemen, diefstal van data.	We blijven de maatregelen en adviezen vanuit de BIO invoeren en doorvoeren. Daarnaast streven we ernaar, met behulp van de GAP-analyse die we nu uitvoeren, onze systemen technisch gezien zo goed mogelijk met de huidige kennis te beveiligen. Daarnaast investeren in bewustwording van medewerkers op het gebied van informatieveiligheid. Ook volgen wij de plannen van het Rijk op de voet.

Thema	Oorzaak	Risicogebeurtenis	Mogelijk gevolg	Beheersmaatregel
De continue veranderende wereld en de impact op onze meerjarenplannen	Snel veranderende wereld.	Innovaties en ontwikkelingen in de (digitale) wereld zijn aan de orde van de dag. In ons I&A plan hebben wij zijn ambitieuze doelen opgenomen voor een periode van 2021 - 2025. Hierdoor kan mogelijk scheefgroei ontstaan, wat consequenties kan hebben voor de uitvoering van het uitvoeringsplan.	Scheefgroei tussen externe ontwikkelingen en onze meerjarenplannen.	Dit vraagt om scherpe monitoring van de plannen én om het goed volgen van ontwikkelingen en innovaties. Daarnaast moet er ruimte en flexibiliteit zijn om kansen te pakken om zodoende ontwikkelingen binnen de gemeente Buren te versnellen en niet achterop te raken.
Zero based budgeting (ZBB)	ZBB maatregelen worden niet of later gerealiseerd.	Mogelijke begrotingstekorten.	Extra andere bezuinigingen noodzakelijk.	Tijdige en alerte signalering en tijdig andere bezuinigingsvoorstellen aandragen.
Ondermijning	De onderwereld mengt zich met de bovenwereld.	Er is sprake van ondermijning.	Er is geen veilige woon-werk en leefomgeving.	Reduceren mogelijke gevolgen. Beleid t.a.v. ondermijning, voorlichting en preventie. Goede samenwerking met ketenpartners.
Stroomnet	Overvragen van de capaciteit stroomnet.	Nieuwe aansluitingen voor woningbouw-locaties, bedrijven of duurzame projecten.	Aansluiting is niet mogelijk of stroomlevering wordt bij pieken afgesloten heeft gevolgen voor economie, woningbouw, projecten etc.	Het is aan Liander om maatregelen in het netwerk te nemen. Wij kunnen alleen aandringen en regionale afspraken maken.
Verkopen van grond en gebouwen door overheid	Didam-arrest	Door uitspraak Hoge Raad is er een verplichting tot openbaar aanbieden van panden en gronden bij uitgifte.	Mogelijke schadeclaims.	Publiceren van alle gronden en gebouwen bij uitgifte vooraf conform vastgestelde spelregels. Deze spelregels zijn inmiddels vastgesteld en voeren we uit.

Thema	Oorzaak	Risicogebeurtenis	Mogelijk gevolg	Beheersmaatregel
Stikstof	De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is in strijd met Europese regels van de Habitatrichtlijn.	De Raad van State besloot in mei 2019 dat gemeenten de (PAS) niet mogen gebruiken om toestemming of vergunning te verlenen voor activiteiten die leiden tot een stikstoftoename in Natura 2000-gebieden.	Het woningprogramma is niet haalbaar.	Knelpunten (regionaal) bespreken met de provincie die de uitkomsten uit deze gesprekken voorlegt aan de Rijksoverheid. Daarnaast speelt het gebiedsgerichte Nationaal Programma Landelijk Gebied.
Duurzaamheid	Structureel beperkte middelen voor een omvangrijke meerjarige opgave.	Uitvoering landelijke en lokale ambities energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie.	Ambitie niet realiseren.	Accepteren wil hier zeggen de afweging maken om eigen budget in te zetten of ambities bij te stellen
Omgevingswet	Uitstellen Omgevingswet/DSO.	Digitaal Stelsel Omgevingswet is niet (tijdig) gereed.	Invoering Omgevingswet per 1-1-2023 niet mogelijk waardoor er extra kosten ontstaan.	Invoering Omgevingswet per 1-1-2023 niet mogelijk waardoor er extra kosten ontstaan.

Financiële risico's

Op hoofdlijnen per risico categorie zien onze risico's er als volgt uit:

Overzicht risico categorieën	Bedrag (x € 1.000)
Politiek	0
Economisch	790
Schades	320
Operationeel	2.550
Juridisch	380
Rest	460
Totaal	4.500

Overzicht belangrijkste risico's:

Risico's	Bedrag (x € 1.000)	Categorie
Open einde regelingen	875	Operationeel
Gemeenschappelijke regelingen	750	Operationeel
Anders verzekeren	100	Rest
ICT en informatieveiligheid	500	Operationeel
Stelpost prijsinflatie in de begroting ontoereikend	375	Economisch
Aansprakelijkheidstelling	375	Juridisch
Energie armoede	250	Economisch
Rampen, calamiteiten, klimaatverandering en besmettelijke ziektes die de volksgezondheid bedreigen.	215	Schade
Vandalisme	200	Operationeel
Gevolgen stikstofbesluit voor uitvoering bouwprojecten	200	Rest
Overig	660	Alle
Totaal	4.500	

Weerstandscapaciteit

Weerstandsratio

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, zetten we het benodigd weerstandsvermogen af tegen het beschikbare weerstandsvermogen. De uitkomst van deze berekening vormt de ratio van het weerstandsvermogen en ziet er als volgt uit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbaar weerstandsvermogen}}{\text{Benodigd weerstandsvermogen}}$$

We maken gebruik van een waarderingstabel om de uitkomst van de berekening te beoordelen:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

U besloot dat de weerstandsratio tenminste 1 (categorie C) moet zijn. Een weerstandsratio van 1 houdt in dat we alle geïnventariseerde risico's kunnen opvangen en in die periode maatregelen kunnen nemen. Deze maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit het wegnemen of verkleinen van het risico of het verhogen van de beschikbare weerstandsvermogen.

Voor 2023 is de weerstandsratio 2,29 (uitstekend):

Overzicht risico's	2023
<i>Beschikbaar vermogen</i>	
Incidenteel	9.655
Structureel	721
Totaal beschikbaar	10.316
Totaal benodigd	4.500
Weerstandsratio	2,29

Financiële kengetallen

Naam kengetal	Werkelijk		Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structurele exploitatieruimte	4,2	4,5	0,8	4,2	7,8	0,4
Toelichting kengetal Deze indicator helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte wij hebben om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit percentage negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Conclusie Op dit kengetal is in het verleden onvoldoende gescoord, vandaar dat ook het ZBB-traject is ingezet. Te zien is dat er nu wel een meerjarig positief beeld is.						
Solvabiliteitsratio	27,0	24,0	23,0	27,0	35,0	37,0
Toelichting kengetal Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn om op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor onze financiële weerbaarheid. Conclusie De solvabiliteit neemt in het meerjarenperspectief toe. Dit heeft te maken met onder meer de incidentele jaarresultaten van 2024 en 2025 alsmede de ZBB maatregelen die in werking zijn getreden.						
Belastingcapaciteit (lokale lasten)	137,0	122,0	122,0	122,0	122,0	
Toelichting kengetal Deze indicator geeft inzicht in de hoogte van de woonlasten. Ze kan zo vergeleken worden met eerdere jaren en andere gemeenten. Conclusie Hiervoor scoort de gemeente Buren gemiddeld ten opzichte van de landelijke en Gelderse gemiddelde lokale lasten. Als dit percentage laag ligt (<98%), betekent het meestal dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen kan verwerven. Als dit percentage hoog ligt, hoeft dat nog niet te betekenen dat de gemeente geen extra inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. De hogere woonlasten kunnen immers ook veroorzaakt zijn door een hogere gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Gemeente Buren heeft ten opzichte van het landelijk gemiddelde een hogere gemiddelde WOZ-waarde waardoor we meer inkomsten uit belastingen kunnen verwerven dan tot uitdrukking komt in dit kengetal.						
Grondexploitatie	5,9	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Toelichting kengetal Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage hoe beter. Conclusie Hiervoor scoort de Gemeente Buren goed. Een kengetal < 20% wordt in het algemeen gezien als het minst risicovol. De risico's zijn en worden in komende jaren steeds kleiner. De Gemeente Buren is voor haar baten in steeds mindere mate afhankelijk van de grondexploitaties.						
Netto schuldquote	1,0	33,8	50,8	47,7	61,4	65,1
Toelichting kengetal Deze indicator weerspiegelt het niveau van onze schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. De nettoschuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Conclusie De verwachting is dat de schuldquote de komende jaren zal toenemen als gevolg van aan de ene kant nieuwe investeringen en aan de andere kant aflossingen op onze langlopende leningen. De gemeente Buren scoort significant lager dan het Gelderse gemiddelde van 67% (2021).						
Netto schuldquote gecorrigeerd	0,6	33,3	50,2	47,1	60,7	64,4
Toelichting kengetal Deze indicator weerspiegelt het niveau van onze schuldenlast gecorrigeerd met alle doorverstrekte leningen ten opzichte van de eigen middelen. De nettoschuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Conclusie						

De verwachting is dat de gecorrigeerde schuldquote de komende jaren zal toenemen als gevolg van aan de ene kant nieuwe investeringen en aan de andere kant aflossingen op onze langlopende leningen. De gemeente Buren scoort significant lager dan het Gelderse gemiddelde van 59% (2021).

Conclusie

Op de belangrijkste financiële kengetallen scoort onze gemeente goed, ook in vergelijking tot de omliggende Gelderse gemeenten.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Wij hebben een groot deel van ons vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Denk bij kapitaalgoederen aan gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze goederen is een kerntaak van de gemeente. Dit is een belangrijke taak voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. We hebben het onderhoud van kapitaalgoederen vastgelegd in beleids- en beheerplannen. In deze paragraaf gaan wij in op het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid(skaders)

Het beleidskader is vastgelegd in:

- Integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020-2025;
- Beleidsplan Begraafplaatsen 2020-2025;
- Beleidsplan Openbare verlichting 2020-2025 en;
- Beleidsplan Groen 2020-2025.

Eind 2020 zijn de integrale beheerplannen openbare ruimte bijgewerkt. De beheerplannen zijn gericht op een effectieve inzet van onze middelen. Zo houden we onze leefomgeving en het gemeentelijk vastgoed in de toekomst duurzaam en efficiënt. Naast de kwantiteit van het areaal geeft het ook inzicht in de kwaliteit, de kosten en hoe en wanneer we het onderhoud uitvoeren. In 2022 is het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP) bijgewerkt. Hierin is de mobiliteitsvisie meegenomen.

Externe ontwikkelingen

We zien een ontwikkeling om lichtmasten en andere gemeentelijk objecten in de buitenruimte te gebruiken voor de uitrol van het 5G netwerk. Vanuit de telecomwetgeving is de wens om minder antennes te plaatsen en toch een goede netwerkdichtheid te hebben. Momenteel ligt er een wetsvoorstel om hiervoor gebruik te maken van gemeentelijke objecten, zoals lichtmasten. Gevolg is dat wij minder zeggenschap hebben over de lichtmast. Andere partijen kunnen dan besluiten nemen die wijzigingen geeft in onze buitenruimte.

Momenteel worden op de armaturen van onze lichtmasten steeds vaker connectoren gebouwd. Hierop kunnen verschillende zaken worden aangesloten, zoals bewegingsmelders, verkeerstellers, en camera's. Vooralsnog maken we geen gebruik van extra zaken aan de lichtmast, maar de armaturen worden deels al wel (standaard) van een zogenaamde zhaga connector voorzien.

Het plaatsen van kunststof beschoeiing is ons goed bevallen. De extra kosten zijn minimaal, maar uitvoeringstechnisch kunnen wij zaken nog verbeteren. In de toekomst plaatsen wij bij lagere beschoeiingen de kunststof variant. Doorontwikkeling is denkbaar om ook de hogere beschoeiingen in kunststof uit te gaan voeren.

In het kader van de energietransitie vraagt de regie op het beheer van de ondergrond (kabels, leidingen en riolering) in de toekomst extra en mogelijk andere aandacht.

Conclusie

Er is voldoende budget beschikbaar om onze kapitaalgoederen op het juiste kwaliteitsniveau te onderhouden, mits er geen onverwachte kosten bijkomen.

Baggeren

Beleidskaders

We houden onze sloten op de juiste diepte door te baggeren. Op die manier dragen we bij aan een goed watersysteem en gezond water. Voor het baggeren hebben we een planning per gebied.

Ontwikkelingen

Het baggeren gebeurt incidenteel en niet vaak genoeg om vierjaarlijks het uitvoeringsplan bij te werken. In de afgelopen jaren zes jaar is er twee keer gebaggerd. Dit gebeurde in 2016/2017 en 2019/2020. In 2025 gaan we weer baggeren. Dit gebeurt in de winter van 2025/2026.

Begraafplaatsen

Beleidskaders

In het begraafplaatsenbeleid 2020-2030 staan de volgende maatregelen:

- De rechthebbende is de persoon die verantwoordelijk is voor het graf. Deze persoon betaalt vanaf 2030 voor onbepaalde tijd mee aan het beheer van de begraafplaatsen.
- Wanneer een graf voor onbepaalde tijd wordt hergebruikt, zetten we het grafrecht om in een grafrecht voor bepaalde tijd.
- Er is een kortingsfactor opgesteld op het tarief afkoop onderhoud van 90%.

Ontwikkelingen

We gaan een onderzoek doen naar de toekomstbestendigheid van de verschillende gebouwen op de begraafplaatsen. We houden bij het onderzoek rekening met onder andere de historie, functionaliteit, behoefte en kosten.

Financiën

- We verbeteren de kwaliteit van de begraafplaatsen met middelen uit de OZB-opbrengsten van 2020.
- Er is € 102.000 beschikbaar voor eenmalige aanpassingen aan de begraafplaatsen.

Civieltechnische kunstwerken

Beleidskaders

De beleidskaders staan in de oplegnotitie van de beheerplannen 'integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020'. Het beheerplan civiele kunstwerken 2020-2025 is één van de onderdelen van deze oplegnotitie. Het kwaliteitsniveau is vastgesteld op het niveau 'aandacht'.

We hebben ruim 550 civieltechnische kunstwerken in de gemeente Buren. Jaarlijks voeren we onderhoudswerkzaamheden uit aan de civieltechnische kunstwerken. We kijken daarvoor naar de meerjarenplanningen. Civieltechnische kunstwerken zijn bijvoorbeeld beschoeiingen, bruggen, duikers en steigers. In het beheerplan civieltechnische kunstwerken 2020-2025 staan de uitgangspunten en randvoorwaarden voor het onderhoud.

Financiën

In 2023 is er € 35.300 beschikbaar voor klein onderhoud. Dit budget is bedoeld voor inspecties, reinigingen en kleine herstelmaatregelen. Het gaat om jaarlijks terugkerende kosten.

Voor groot onderhoud is er in 2023 een bedrag van € 48.300 begroot. Het gebeuren dat niet uitgevoerd onderhoud uit eerdere jaren hieraan wordt toegevoegd. Bij groot onderhoud gaat het om het vervangen van voegovergangen, grootschalig herstel van betonconstructies (bruggen) en grootschalig herstel van de duikers. Groot onderhoud betalen we uit deze voorziening. Deze kosten komen niet jaarlijks voor.

Bij het vaststellen van het integraal beheerplan openbare ruimte is voor de vervanging van civiele kunstwerken € 910.000 beschikbaar gesteld. Het gaat hierbij om de periode 2020-2025. Op 1 juli 2022 is het restant van dit bedrag € 750.000. Dit bedrag wordt de komende jaren ingezet voor vervangingen.

Jaarlijks wordt € 85.000 uit de exploitatie gestort in de voorziening civiele kunstwerken. Hierdoor is de voorziening toereikend om het onderhoudsprogramma uit te voeren.

Gebouwen

Beleidskaders

In het MJOP, oftewel meerjarenonderhoudsplanung, staat de planning van het beheer en onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. Dit is de basis voor de komende vijf jaar. Elke vijf jaar stellen we een nieuw MJOP op.

Het hebben van vastgoed is geen doel op zich. Vastgoed is een middel en ondersteunend aan maatschappelijke en gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Het overige vastgoed wordt verkocht tegen een marktconforme prijs of gesloopt, wanneer dit niet meer bijdraagt aan de gemeentelijke beleidsdoelstelling. De vraag naar vastgoed wordt bepaald door de beleidsafdelingen van de gemeente en vastgoed regelt het aanbod.

Het huidige MJOP (2021 t/m 2035) werken we jaarlijks bij met het gepland onderhoud. De kosten voor het uitvoeren van groot, planmatig onderhoud zijn opgenomen in deze voorziening. Het gemeentelijke vastgoed onderhouden we op het kwaliteitsniveau 3. Dit wil zeggen dat we onze panden doelmatig in stand houden en plaatselijke gebreken accepteren. De gebreken hebben geen invloed op de veiligheid en het gebruik van het pand.

Het MJOP vormt de basis voor het verduurzamen van de gemeentelijke panden. De natuurlijke vervangingsmomenten zijn momenten waarop we geld aanvragen voor duurzaamheidsinvesteringen die we niet vanuit deze voorziening bekostigen. Denk aan zonnepanelen en extra isolatie. Het verduurzamen van de gemeentelijke panden willen we in een raadsvoorstel aanbieden. Dit voorstel is afhankelijk van het accommodatiebeleid en het eventueel afstoten van het gemeentelijk vastgoed. Voor verhuren van gemeentelijk vastgoed wordt een marktconforme, minimaal kostprijsdekkende huur gebruikt. Leidend is de Wet markt en overheid. In 2014 nam de raad een 'algemeen belang besluit' waarin economische activiteiten staan genoemd waarvoor geen kostprijsdekkende huur geldt. Denk bijvoorbeeld aan binnen en buiten accommodaties, het mogelijk maken van speeltuinvoorzieningen en het verhuren van volkstuinen.

Jaarlijks stelt het college de grondprijzenbrief vast voor het bepalen van de marktconforme huur. Dit gebeurt met een taxatie van een onafhankelijke makelaar/taxateur. Bij nieuwe of veranderende huur- of gebruikersovereenkomsten gebruiken we het model van de Raad van Onroerende Zaken (ROZ) als uitgangspunt. We maken hierbij onderscheid in eigenaarsonderhoud en gebruikersonderhoud.

Financiën

De structurele onderhoudslast (regulier en groot onderhoud) is € 518.295. We komen tot dit bedrag door het MJOP 2021-2035 en de voorlopige opgave van het geactualiseerde meerjarenplan. Het onderhoud is verdeeld in:

- regulier onderhoud: € 110.029 voor contractonderhoud en storingen (kosten verbonden aan het gebruik van een pand) en;
- groot onderhoud: € 408.266 voor de voorziening.

Groen

Beleidskaders

Op basis van het beheerplan groen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan ons openbaar groen. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en randvoorwaarden die vastliggen in het beheerplan Groen 2020-2025.

Openbaar groen is een belangrijke schakel bij de inrichting van de openbare ruimte. Het groen zorgt er niet alleen voor onze inwoners een prettige woonomgeving hebben, maar het draagt ook bij aan het behalen van onze ambities op het gebied van het vergroten van de biodiversiteit en opgaven zoals Duurzaamheid en Kerngericht werken. Goed beheer van het openbaar groen is daarbij essentieel. Een doelmatige en efficiënte werkwijze zorgt ervoor dat het groenareaal een verzorgde uitstraling heeft en langdurig in stand wordt gehouden.

De actuele beleidskaders staan in het 'beleidsplan groen 2020-2025'. Het beleidsplan is één van de onderdelen in de oplegnotitie van de beheerplannen 'integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020' en dient als voortgezet kader voor de periode 2020 tot en met 2025. Het beheerplan Groen 2020-2025 is één van de onderleggers van deze oplegnotitie. Het kwaliteitsniveau is vastgesteld op het niveau Basis. De toegepaste beheersystematiek is gelijk aan de ontwikkelde beheersystematiek openbare ruimte van de CROW.

Financiën

- Voor onderhoud is structureel ruim € 1.600.000 beschikbaar. Dit budget is bedoeld voor onder andere dagelijks groenonderhoud en ingrijpend onderhoud (snoeien en maaien);
- We maken voor groot onderhoud geen gebruik van een voorziening. Een voorziening is bedoeld om de lasten die door de jaren heen fluctueren op te vangen. Het onderhoud is gelijkmatig over de jaren te verspreiden. Een voorziening is daarom niet nodig;
- Voor 2022 willen we een krediet voteren van € 300.000 in het kader van rooien en herplanten essen. De extra structurele kapitaallasten bedragen € 5.000.
- Er is door u in mei 2020 € 382.000 beschikbaar gesteld om het achterstallig onderhoud op te pakken. Dit bedrag is gestort in een voorziening. Op dit moment is nog niet bekend wanneer de uitgaven plaatsvinden. Hiervoor vindt eerst onderzoek plaats.

Openbare verlichting

Beleidskaders

De beleidskaders staan in het beleidsplan 'licht in de openbare ruimte 2020-2025'. Dit beleidsplan en het beheerplan openbare verlichting zijn onderdelen van de oplegnotitie van de beheerplannen 'integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020'. Het kwaliteitsniveau is vastgesteld op het niveau 'aandacht'.

We voeren jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan de openbare verlichting. We kijken hiervoor naar de meerjarenplanningen. In het 'beleidsplan licht in de openbare ruimte 2020-2025' staan de uitgangspunten en randvoorwaarden voor het onderhoud. We hebben in de gemeente Buren ongeveer 4.300 lichtpunten.

Financiën

Structureel is er € 229.200 beschikbaar. Dit bedrag is bedoeld voor energie- en netwerkkosten en onderhoudsmaatregelen.

We maken voor groot onderhoud geen gebruik van een voorziening. Een voorziening is bedoeld om de uitgaven die door de jaren heen veranderen op te vangen. Het onderhoud is gelijkmatig over de jaren te verspreiden. Een voorziening voor groot onderhoud is daarom niet nodig.

Voor de periode 2020-2025 is € 570.250 beschikbaar voor de vervanging van masten en/of armaturen. Een mast heeft een levensduur van 40 jaar en een armatuur van 20 jaar. Het aantal te vervangen armaturen en masten wisselt per jaar. In 2022 is de achterstand voor het vervangen van de masten en armaturen bijgewerkt. Hiervoor was een bedrag van € 293.000 beschikbaar. Dit bedrag maakt onderdeel uit van het totale bedrag van € 570.250. Op 1 juli 2022 is het restant van dit bedrag € 204.500.

Riolering en water

Beleidskaders

De beleidskaders staan in de oplegnotitie van de beheerplannen 'integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020'. Het beheerplan riolering 2020-2025 is één van de onderdelen van de beheerplannen 'integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020'.

Riolering zorgt voor de volksgezondheid en droge voeten. Er zijn drie wettelijke zorgplichten:

- afvalwater;
- hemelwater en;
- grondwater.

Jaarlijks voeren we onderhoudswerkzaamheden uit aan het gehele systeem van stedelijk water, zoals riolen, gemalen en wadi's. In het beheerplan riolering 2020-2025 staan de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de uitvoering.

Financiën

Het rioolbeheer betalen we volledig uit de rioolheffing. Het gaat om een jaarlijks bedrag van ruim € 2.800.000. Naast dit beheer vullen we met dit bedrag de volgende drie voorzieningen:

- Het GRP: met deze voorziening zorgen we voor een gelijkmatige ontwikkeling van het tarief van de rioolheffing.
- De vervanging van de riolering: met deze voorziening sparen we voor toekomstige rioolvervanging. Door te sparen voor toekomstige rioolvervangingen, voorkomen we rentelasten.
- Het onderhoud van de riolering (gemalen): deze voorziening gebruiken we voor groot onderhoud aan de rioolgemalen. Hiermee zorgen we ervoor dat de jaarlijkse uitgaven voor de begroting ongeveer gelijk zijn.

Het taakveld riolering sluit met een saldo van € 368.250. Hiervan is € 200.000 BTW en € 168.250 overhead. Het bedrag van € 200.000 komt door uw besluit om in 2017 de btw op de exploitatiekosten van het riool te verrekenen in het riooltarief.

De voorziening riolering is voldoende om het vereiste onderhoud uit te voeren. Wel is er een raadsbesluit in voorbereiding in 2022 om het GRP bij te werken. Hierin nemen we klimaatadaptieve maatregelen mee. Dit zorgt voor een extra voorziening voor investeringen in klimaatadaptieve maatregelen.

In 2023 blijven we het gegevensbeheer verder ontwikkelen. Zo maken we informatie-uitwisseling steeds gemakkelijker. Hiervoor gebruiken we de standaard (GWSW).

Wegen

Beleidskaders

De beleidskaders staan in het integraal beleidsplan openbare ruimte. Het beheerplan wegen 2020-2025 is één van de onderdelen van dit integrale plan. In 2020 is het onderhoudsniveau vastgesteld op niveau 'basis'. Door een bezuiniging in 2021 is dit onderhoudsniveau in 2023 'laag'.

We voeren jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan de wegen. In het beheerplan wegen 2020-2025 staan de uitgangspunten en randvoorwaarden die we gebruiken voor de uitvoering.

Ontwikkelingen

- In 2021 is besloten dat het onderhoudsniveau tijdelijk wordt aangepast naar onderhoudsniveau 'laag'. Dit geldt voor 2022 en 2023. Dit doen we vanwege het bezuinigingstraject ZBB.
- De grondstofprijzen voor wegen stijgen de laatste jaren hard.

Financiën

In 2023 hebben we voor wegen een bedrag van € 2.385.000 (inclusief indexering en areaaluitbreiding). De uitvoering van het onderhoud betalen we uit de voorziening wegen.

Door een jaarlijkse inspectie van de wegen weten we welke wegen onderhoudswerkzaamheden nodig hebben. Omdat de uitgaven per jaar veranderen, gebruiken we de voorziening wegen om de jaarlijks in hoogte verschillende uitvoeringskosten op te vangen.

De voorziening is voldoende om het onderhoudsniveau 'laag' uit te voeren. Het gaat alleen om groot onderhoud. Er is geen achterstallig onderhoud.

Financiering

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is de raad te informeren over het financieringsbeleid (treasury) en de daarmee samenhangende financiële risico's.

Het gemeentelijke financieringsbeleid is vastgelegd in het Treasurystatuut. Dit statuut is gebaseerd op de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). Een belangrijk uitgangspunt van deze wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hiervoor gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm op langlopende leningen.

Decentrale overheden zijn verplicht om deel te nemen aan het schatkistbankieren. Dit houdt in dat we verplicht zijn om de overschotten van de bankrekeningen onder te brengen bij het Rijk. Deze verplichting geldt vanaf een drempelbedrag. Voor Buren is het drempelbedrag € 576.000 voor 2023.

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren was de rente laag. Medio 2022 besloot de Europese Centrale Bank (ECB) de rentetarieven te verhogen. Een verdere renteverhoging in het najaar van 2022 is niet uitgesloten, maar hangt af van het verloop van de inflatie.

Op korte en middellange termijn zullen wij hier nog weinig hinder van ondervinden. We verwachten voor 2023 en 2024 een financieringsoverschot. Dat betekent dat we ons voorlopig nog niet op de kapitaalmarkt gaan begeven. Voor de jaren erna zal een hoge rente wel effect op onze begroting hebben.

In 2023 hanteren we de volgende rentetarieven

- Rente investeringen 0,22%
- Rente grondexploitaties 0,28%

Risico's

Het verloop van de rente is een onzekerheid waar we als gemeente mee te maken hebben. We houden ons aan de wettelijke normering voor de kasgeldlimiet en de renterisiconorm en houden onze meerjarige financieringsbehoefte actueel.

Schatkistbankieren

Als gemeente hebben we te maken met het verplicht bankieren bij de schatkist. Dit verplicht gemeente om dagelijks hun overtollige saldo onder te brengen bij het rijk. In de schatkist liggen alle overtollige financiële middelen van de verschillende gemeenten. Het drempelbedrag wordt bepaald aan de hand van het begrotingstotaal. Als gemeente mogen we niet meer dan 0,75% op de bank hebben staan. Het overschot wordt dagelijks automatisch afgeroomd naar de schatkist van het rijk.

Schatkistbankieren					
Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Begrotingstotaal	67.825	76.700	69.643	65.513	65.565
Vastgesteld percentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag	509	575	522	491	492

Leningenportefeuille

In onderstaand overzicht volgen we de stand van onze langlopende leningen. Jaarlijks lossen we af en neemt onze schuldpositie af. Voorlopig hebben we geen financieringsbehoefte die met langlopende leningen moet worden gefinancierd.

Leningenportefeuille bedragen				
Bedragen x € 1000	2023	2024	2025	2026
Raming leningenportefeuille 1 januari	€ 15.550	€ 12.950	€ 10.350	€ 8.550
Nieuwe langlopende leningen	€ -	€ -	€ -	€ -
Aflossingen	€ 2.600	€ 2.600	€ 1.800	€ 1.800
Raming leningenportefeuille 31 december	€ 12.950	€ 10.350	€ 8.550	€ 6.750

De verwachte financieringsbehoefte van de gemeente in 2025 bedraagt €45.899.000, waaronder €2.949.000 aan herfinanciering. Dit kunnen we financieren met kortlopende geldleningen. De rentetarieven zijn door de aanpassingen bij de Europese Centrale Bank in ontwikkeling. Het rentetarief voor kortlopende leningen wordt geschat op 1%. De geldstromen die voortkomen uit investeringen, projecten en aan en verkopen, bepalen in grote mate de omvang van onze financieringsbehoefte.

Financieringsbehoefte	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
Bedragen x 1000	31-12-21	31-12-22	31-12-23	31-12-24	31-12-25	31-12-26
Investerings						
Materiële vaste activa	29.972	37.233	40.327	39.540	45.736	44.918
Financiële vaste activa	163	163	163	163	163	163
Onderhanden werk	4.046	2.208	0	0	0	0
Totaal investeringen	34.181	39.604	40.490	39.703	45.899	45.081

Financieringsmiddelen						
Reserves	16.922	13.780	12.025	13.789	18.740	18.853
Voorzieningen	17.533	17.120	16.734	16.137	15.685	15.233
Langlopende leningen	18.231	15.631	13.031	10.431	8.631	6.831
Totaal financiering	52.686	46.531	41.790	40.357	43.056	40.917
Financieringssaldo	18.505	6.927	1.300	654	-2.843	-4.164

Rente

In de begroting 2023 wordt rekening gehouden met een totaalbedrag aan toegerekende rente van € 82.576. De totale boekwaarde van de investeringen bedraagt per 1 januari 2023 € 37 miljoen. Onderstaand schema geeft inzicht in de rentelasten, de toerekening van de rentelasten en het renteresultaat. De methode van rentetoerekening is voorgeschreven door de commissie Besluit Begroten en Verantwoorden. Via deze methode wordt de betaalde rente omgeslagen over de investeringen. Deze omslagrente is voor 2023 0,14%.

Voor nieuw aan te trekken langlopende leningen gaan we uit van een rentepercentage van 2.95% voor een periode van 10 jaar en voor het aantrekken van kort lopende leningen 1%.

We verwachten in 2023 een rente voordeel van € 62.760. Dit komt doordat de doorberekende rente (0,22%) over de investeringen hoger is dan het verwachte rentepercentage dat over de financiering zal worden betaald (0,14%). Het verschil bevindt zich binnen de toegestane bandbreedte van 0.25%. Dit betekent dat we een reëel rentepercentage toerekenen aan de investeringen.

Renteschema <i>bedragen in €</i>	2022	2023	2024	2025	2026
a. De externe rentelasten over de lange financiering	28.826	19.816	10.801	2.055	788
a. De externe rentelasten over de korte leningen	0	0	0	0	0
b. De externe rentebaten (idem)	-225	-285	-285	-285	-285
Saldo rentelasten en rentebaten	28.601	19.531	10.516	1.770	503
c1. De rente doorberekening de grondexploitatie	0	26.589	20.557	0	0
c2. De rente doorberekening van projectfinanciering	0	0	0	0	0
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen	285	285	285	285	285
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	285	26.874	20.842	285	285
d1. Rente over eigen vermogen	0	0	0	0	0
d2. Rente over voorzieningen	0	0	0	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen interne rente	0	0	0	0	0
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-40.997	-82.576	-77.986	-61.371	-65.156
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	-12.111	-62.760	-67.185	-59.316	-64.368

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn renterisico's, kredietrisico's en koersrisico's. Hieronder lichten we toe in hoeverre deze risico's zich in Buren voordoen en hoe we deze risico's beheersen.

Renterisico

Een renteaanpassing kan een direct effect hebben op de onze begroting. Voor de beheersing van het renterisico hanteert de wet Fido twee normen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

Over het algemeen zijn kortlopende leningen (kasgeld) goedkoper dan langlopende leningen en dus op korte termijn financieel aantrekkelijk. Op de lange termijn is er dan een renterisico, immers er is een kans dat de herfinanciering duurder uitpakt.

De kasgeldlimiet is gelimiteerd op 8,5 % van het totaal van het begrotingstotaal. Wanneer deze limiet langer dan twee aangesloten kwartalen overschreden wordt, zal een deel van de kortlopende schuld omgezet moeten worden in een langlopende lening.

Kasgeldlimiet <i>bedragen x € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Begrotingstotaal	67.825	76.700	69.643	65.513	65.565
Vastgesteld percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet	5.765	6.520	5.920	5.569	5.573

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van de langlopende leningen te beheersen. Hoe meer de aflossing van schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting is voor rente schokken. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm					
<i>bedragen in € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Begrotingstotaal	67.825	76.700	69.643	65.513	65.565
Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	13.565	15.340	13.929	13.103	13.113
Aflossing op vaste schulden	1.100	1.850	2.600	1.800	1.800
Ruimte onder risiconorm	12.465	13.490	11.329	11.303	11.313

Kredietrisico's

De gemeente loopt financieel risico omdat er leningen zijn verstrekt aan derden en omdat we garant staan voor derden. Voor de beheersing van het kredietrisico is inzicht in de verstrekte leningen en garantstellingen nodig. In de financiële verordening en het treasurystatuut is bepaald dat uitzettingen en garanties alleen plaatsvinden als daarmee de publieke taak gediend wordt.

Bij de voetbalverenigingen BZS, SCR en ISC is er een lening afgesloten die door ons als gemeente wordt gewaarborgd. Ook bij Zorgcentra De Betuwe, de vereniging het Groene Kruis en Regionaal Archief Rivierenland (gedeeltelijk) een lening door de gemeente gewaarborgd. In 2023 gaat het in totaal om €2.927.000.

Koersrisico's

Hier gaat hier om het risico dat de financiële activa in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. In Buren is dit risico klein. Tijdelijk overtollig geld wordt conform de regels van het schatkistbankieren ondergebracht bij het Rijk via een rekening courant. Verder heeft de gemeente een aandeel in de Bank Nederlandse Gemeenten en Vitens. De omvang van het aandeel is gering. In de begroting 2023 houden we rekening met een dividend van € 60.000.

Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering is ondersteunend aan en mede bepalend voor de kwaliteit van activiteiten die de gemeente uitvoert. Dit betekent dat de kwaliteit en omvang van de gemeentelijke bedrijfsvoering, maar ook faciliteiten als bijvoorbeeld huisvesting en automatisering indirect van grote invloed zijn op het behalen van de gewenste doelen.

In deze paragraaf worden de verschillende onderdelen verder uitgewerkt.

Beleid(skaders)

zie Bijlage: overzicht beleidskaders per programma onderdeel bedrijfsvoering

Externe ontwikkelingen

Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen voor 2023 te melden.

Risico's

De datadiefstal in 2022 had een grote impact op de gemeentelijke bedrijfsvoering en dienstverlening. In deze begroting zijn extra maatregelen opgenomen om het risico op dit soort aanvallen te verkleinen. De ontwikkelingen op ICT gebied zijn fors en hierbij blijven we voor een groot deel afhankelijk van onze ketenpartners zoals de ODR en onze leveranciers. Daarnaast blijft de krapte op de arbeidsmarkt voor onze bedrijfsvoering een risico. Hierdoor is het moeilijk om geschikt personeel te vinden en te behouden. De financiële risico's worden beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen.

Conclusie

Bedrijfsvoering blijft in ontwikkeling. We werken aan een continue verbetering ervan, waarbij we ons bewust zijn van onder andere de kwetsbaarheid op het gebied van ICT en de personele bezetting. We investeren in informatievoorziening, informatieveiligheid en bewustzijn om de risico's te verminderen. We blijven ons inzetten op het binden, boeien en behouden van onze medewerkers. We voeren een gezond financieel beleid waarbij we streven naar een structureel sluitende meerjarenbegroting. Ten aanzien van communicatie sluiten we in 2023 nog meer aan op de behoefte van inwoners en ondernemers.

Personeel en organisatie

Omschrijving

HR adviseert en ondersteunt de directie, de managers en de medewerkers op het gebied van personeel en organisatie.

Doelstelling

Voldoen aan de ambities uit het coalitieakkoord 'Samen voor het Buren van morgen'.

Activiteiten 2023

Uitvoeringsplan

De toekomstvisie en het coalitieakkoord zijn de basis voor het uitvoeringsplan dat we gaan maken in 2023.

Binden, boeien en behouden van medewerkers

Door de blijvende krapte op de arbeidsmarkt blijven we ons inzetten op het binden, boeien en behouden van onze medewerkers. We zetten ons in om een goede balans te vinden tussen resultaatgerichtheid, het halen van ambities en ruimte bieden aan persoonlijke ontwikkeling.

Automatisering

Omschrijving

In het kader van informatieveiligheid bewaken we dat de gegevens van de gemeente betrouwbaar, juist en volledig zijn; controleren we de beveiliging van gegevens en controleren en stimuleren we het veilige en juiste gebruik van gegevens.

Doelstelling

We gebruiken (persoons-) gegevens veilig en juist. Dit doen we binnen de kaders van de wetgeving.

Activiteiten 2023

- Het afronden van project Troje (provincie Gelderland) en implementeren van de daar bijhorende maatregelen. Het doel van het project is een informatiebeveiligingscheck op de netwerkbeveiliging. Daarnaast wordt de kennis en bewustwording van medewerkers getoetst.
- Het vaststellen van het informatiebeveiligingsbeleid.
- Het vaststellen van het privacybeleid.

Informatievoorziening

Omschrijving

In het beleidsplan I&A 2021-2025 zijn de beleidsuitgangspunten voor informatisering en automatisering vastgelegd. In het uitvoeringsprogramma I&A 2021-2025 staat hoe we uitvoering geven aan de beleidsuitgangspunten. Met deze plannen ondersteunen we de ambities op het gebied van de (digitale) dienstverlening. Door de datadiefstal zijn extra maatregelen noodzakelijk om ervoor te zorgen dat de informatievoorziening optimaal veilig is.

Doelstelling

Op een veilige manier ondersteunen van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven door automatisering en digitalisering.

Activiteiten 2023

Op grond van het I&A plan 2021-2025

- Het inrichten van track en trace op basis van Common Ground. Common Ground is een gemeenschappelijke visie van gemeenten op informatisering.
- Het implementeren van de wetgeving digitale overheid, zoals Wet Elektronische Publicaties (WEP) en de Wet Open Overheid (WOO).

Op dit moment voldoen wij aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo) die per 1 mei 2022 verplicht is geworden. We hebben een contactfunctionaris benoemd, dit is gecommuniceerd op de website. Voor de uitvoering van het actief openbaar maken van de categorieën die daarvoor in aanmerking komen, volgen wij de richtlijn van de VNG.

Naar aanleiding van de datadiefstal

- De oplossing implementeren voor het monitoren van alle systemen op security events implementeren.
- Maatregelen treffen op het gebied van informatiemanagement om de gevolgen van de datadiefstal het hoofd te bieden.
- Inzetten van kennis en extra inzet op Informatie en Automatisering
- Het verbeteren van de digivaardigheden bij medewerkers.

Huisvesting en facilitaire ondersteuning

Omschrijving

Huisvesting

Bij huisvesting gaat het om het onderhoud, de beveiliging, het organiseren en faciliteren van het hybride werken en de inrichting van het gemeentehuis.

Facilitaire zaken

Bij facilitaire zaken gaat het om de het organiseren en faciliteren van zowel interne als externe bijeenkomsten, catering, postzaken en drukwerk.

Doelstelling:

- Een veilige en efficiënte (werk)omgeving bieden aan de gemeenteraad, het college, de medewerkers, de inwoners en de bezoekers van de gemeente.
- Het bieden van goede interne dienstverlening en het zorgen voor representatieve interne en externe bijeenkomsten.

Activiteiten 2023

- Het verder uitwerken van de herbestemming van het gemeentehuis in Maurik en de herhuisvesting van de organisatie.
- Het doorontwikkelen van het hybride werken.

Communicatie

Omschrijving

De communicatieadviseurs ondersteunen de gehele organisatie bij interne en externe communicatie.

Doelstelling

- We sluiten in 2023 nog meer aan op de informatiebehoefte van inwoners en ondernemers.

Activiteiten 2023

- Het schrijven van een nieuw intern en extern communicatiebeleid dat aansluit op het waarmaken van onze ambitie.
- Het onderzoeken en verder ontwikkelen van communicatiemiddelen, zoals gemeentenieuws en sociale media.
- We versterken de positie van communicatie binnen de gemeentelijke organisatie.

Financiën

Omschrijving

Elke gemeente heeft te maken met een planning- en controlcyclus (P&C cyclus). Met deze cyclus maken we inzichtelijk in hoeverre de doelstellingen van de gemeente bereikt worden en welke (financiële) middelen daarvoor nodig zijn. Het is wettelijk verplicht voor de gemeente om binnen de P&C cyclus in ieder geval een begroting en een jaarrekening te maken. In Buren maken we naast de begroting en de jaarrekening ook een kadernota en twee bestuursrapportages.

Doelstelling

De gemeente is in control wanneer de juiste doelen zijn gesteld en deze doelen worden bereikt binnen de gemaakte afspraken zoals budget, tijd en eventuele aanvullende voorwaarden. De P&C cyclus stelt de gemeenteraad in staat om hierop te sturen en bij te sturen.

Activiteiten 2023

- We optimaliseren de bestuurlijke sturingsinformatie in de P&C documenten.
- Daarvoor gaan we met uw raad in gesprek over de indicatoren. De resultaten hiervan worden zichtbaar in de begroting 2024.
- We hanteren een evenwichtige P&C planning 2023. We bieden de gemeenteraad de P&C producten op tijd aan en we plannen voldoende tijd voor uitleg aan of ondersteuning van raadsleden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Omschrijving

Met ingang van 2023 hebben we te maken met nieuwe wetgeving. De nieuwe wet regelt dat wij zelf aan u verantwoording moeten afleggen over of onze inkomsten, uitgaven en de balans(mutaties) op de juiste wijze (rechtmatig) tot stand komen. Tot op heden deed de accountant dit.

Doelstelling

Rechtmatig handelen is voor een overheidsorganisatie belangrijk: wij moeten voldoen aan wet- en regelgeving.

Activiteiten 2023

- In 2023 gaan we verder met het raamwerk van de Plan, Do, Check, Act cyclus, waarmee we in 2021 zijn gestart. Met deze werkwijze blijven we de financiële beheershandelingen continue verbeteren.
- We verbeteren eerder geconstateerde afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording. Aangegane verplichtingen die niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels tot stand kwamen, zijn hiervan de belangrijkste.
- We bieden u de geactualiseerde nota Risicomanagement en weerstandsvermogen aan.
- We bieden u de nota Misbruik en oneigenlijk gebruik aan.

Nadere toelichting raamwerk (PDCA-cyclus)

Om een beeld te geven van het raamwerk nemen we onderstaand plaatje op gevolgd met een toelichting.

2023	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Onderwerp												
1) Plan beschrijven/actualiseren (nieuwe) processen												
Check op aanbevelingen eerder beschreven processen door proces eigenaren												
-beschrijven/actualiseren processen												
2) Vaststellen auditplan college (jaar T)												
-diverse audits (onderzoek op financiële rechtmatigheid / processen)												
Vaststellen eindrapport rechtmatigheid MT en college (jaar T+1)												
3) Controplan vaststellen in MT												
Bespreken voortgang verbeteragenda managementteam												
Bespreken voortgang verbeteragenda college												
Bespreken voortgang verbeteragenda auditcommissie												
Werkgroep Control												

- Ad 1. Per proces hebben we aandacht voor o.a. digitalisering, efficiëntere inrichting, interne controle en risico's zoals fraude en misbruik & oneigenlijk gebruik. We benoemen eigenaren per proces, zodat we borgen dat het proces jaarlijks opnieuw beoordeeld wordt.
- Ad 2. Controles moeten zoveel mogelijk in het proces zijn geborgd (eerste lijn controle). De tweede lijn betreft de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). De VIC adviseert de eerste lijn bij het opzetten van de interne controle en checkt achteraf, via steekproeven, of de controles juist plaatsvonden. Ook controleert de VIC of we werken conform de beschreven processen, Hiervoor stellen we een auditplan vast.
- Ad 3. Ontwikkelingen die het doel verstoren krijgen een plek op de verbeteragenda (rapportage). Het managementteam stuurt door de verbeteragenda elk kwartaal vast te stellen. Tweemaal per jaar worden wij en de auditcommissie op hoofdlijnen bijgepraat.
- Ad 4. Om een completer beeld te krijgen van alle risico's die spelen binnen Buren starten we met een interne werkgroep. In deze werkgroep 'Control' zitten medewerkers met een strategische functie.

Inkoop

Omschrijving

Aanbesteden (inkopen) doen we als we een 'werk' (bijvoorbeeld de aanleg van wegen), een 'levering' (bijvoorbeeld kantoorartikelen) of een 'dienst' (bijvoorbeeld advieswerkzaamheden) nodig hebben. De gemeente is bij het inkopen van leveringen, diensten en werk gebonden aan (Europese) aanbestedingswetgeving.

Doelstelling

- Rechtmatig en doelmatig inkopen waarbij aandacht is voor het monitoren en analyseren van de inkoopuitgaven.
- De inkoopprocessen verder professionaliseren en rechtmatigheid waarborgen.

Activiteiten 2023

- Begin 2023 sluit de gemeente Buren aan bij de Inhuurdesk van de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB). Deze dienstverlening is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO), waar afspraken in staan over de concrete dienstverlening van BWB aan Buren. Door aan de sluiten bij de Inhuurdesk kan gebruik worden gemaakt van de expertise en informatieverstrekking van externe medewerkers. Met de aansluiting bij de Inhuurdesk zetten we ook op het gebied van rechtmatigheid van inkoop een belangrijke stap.
- In 2023 maken we uitvoeringskaders met de doelstellingen in het inkoopbeleid.

Verbonden partijen

Inleiding

Gemeenten werken steeds vaker samen in regionaal verband. Voor kleine gemeenten is de noodzaak om samen te werken vaak groot. Dit komt doordat de complexiteit van gemeentelijke taken toeneemt. Kennisdeling en schaalvoordelen kunnen bijdragen aan efficiënter bestuur en betere dienstverlening.

Een verbonden partij is een samenwerkingsvorm waarbij de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Verbonden partijen kunnen we onderscheiden in gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen. We nemen deel aan zeven gemeenschappelijke regelingen en drie vennootschappen. Een gemeenschappelijke regeling (GR) is een publiekrechtelijke constructie op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), dit is de meest gebruikte vorm voor intergemeentelijke samenwerking in Nederland. Vennootschappen bestaan uit naamloze vennootschappen (NV) en besloten vennootschappen (BV).

Beleid(skaders)

- Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr)
- Nota verbonden partijen gemeente Buren
- Regionaal informatieprotocol Rivierenland

Externe ontwikkelingen

Er is een steeds grotere wens vanuit gemeenteraden om meer grip en sturing op verbonden partijen. Het gaat hierbij met name om de kaderstellende en controlerende rol van met name gemeenteraden. Op 1 juli 2022 is de nieuwe Wgr in werking getreden. In 2023 zullen de uitgangspunten van de nieuwe Wgr verder worden geïmplementeerd.

Risico's

We hebben een bestuurlijk en een financieel belang bij alle verbonden partijen. Dat betekent ook dat we te maken kunnen krijgen met bestuurlijke en financiële risico's. Bestuurlijke risico's gaan over de mate waarin we aangesproken kunnen worden op het functioneren van de verbonden partij. Het financiële risico gaat over de mate waarin de verbonden partij in staat is de eigen risico's op te kunnen vangen. Als de partij daar niet toe in staat is, ligt het risico bij de deelnemende gemeenten. Voor het in kaart brengen van de financiële risico's maken we gebruik van de begroting 2023 van de verbonden partijen. Verderop in deze paragraaf hebben we per verbonden partij het volgende in beeld gebracht:

- wat de financiële risico's zijn voor de verbonden partij;
- of het weerstandvermogen van de verbonden partij voldoende is om eventuele risico's op te vangen;
- er aanleiding is om in het risicoprofiel van de gemeente Buren rekening te houden met het financiële risico van de verbonden partij (gekwantificeerd in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing').

Conclusie

De gemeente Buren werkt in 2023 verder aan het versterken van de regionale samenwerking met de verbonden partijen. Behoud van onze zelfstandigheid is daarbij het uitgangspunt. Met een duidelijkere invulling van de opdrachtgevende rol richting de gemeenschappelijke regelingen willen we goede dienstverlening vanuit deze partijen waarborgen. Daarnaast heeft in 2023 het beperken van de financiële risico's en grip op de financiële bijdragen onze aandacht.

Overzicht verbonden partijen

Naam verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage		Aandeel gemeente	Vermogen	
	2023	2026		Eigen	Vreemd
Avri	2.996	2.996		1.315	41.022
BV Recreatiemaatschappij Uit@waarde					
GGD Gelderland-Zuid	1.057	1.057		1.542	22.637
NV Bank Nederlandse Gemeenten	-30	-30			
NV Vitens	-30	-30			
Omgevingsdienst Rivierenland	2.669	2.669		1.135	5.158
Regio Rivierenland	248	248		2.317	3.992
Regionaal Archief Rivierenland	304	304		465	321
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	2.264	2.264		4.351	78.527
Werkzaak	1.952	1.836		3.417	6.686

Gemeenschappelijke regeling

Gemeenschappelijke regelingen zijn samenwerkingsverbanden tussen gemeenten ter behartiging van een of meer bepaalde belangen van die gemeenten. Voor alle gemeenschappelijke regelingen geldt dat de gemeente Buren een financieel en bestuurlijk belang heeft. De gemeente Buren neemt deel aan zeven gemeenschappelijke regelingen:

- Avri
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst Gelderland-Zuid (GGD)
- Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)
- Regio Rivierenland
- Regionaal Archief Rivierenland (RAR)
- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)
- Werkzaak Rivierenland

Avri	
Omschrijving	De reguliere taak van Avri is het verwijderen van huishoudelijk afval. Dit doen ze voor alle acht gemeenten. Een 'plustaak' is het onderhouden van de openbare ruimte. Dit voert Avri uit voor vier van de acht gemeenten. Avri onderhoudt sinds 1 maart 2012 de openbare ruimte van onze gemeente, het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Dit is vastgelegd in een Dienstverleningsovereenkomst (DVO). De DVO wordt jaarlijks geëvalueerd en aangescherpt.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Het samenwerkingsverband wordt gevormd door de gemeenten: Tiel, Culemborg, Zaltbommel, West Betuwe, Maasdriel, West Maas en Waal, Neder-Betuwe en Buren. Deelname is niet verplicht.
Bestuurlijk belang	Het bestuur van Avri bestaat uit het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. Het algemeen bestuur bestaat uit acht leden. De gemeenteraden wijzen één lid aan per gemeente. Dat kan een raadslid, de voorzitter van de raad of een wethouder zijn. De gemeente Buren wordt op dit moment vertegenwoordigd door wethouder J.P. Neven. Ieder lid heeft één stem. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie leden. De gemeente Buren levert via wethouder J.P. Neven de voorzitter van zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur.
Aandeel	

Afval

- De afgelopen jaren staan de markttarieven van diverse grondstofstromen onder druk. Deze trend zorgt voor toegenomen financiële risico's en stijgende tarieven afvalstoffenheffing in Nederland.
- Er zijn veel personele wisselingen en het is voor Avri lastig om personeel te vinden, onder andere voor de bediening van de wagens. Ook zijn er momenteel nog veel ziektemeldingen vanwege covid-19. Dit zorgt ervoor dat de kwantiteit van het ophalen van afval onder druk staat en het komende jaar ook een zorg blijft.
- Door toedoen van deze marktomstandigheden is de financiële weerstand van Avri de afgelopen jaren volledig benut. Vanaf 2022 (en de jaren erna) wordt gewerkt aan een gezond herstel van het weerstandsvermogen. Dit wordt verrekend binnen de afvalstoffenheffing.
- Een belangrijke component binnen het totaal van risico's is de overdracht van de stortplaats Avri aan de provincie Gelderland. In 2020 is omtrent de overdracht veel gesproken en geschreven. Door de provincie is besloten tot uitstel van de definitieve overdracht tot een nader te bepalen moment. Besluitvorming hierover volgt niet eerder dan het jaar 2031.
- Een belangrijke ontwikkeling die zich in 2021 heeft voorgedaan is de wijze waarop om te gaan met het inzamelen en verwerken van luier- en incontinentiemateriaal. Avri heeft aangeboden een aparte inzameling en duurzame verwerking aan te bieden via het pluspakket, waarbij iedere gemeente individueel beslist. Een deel van de gemeenten heeft hierin begin 2021 al een keuze gemaakt en zal het materiaal daarom gescheiden inzamelen vanaf januari 2022. De besluitvorming hieromtrent vergt in de gemeente Buren meer tijd, door overweging van uiteenlopende alternatieve scenario's. Eventuele implementatie ervan zal op z'n vroegst vanaf 2023 plaatsvinden, indien de besluitvorming in 2022 plaatsvindt. Bij positieve besluitvorming zal dit verrekend worden in de afvalstoffenheffing.
- Cirtex, een circulair textielsorteercentrum in Rivierenland, wordt bij positieve besluitvorming van het algemeen bestuur opgericht om ingezameld textiel in de regio optimaal te herbruiken en circulaire economie te stimuleren. Het centrum wordt inclusief opgezet, met werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt. De besluitvorming door het algemeen bestuur wordt vereenvoudigd omdat elk van de deelnemende gemeenten binnen de GR Avri een positieve zienswijze heeft ingediend de beoogde ontwikkelingen binnen Cirtex.
- Vanwege de hoge kosten zal de aanbesteding voor verwerking van GFT zich het komende jaar richten op de prijs. De meest duurzame verwerking zal hierdoor niet mogelijk zijn en de kans is aanwezig dat de kosten hoger uitvallen dan voorheen.
- In 2023 zal er besluitvorming plaatsvinden over de huidige papierinzameling door verenigingen en de mogelijke alternatieven. Deze lokale verenigingen ontvangen een vergoeding voor hun werkzaamheden, wat wordt bekostigd uit de afvalstoffenheffing. Alternatieve werkzaamheden zullen mogelijk een positief of negatief hebben op de afvalstoffenheffing, waarschijnlijk op zijn vroegst in 2024.
- Het tarief zwerfafval moet voor 2023 worden vastgesteld, wat is opgenomen in het pluspakket van gemeente Buren. Aangezien de vergoeding vanuit het Afvalpact stopt om de buurtjutters (verenigingen die zwerfafval rapen in onze gemeente) te vergoeden, zal het tarief zwerfafval mogelijk worden opgehoogd en verwerkt in de afvalstoffenheffing.

IBOR

- In de afgelopen jaren was een toename van beheerkosten (bij een afname van gevraagde beheerkwaliteit) de tendens. In 2022 is met deze tendens gebroken, echter gedurende het jaar zijn we geconfronteerd met aanzienlijke toename van kosten. Dit bedraagt ca. €88.000,- en wordt vooral bepaald door prijsstijgingen als gevolg van mondiale ontwikkelingen, en dan met name de oorlog in Oekraïne. Dit heeft invloed op de kosten voor brandstof, beschikbaarheid van grondstoffen en vertraagde leveranties van reeds aangekocht materieel.
- Voor 2023 zien we echter weer een sterke ontwikkeling van kosten. Bij een gelijkblijvend takenpakket (als in 2022) valt het geheel van de werkbegroting in 2023 veel hoger uit dan het jaar ervoor (toename van 8,5%) en wat eerder vermeld is geweest in de begroting van GR Avri 2023 (waarbij ook de som van kosten voor IBOR-taken per gemeente benoemd is). Hierover zijn nog gesprekken tussen gemeente Buren en Avri gaande, met als doel de toename van kosten te beperken.
- Voor de langere termijn zijn er kansen om de beheerkosten op onderdelen structureel te beperken. Dit vergt echter een goede dialoog tussen gemeente en Avri, concrete keuzes op beleidsmatig niveau (denk aan het vervangen van dure vormbomen voor goedkoper te onderhouden straatbomen) en veelal vooraf het maken van éénmalige kosten.
- In 2021 is invulling gegeven aan een vervolgonderzoek naar uitvoering van de IBOR-taken. De primaire vraag hierin betreft of de huidige constructie met Avri (IBOR-taken belegd binnen een DVO) voor de lange termijn houdbaar is. De uitkomsten van dit onderzoek in concept worden benut om op bestuurlijk niveau het gesprek met de verschillende IBOR-gemeenten en Avri aan te gaan. De uitkomsten hiervan, evenals de bijbehorende rapportage, worden nadien gedeeld met de gemeenteraad. Beoogd is dit voor het einde van 2022 te realiseren.

Risico's

Omvang risico's: € 9,2 miljoen

Grootste risico's:

Doelvermogen nazorg stortplaats

Bijna € 5 miljoen houdt verband met de stortplaats. De berekening van dit risico is gebaseerd op een overdracht van de stortplaats aan de provincie Gelderland in 2034. Op dat moment moet er voldoende vermogen beschikbaar zijn voor die overdracht.

Grondstofprijzen

De afgelopen jaren staan de markttarieven van verschillende grondstofstromen onder druk. Deze trend zorgt voor toegenomen financiële risico's en stijgende tarieven van de afvalstoffenheffing.

Weerstandsvermogen: € 4,6 miljoen

Onderdeel van risicoprofiel Buren:

De weerstandsratio is 0,5. Volgens de criteria van Buren is de weerstandsratio ruim onvoldoende. We houden hier rekening mee in het risicoprofiel van de gemeente Buren.

Afval

- Totaal risico GR Avri: € 9.353.000
- Weerstandsvermogen GR Avri: € 6.594.000
- Weerstandsratio: 0,7

IBOR

- Begroting Buren 2023: € 2.869.000
- Begroting GR 2023: € 2.996.000
- Nadeel meerjarenbegroting: - € 127.000 (minimaal)
- Concept Werkbegroting IBOR (d.d. 15 juli 2022, ter bespreking): 3.098.000

Programma's

2. Fysieke leefomgeving

Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	2.465	2.770	2.869	2.996	2.996
Resultaat			159	-232	
Eigen vermogen	550	1.389	1.547	1.315	1.315
Vreemd vermogen	45.142	43.358	44.395	41.022	38.811
<i>Toelichting:</i>					
In bovenstaande tabel is de DVO bijdrage voor de IBOR taken weergegeven. Primaire taak van de Avri is om invulling te geven aan de afvalzorgplicht. Het verschil tussen de opbrengst afvalstoffenheffing en de kosten voor het verwijderen en verwerken van afval is: Realisatie 2020: € 299.530 Realisatie 2021: € 340.249 Begroting 2022: € 555.782 Begroting 2023: € 581.511 Begroting 2026: € 581.511					

GGD Gelderland-Zuid

Omschrijving	De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van iedereen, met speciale aandacht voor risicogroepen. Dit doet ze door risico's voor de gezondheid te voorkomen en de gezondheid van alle inwoners te bevorderen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Gemeenten: Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.
Bestuurlijk belang	Deelname is verplicht op basis van de Wet publieke gezondheid. De gemeente Buren is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder M. Bettink-Pierik. Het stemgewicht in het algemeen bestuur wordt jaarlijks bepaald op basis van het inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten. Buren heeft twee van de 36 stemmen.

Aandeel

Ontwikkelingen	• Programma onderzoek informatie & advies: datagestuurd werken
----------------	--

Risico's	Omvang risico's: € 3,7 miljoen
----------	---------------------------------------

Grootste risico's:

- Prijsstijgingen: Prijzen kunnen hoger uitvallen dan de standaard-indexering waar de GGD, volgens spelregels, mee rekent. Denk hierbij aan hogere kosten voor materialen, licenties, energielasten en eventueel ingehuurde diensten.
- De GGD GHOR Nederland werkt toekomstscenario's uit voor testen, bronk- en contactonderzoek en vaccineren. Over taakinvulling worden afspraken gemaakt met VWS. De kosten voor het bestrijden van de pandemie komen voor rekening van het Rijk
- Krapte op de arbeidsmarkt: Risico bestaat dat formaties niet op orde zijn en er gaten vallen waardoor afgesproken prestaties niet kunnen worden gerealiseerd. Krapte ligt vooral bij artsen en forensische geneeskunde; hiermee loopt de GGD niet alleen een financieel risico, maar ook de beschikbaarheid van dienstverlening komt dan in gevaar.

Weerstandsvermogen: € 1,2 miljoen

Onderdeel van risicoprofiel Buren:

De weerstandsratio is 0,32. Volgens de criteria van Buren is de weerstandsratio ruim onvoldoende. We houden hier rekening mee in het risicoprofiel van de gemeente Buren.

Programma's	3. Sociaal domein
-------------	-------------------

Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	957	1.010	1.074	1.057	1.057
Resultaat	760	149		-481	
Eigen vermogen	1.992	2.082	2.023	1.542	1.542
Vreemd vermogen	24.929	28.765	21.837	22.637	22.399
<i>Toelichting:</i>					
Bijdrage voor 2022 is vastgesteld. Een meerjarenbegroting is niet verstrekt door de GGD. Op basis van de afgelopen jaren is aannemelijk dat de gemeentelijke bijdrage meerjarig zal toenemen.					

Omgevingsdienst Rivierenland

Omschrijving	Wij hebben de ODR opdracht gegeven de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) uit te voeren voor onze gemeente. Concreet betekent dit dat de ODR de volgende taken uitvoert: • Het verlenen van omgevingsvergunningen. Dat is de vergunning voor bouw- en milieutaken; • Het toezicht houden op de uitvoering van deze vergunningen om ervoor te zorgen dat er bijvoorbeeld niet meer of anders wordt gebouwd dan de vergunning toestaat; • Zo nodig handhaven. Dat betekent: afdwingen dat de wet gevolgd wordt; • Het verlenen van specialistisch advies voor vergunningen en voor bestemmingsplannen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Gemeenten: Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Bestuurlijk belang	Deelname aan deze gemeenschappelijke regeling voor de milieutaken is verplicht op basis van de Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. We kozen ervoor om de bouwtaken (Wabo-taken) uit te laten voeren door de ODR. De gemeente Buren is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J.P. Neven. We hebben twee stemmen in het algemeen bestuur, omdat we naast de milieutaken ook de bouwtaken onderbrachten bij de ODR. De VTH-taken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente Buren en de gemeenschappelijke regeling.
Aandeel	
Ontwikkelingen	• Samen met de gemeenten in Rivierenland, ketenpartners en andere omgevingsdiensten bereidt de ODR zich voor op de invoering van de nieuwe Omgevingswet en de nieuwe Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) op 1 januari 2023. • We verwachten dat het werven van personeel in 2023 lastig blijft. Daardoor is er een groeiende werkdruk en -voorraad bij de gemeente Buren en ODR. Ook de organisatie merkt de gevolgen van de groeiende werkdruk en -voorraad bij de ODR. Dit brengt financiële en bestuurlijke risico's met zich mee. • De ODR is bezig met een doorontwikkeling van de organisatie. De organisatie wordt zo ingericht dat de medewerkers beter en efficiënter werken aan de opgaven die er liggen. Dit proces wordt afgerond in 2023.
Risico's	Omvang risico's: € 646.000 Grootste risico's: • De invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). • Overschrijding van het aantal diensten die zijn afgesproken in de dienstverleningsovereenkomsten. Deze die niet worden niet gedekt door extra legesopbrengstensinkomsten Weerstandsvermogen: € 728.000 Onderdeel van risicoprofiel Buren: De weerstandsratio is 1,13. Volgens de criteria van Buren is de weerstandsratio voldoende. We houden hier geen rekening mee in het risicoprofiel van de gemeente Buren.

Programma's 2. Fysieke leefomgeving

Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	2.630	2.863	2.597	2.669	2.669
Resultaat	1.269	408			
Eigen vermogen	2.390	1.500	1.164	1.135	1.049
Vreemd vermogen	5.401	5.616	5.343	5.158	4.681
<i>Toelichting:</i>					

Regio Rivierenland

Omschrijving	Regio Rivierenland behartigt de (gezamenlijke) belangen van de deelnemende gemeenten en voert gemeenschappelijke taken uit, onder andere van provinciaal en rijksbeleid. De regio ondersteunt de gemeenten in bestuurlijk, beleidsmatig en strategisch opzicht. Regio Rivierenland voert taken uit op basis van het Regionaal Ambitiedocument 2016-2020. De GR zorgt voor de regionale bestuurlijke afstemming bij grotere vraagstukken. Naast de Regio Deal gaat het hier om zaken als de regionale ruimtelijke visie en de regionale energietransitie. De GR werkt samen met overheden, bedrijfsleven en andere partners om gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken. Dit vooral onder de naam Fruitdelta. Verder voert de GR taken uit op basis van contracten met de gemeente(n) zoals inkoop van de Jeugdzorg en leerlingen- en jeugdvervoer. Ook het toezicht op de leerplicht voert zij uit.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Gemeenten: Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Bestuurlijk belang	Burgemeester J.M.P. Meijers vertegenwoordigd Buren in het algemeen bestuur. Het stemgewicht in dit bestuur wordt jaarlijks bepaald door te kijken naar het inwoneraantal van de deelnemende gemeenten. Buren heeft elf van de honderd stemmen. We dragen op basis van het inwoneraantal bij aan het programma regionale samenwerking. Er zijn er verschillende taken vastgelegd in zeven afzonderlijke dienstverleningsovereenkomsten: • leerplicht; • regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters (RMC); • inkoop; • sociale recherche; • basismobiliteit; • Wmo/jeugd en; • Regionaal Werkbedrijf (RW-POA).
Aandeel	
Ontwikkelingen	• In 2023 gaat de Regio Rivierenland onder andere aan de slag met het nieuwe meerjarig regionaal ambitiedocument 2022-2025, de coördinatie van de regio deal FruitDelta Rivierenland en het faciliteren van de uitvoering van de beleidstaken. Daarnaast wordt de personele inzet door beleidsadviseurs van de regio zo veel mogelijk binnen de bestaande budgettaire kaders van de (meerjaren)begroting uitgevoerd. • De bijdrage aan het regionale mobiliteitsfonds blijft in 2023 doorgaan. De gemeente betaalt jaarlijks € 1 per inwoner. Meer informatie hierover is te vinden in het hoofdstuk ruimte bij de rapportage verkeer en vervoer.
Risico's	Omvang risico's: € 474.000 Grootste risico's: De risico's van de Regio Rivierenland zijn op dit moment beperkt. Weerstandsvermogen: Het weerstandsvermogen bestaat uit de algemene reserve die tenminste gelijk is aan het geschatte risico. Voor Regio Rivierenland dus €474.000 Onderdeel van risicoprofiel Buren: De weerstadnsratio bedraagt 1.0 en is daarmee voldoende. Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling die taken uitvoert in opdracht van acht gemeenten. Het weerstandsvermogen van de regio wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke gemeenten. Niettemin zijn er redenen om ook binnen de Regio financiële weerstand op te bouwen. Op grond van wettelijke voorschriften is de regio verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en verliezen.
Programma's	5. Inwoners, bestuur en veiligheid

Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	223	235	242	248	248
Resultaat	223	226			
Eigen vermogen	2.726	2.255	2.502	2.317	1.972
Vreemd vermogen	12.619	14.597	7.671	3.992	3.592
<i>Toelichting:</i>					
Voor 2023 is onze bijdrage lager dan vooraf begroot. Dit zal worden gecorrigeerd. Het voordeel bedraagt € 4.041 voor 2023.					

Regionaal Archief Rivierenland

Omschrijving Het gemeenschappelijk beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers in de archiefbewaarplaatsen in het werkgebied. Uitgangspunt daarbij is de gemeenschappelijke bestuurlijke verantwoordelijkheid voor alle naar die archiefbewaarplaats overgebrachte archiefstukken.

- Het verlenen van diensten aan het publiek en de deelnemers.
- Het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaarplaatsen overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers.

Juridische vorm Gemeenschappelijke regeling

Deelnemende partijen De gemeenten Buren, Culemborg, Maastriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en Zaltbommel

Bestuurlijk belang De gemeente Buren is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder K.A. Maier.

Aandeel

Ontwikkelingen Het beleidsplan RAR 2022-2025 heeft als thema Data. Het richt zich op duurzaamheid, ontsluiting, gebruik en presentatie van data (informatie). Zowel data die is ondergebracht bij het RAR als data in beheer bij de deelnemende gemeenten.

Risico's Omvang risico's: € 211.000

Grootste risico's:

De risico's van de Regionaal Archief Rivierenland zijn op dit moment beperkt.

Weerstandsvermogen: € 211.000

Onderdeel van risicoprofiel Buren:

De weerstandsratio is 1. Volgens de criteria van Buren is de weerstandsratio voldoende. We houden hier dan ook geen rekening mee in het risicoprofiel van Buren.

Programma's 5. Inwoners, bestuur en veiligheid

Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	272	284	233	304	304
Resultaat	279	289			
Eigen vermogen	498	591	505	465	320
Vreemd vermogen	116	88	337	321	277
<i>Toelichting:</i>					
Zie de RAR- programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026					

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Omschrijving	De VRGZ draagt bij aan een veilige regio. Hier worden rampen en crises zo goed mogelijk voorkomen en bestreden. In onze regio kunnen de inwoners rekenen op snelle en goede hulpverlening en brandweerzorg. Dit doet de VRGZ samen met de 14 gemeenten, de politie en andere lokale, regionale en landelijke partijen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	De VRGZ vormt het samenwerkingsverband van: - De 14 gemeenten in de regio Rijk van Nijmegen en regio Rivierenland, zijnde Nijmegen, Wijchen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Beuningen, West Maas en Waal, Maasdriel, Zaltbommel, West-Betuwe, Buren en Culemborg en Neder-Betuwe, Tiel; - De Regionale Ambulancevoorziening (RAV); - De Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR); - De brandweer.
Bestuurlijk belang	Deelname is verplicht op basis van de Wet op de veiligheidsregio's. Gemeente Buren is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door de burgemeester.
Aandeel	
Ontwikkelingen	Verwijzen naar Regionaal Beleidsplan https://www.vrgz.nl/media/2534/12rbp-2020-2023-versie-06.pdf
Risico's	Omvang risico's 2023 GR De verwachtingswaarde van de totale afzonderlijke risico's bedragen € 9.248.000. Dit is de som van alle risico's die zich in theorie voor zouden kunnen doen. Dit wordt altijd afgezet tegen een kans % dat deze risico's ook echt gaan plaats vinden. Dat risico bedrag is geraamd op €5.736.000. Grootste risico's 2023 GR - Wet en regelgeving op het gebied van duurzaamheid - Prijsstijgingen - Krapte arbeidsmarkt AZGZ Weerstandsvermogen 2023 GR Het realistische risicobedrag is geraamd op €5.736.000. De reserves bij de VRGZ bedragen €4.262.000 en dit wordt beoordeeld als het weerstandsvermogen. Het programma RAV heeft een reserve van €1.621.000 en het programma Crisis en Rampenbestrijding is goed voor €2.641.00. Onderdeel van risicoprofiel Buren De weerstandratio is bij de begroting vanuit de VRGZ 2023 in totaal 0.74. Volgens de criteria van Buren is de weerstandratio 0.50 (op basis van de begroting 2022). We houden hier rekening mee in het risicoprofiel van de gemeente Buren.

Programma's 5. Inwoners, bestuur en veiligheid

Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	2.087	2.211	2.211	2.264	2.264
Resultaat	2.087	2.206			
Eigen vermogen	7.007	7.071	5.684	4.351	4.262
Vreemd vermogen	68.824	62.792	72.391	78.527	82.925
<i>Toelichting:</i>					
De bijdrage voor Buren is gebaseerd op de begroting 2022 van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.					

Werkzaam

Omschrijving GR Werkzaam voert de Wet sociale werkvoorziening (WSW) uit voor Burense werkzoekenden die op 31 december 2014 een dienstverband hadden bij de GR Lander conform de WSW. Vanaf 2015 is de WSW afgesloten voor nieuwe instroom van werkzoekenden. Sindsdien moeten alle werkzoekenden (ook de arbeidsgehandicapte medewerkers) zich via de Participatiewet melden bij de gemeente voor de nodige ondersteuning.

Juridische vorm Gemeenschappelijke regeling

Deelnemende partijen Gemeenten: Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West-Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.

Bestuurlijk belang De gemeente Buren is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder E. M. de Bas.

Aandeel

Ontwikkelingen

- Werkzaam hield in 2021 de sociale werkvoorziening open tijdens de coronapandemie.
- Bij de oprichting van Werkzaam in 2016 is afgesproken dat we de gemeenschappelijke regeling na vier jaar evalueren. Eén van die uitkomsten was dat er een nieuwe financiële verdeelsleutel kwam voor alle deelnemers vanaf 2021. Die nieuwe verdeelsleutel geeft financiële voordelen voor de gemeente Buren.

Risico's **Omvang risico's:** € 2,1 miljoen

Grootste risico's:

Omzetdoelstellingen

De mogelijkheden om omzet te maken, staan onder druk doordat de afstand tot de arbeidsmarkt van de doelgroep van nu groeien. Het gevolg is dat de kwaliteit van de dienstverlening (groepsdetacheringen en schoonmaak) onder druk staat. De gecontracteerde diensten kunnen niet geleverd worden.

Weerstandsvermogen: € 2,1 miljoen

Onderdeel van risicoprofiel Buren:

De weerstandsratio is 1,0. Volgens de criteria van Buren is de weerstandsratio voldoende. We houden hier rekening mee in het risicoprofiel van Buren.

Programma's 3. Sociaal domein

Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	2.508	2.088	2.080	1.952	1.836
Resultaat	3.476	371			
Eigen vermogen	5.504	4.503		3.417	3.349
Vreemd vermogen	34.792	16.847	6.763	6.686	5.722
<i>Toelichting:</i>					

Vennootschappen

Een vennootschap is een organisatievorm met als hoofddoel het realiseren van winst voor de eigenaars van de vennootschap. Voorbeelden zijn de besloten vennootschap, de naamloze vennootschap en de vennootschap onder firma.

De gemeente Buren participeert in de volgende vennootschappen:

- BV Recreatiemaatschappij Uiterwaarde
- NV Bank Nederlandse Gemeenten
- NV Vitens

Omschrijving

Juridische vorm

Deelnemende
partijen

Bestuurlijk belang

Aandeel

Ontwikkelingen

Risico's

Programma's

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente					
Resultaat					
<i>Toelichting financiële ontwikkelingen</i>					

BV Recreatiemaatschappij Uit@waarde

Omschrijving Vanaf 1999 kwamen de deelnemende gemeenten, in hun nieuwe rol van aandeelhouder, meer op afstand te staan. Het onroerend goed werd overgedragen en een afkoopsom werd betaald voor toekomstig beheer. De recreatieschappen kozen voor een model van maatschappelijk ondernemen.

Kernactiviteit: het duurzaam in standhouden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief-toeristische infrastructuur in het werkgebied van de (Natuur- en) Recreatieschappen Lingebied, Nederrijn, Lek en Waal en Over-Betuwe ten behoeve van een breed publiek in het Rivierengebied

Juridische vorm Overige verbonden partijen

Deelnemende
partijen Gemeenten Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Maas en Waal, West Betuwe, Giessenlanden, Vijfheerenlanden, Arnhem, Lingewaard en Overbetuwe

Bestuurlijk belang De gemeenten zijn vertegenwoordigd in de Raad van Commissarissen. Wethouder K.A. Maier is betrokken bij de bestuurlijke overleggen rondom deze BV.

Aandeel

Ontwikkelingen N.v.t.

Risico's Het onroerend goed is eigendom van de BV. De deelnemende gemeenten hebben een afkoopsom betaald voor toekomstig beheer.

Programma's 1. Wonen, werk en recreatie

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	8	8			
Resultaat	40	891			

Toelichting financiële ontwikkelingen

Recreatiemaatschappij Uiterwaarde is geen verbonden partij voor de gemeente Buren.

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Omschrijving	BNG is onze huisbankier. Als aandeelhouder profiteren we van het dividend van de BNG. Dit is een algemeen dekkingsmiddel.
Juridische vorm	Overige verbonden partijen
Deelnemende partijen	De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een bank die volledig in overheidsbezit is. De helft van de aandelen is van de Staat. De andere 50% is van de gemeenten, hoogheemraadschappen en provincies. De gemeente is vanwege de financiële verhoudingen met het Rijk verplicht een bankrekeningnummer bij de BNG te openen. Hierop worden de algemene uitkering en andere rijksvoorschotten uitbetaald.
Bestuurlijk belang	De aandeelhouders oefenen invloed uit door de vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergadering. Het aantal aandelen van de BNG bedraagt 55.690.720. We bezitten 23.953 aandelen. Dit is 0,04% van het totaal aan aandelen.

Aandeel

Ontwikkelingen	In 2023 zal de samenwerking met de BNG gaan toenemen. Hierin zijn geen specifieke voorbeelden te geven maar wel zien we een steeds betere afstemming met de BNG en ondersteuning bij complexe betalingsverplichtingen. De BNG heeft in haar centrale positie voor de gemeente vaak een ondersteunende rol. Elke gemeente is verplicht om hierin met de BNG samen te werken. Dat vergemakkelijkt afstemming en zorgt voor meer efficiency.
Risico's	Het risicobeheer van BNG Bank is gericht op handhaving van het veilige risicoprofiel van de bank zoals dat tot uitdrukking komt in de uitstekende externe ratings. Daarnaast bleef de BNG binnen haar zogenoemde Risk Appetite, die is vastgelegd in het Risk Appetite Statement 2017. Deze risicorapportage wordt ieder kwartaal opgesteld. De bank hanteert een streng beveiligingsbeleid, interne richtlijnen en procedures om de veiligheid van de bedrijfsvoering te waarborgen en te voldoen aan relevante wet- en regelgeving. Naast de aanwezige procedurele en technische beveiligingsmaatregelen worden medewerkers getraind om het risicobewustzijn scherp te houden. Een belangrijk punt van aandacht is de beperking en beheersing van de beveiligingsrisico's die een gevolg zijn van internetgerelateerde dreigingen. De weerstandscapaciteit van de Bank Nederlandse Gemeenten is wel voldoende om de risico's die we lopen op te vangen. Daarmee zijn er geen risico's van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie waarvoor geen maatregelen zijn getroffen door de Bank Nederlandse Gemeenten. Als aandeelhouder van de BNG ontvangen we jaarlijks dividend. Dit hebbenwe ook meerjaig in de begroting verwerkt. Indien er minder dividend wordt uitgekeerd lopen we een risico op een tekort.

Programma's 6. Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	-30	-30	-30	-30	-30
Resultaat	-30	-60			

Toelichting financiële ontwikkelingen

We laten voor de BNG alleen de begrote dividend ontvangsten zien. Als klein aandeelhouder heb je onvoldoende zeggenschap over het eigen en vreemd vermogen van de bank.

NV Vitens

Omschrijving	Vitens is onze drinkwaterleverancier en het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland. Ze voorzien de provincies Friesland, Overijssel, Flevoland, Gelderland en Utrecht en een aantal gemeenten in Noord-Holland en Drenthe van betrouwbaar drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschappen
Deelnemende partijen	De aandelen van Vitens zijn voor 100% in handen van provincies en gemeenten. Het dagelijkse bestuur van het drinkwaterbedrijf is in handen van de verschillende raden en commissies. Deelname is niet verplicht, maar de aandelen zijn moeilijk verhandelbaar.
Bestuurlijk belang	Het aantal aandelen van Vitens bedraagt 5.777.247. De gemeente Buren bezit 24.035 aandelen. Dit is 0,416%.
Aandeel	
Ontwikkelingen	De financierbaarheid van Vitens staat onder druk. In de meerjarenplanning staat vermeld dat er grote investeringen aankomen waardoor er een kans bestaat dat er minder of geen dividend wordt uitgekeerd. De planning met investeringen heeft impact op de solvabiliteit en kan gevolgen hebben voor het uit te keren dividend.
Risico's	Door het onder druk staan van de resultaten van Vitens zal de dividenduitkering Vitens lager uitvallen dan voorheen. De weerstandscapaciteit van Vitens is wel voldoende om de risico's die we lopen op te vangen. Daarmee zijn er geen risico's van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie waarvoor geen maatregelen zijn genomen.

Programma's 6. Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2026
Bijdrage gemeente			-30	-30	-30
Resultaat	-30				
<i>Toelichting financiële ontwikkelingen</i>					
We laten voor de Venootschap Vitens NV alleen de begrote dividend ontvangsten zien. Als klein aandeelhouder heb je onvoldoende zeggenschap over het eigen en vreemd vermogen.					

Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van woningbouw, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken. Het ruimtelijk beleid is vastgelegd in de structuurvisie, beleidsnota's en bestemmingsplannen. In deze paragraaf gaan we in op de lopende bouwgrondexploitaties, de realisatie hiervan, de prognose van de te verwachten resultaten, bijbehorende reserves en voorzieningen en de stand van zaken rondom vennootschapsbelasting.

Beleid(skaders)

Het grondbeleid is vastgelegd in de nota grondbeleid. In deze nota staan de kaders waarbinnen wij het grondbeleid uitvoeren. Wij kopen slechts in uitzonderingsgevallen zelf grond aan om plannen te kunnen realiseren. Facilitair grondbeleid heeft de voorkeur. Wanneer initiatieven van derden passen binnen het beleid, werken wij hier aan mee. In de instrumenten de structuurvisie, de omgevingsvisie en het bestemmingsplan (straks omgevingsplan) hebben wij voorwaarden opgenomen. Wij hebben een faciliterende rol en sluiten een anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar, waarin onder andere het kostenverhaal is geregeld. In de structuurvisie, de omgevingsvisie en het woningprogramma staat een uitwerkingsplan voor ruimtelijke ontwikkelingen. Wij vragen initiatiefnemers een bijdrage om deze ontwikkelingen uit te kunnen voeren. Als wij grondeigenaar zijn dan betalen wij de gemaakte kosten uit de grondopbrengst. Het grondprijnsbeleid werken wij uit in een grondprijzenbrief.

De uitgifte van grond gaat via een:

- eigendomsoverdracht;
- erfpacht (voor bedrijventerreinen en beperkt mogelijk voor woningbouw);
- pacht;
- in gebruikgeving en;
- verhuur.

Beleidskaders:

- Nota grondbeleid 2017 - 2020
- Nota Kostenverhaal 2020
- Grondprijzenbrief
- Omgevingsvisie
- Woningprogramma 2020-2030
- Beleidsnotitie Grondprijnsbeleid Doejenburg II definitieve versie 2017
- Beleidsnotitie Verkaveling Doejenburg II definitieve versie 2017
- Notitie Bouwen voor behoefte
- Regionaal Programma Werklocaties 2020
- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Omgevingswet vanaf 1 januari 2023

Externe ontwikkelingen

- Naast de verschillende particuliere ontwikkelingen zijn er nog twee grondexploitaties die door ons worden uitgevoerd. Dit is de woningbouwlocatie Teisterbant en het bedrijventerrein Doejenburg II.
- Voor de locatie Teisterbant is er hard gewerkt om de eigendommen van de gemeente in de huidige staat te verkopen, zodat we deze grondexploitatie kunnen afsluiten. De ontwikkelaar neemt het bouw en woonrijp maken voor zijn rekening, waardoor dit ook een particuliere ontwikkeling wordt.
- Zoals in het woningprogramma 2020-2030 te lezen is, staat de gemeente voor de uitdaging om de komende tien jaar ongeveer 1.400 woningen te bouwen. De doelstelling is om de komende vier jaar ongeveer 600 woningen te bouwen. Om aan deze doelstelling te voldoen moeten enkele grote particuliere ontwikkelingen worden opgepakt.

Risico's

Wij hebben twee actieve grondexploitaties:

- Teisterbant Kerk-Avezaath
- Bedrijventerrein Doejenburg II

We verwachten beide plannen met een verlies af te sluiten. Voor dit verlies is in de jaarrekening 2021 een voorziening gevormd.

Bij een positieve uitkomst van de gesprekken bij het project Teisterbant, bestaat de kans dat dit project met een neutraal saldo wordt afgesloten.

Voor de risico's die een relatie hebben met het project, wordt een raming in de grondexploitatie van het project opgenomen. Mogelijke risico's zijn:

- meerwerk bij de uitvoering van bouw- en woonrijp maken en sloopwerkzaamheden;
- meerkosten voor bodemsanering;
- tegenvallende verkopen en;
- meerkosten planbegeleiding door uitloop van het project.

Conclusie

In de grondexploitatie staat een planning voor de verkoop van de grond. Het geraamde verlies op onze actieve grondexploitaties bedraagt ongeveer € 7,3 miljoen. Voor de grondexploitatie bedrijventerrein Doejenburg II gaat het om ongeveer € 7,2 miljoen. Voor de grondexploitatie Teisterbant in Kerk-Avezaath gaat het om € 100.000. Voor het geraamde verlies grondexploitaties is een voorziening 'toekomstige verliezen grondexploitaties' gevormd.

Bouwgrondexploitatie

Bedrijventerrein Doejenburg II Maurik

74% van de beschikbare kavels op het bedrijventerrein is verkocht. Gesprekken met verschillende belangstellenden hebben geleid tot opties op alle kavels. Om alle kavels te kunnen ontsluiten, is er een extra ontsluitingsweg aangelegd. Het bedrijventerrein is volledig bouwrijp gemaakt. Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid om nog enkele bedrijfswoningen te bouwen.

Het parkmanagement wordt in 2022 en 2023 verder vorm gegeven. Dit kan mogelijk nog kosten met zich meebrengen.

Teisterbant Kerk Avezaath

Het college heeft op 16 maart 2021 besloten in te stemmen met het grondbod van KlokGroep, Kleurrijk Wonen en Witte Groep voor de bouw van 55 woningen in woningbouwproject Teisterbant.

Realisatie

Omschrijving

In onderstaand overzicht staan de uitgevoerde en de te verwachte gronduitgifte voor woningbouwproject Teisterbant in Kerk-Avezaath en bedrijventerrein Doejenburg II in Maurik. De gegevens komen uit het raadsvoorstel 'herziening grondexploitaties 2021'.

Bedrijventerrein Doejenburg II Maurik

De uitgifte in aantal m² is vanaf 2022 11.000 en de uitgifte voor het aantal bedrijfswoningen ligt vanaf 2022 op 3.

Teisterbant Kerk-Avezaath

De bouw van de 55 woningen start in 2022. De oplevering zal waarschijnlijk in 2023 plaatsvinden.

Prognose te verwachten resultaten

De verwachte einddatum van zowel plan Teisterbant als van plan Bedrijventerrein Doejenburg II is eind 2024. Over de periode 2022 tot en met de einddatum zijn de nog te maken kosten en de verwachte opbrengst grondverkoop geraamd.

Het resultaat op einddatum is:

Teisterbant tekort € 65.000
BT Doejenburg II tekort € 7.223.000

Voor deze verliesgevende exploitaties is, conform de voorschriften van het BBV, een verliesvoorziening getroffen. Uit hoofde van het budgetrecht van de raad bepaalt u (meestal bij de vaststelling van de jaarrekening) wat de bestemming wordt van de vrijgevalen verliesvoorziening dan wel de dekking van een noodzakelijke aanvulling van de verliesvoorziening.

Reserves en voorzieningen

Voorziening voor verlies

We verwachten dat het sluiten van de grondexploitaties bedrijventerrein Doejenburg II en Teisterbant met een verlies gebeurt. Het totaal geraamd verlies is ongeveer € 7,3 miljoen. Voor dit bedrag is een voorziening gevormd.

In de grondexploitatie zijn de risico's verwerkt waar een directe relatie bestaat tussen het risico en het project. Voorbeelden van deze risico's zijn:

- De raming is op basis van een globaal plan.
- De uit te voeren werkzaamheden zijn nog niet in detail bekend.
- De aanbesteding valt hoger uit.
- Extra onderzoeken zijn nodig.

Reserve grondexploitaties

Een risico voor het bedrijventerrein Doejenburg II was dat niet alle kavels binnen de geplande looptijd verkocht zouden worden. Hiervoor was een reserve grondexploitatie gevormd. Bij de perspectiefnota 2022 heeft u besloten deze reserve op te heffen en ten gunste te laten komen van de algemene reserve. Dit was mogelijk gezien het positieve verloop van de verkoop van de kavels.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Als een gemeente activiteiten uitvoert als een ondernemer of bedrijf, dan moet de gemeente voor deze activiteiten aangifte doen. Een activiteit die wij uitvoeren onder de vennootschapsbelasting is bijvoorbeeld exploitatie van een bedrijventerrein.

De huidige exploitaties zijn de projecten Teisterbant en Doejenburg. Beide projecten zijn verliesgevend. Gezamenlijk heeft het verwachte verlies een dusdanige omvang dat een potentiële winst valt uit te sluiten. Dit betekent dat er (voorlopig) geen rekening gehouden hoeft te worden met het betalen van vennootschapsbelasting.

Ombuigingen (ZBB)

Inleiding

De gemeente Buren heeft de wens uitgesproken om de begrotingspositie structureel te verbeteren.

In 2021 is met het project Zero Based Budgeting (ZBB) een aantal ombuigingen vastgesteld dat tot doel heeft de gemeente Buren weer een sluitend meerjarenperspectief te geven. De ombuigingen bestaan uit 39 maatregelen die oplopen tot een besparing van € 3,3 miljoen in 2025 en verder.

Doelstelling

Voldoen aan de doelstellingen uit het ZBB-project en daarmee de noodzakelijke ombuigingen te realiseren.

Activiteiten in 2023

In 2023 treedt een aantal nieuwe maatregelen uit het ZBB-traject in werking. Ook wordt op enkele maatregelen een verhoogde taakstelling of ombuiging gepland. Het gaat om in totaal € 0,8 miljoen aan extra maatregelen, die vooral moeten worden gerealiseerd door het afstoten van vastgoed (€ 0,4 miljoen) en het gemeentehuis (€ 0,2 miljoen). De businesscase voor deze ombuigingen moet in het vierde kwartaal van 2022 gereed zijn.

Stand van zaken

De afgelopen periode is gebleken dat een aantal voorgenomen ZBB-maatregelen is vertraagd of niet te realiseren blijkt. Onderstaand is een overzicht van de stand van zaken opgenomen. Waar nodig zijn de onderwerpen al toegelicht in de financiële beschouwingen en/of de betreffende programma's.

Stand van zaken ZBB (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Begroot effect ZBB (oorspronkelijk)	2.001	3.306	3.361	3.361
Vertraagd of niet te realiseren				
Inkomensvoorziening sociaal domein	-300	-300		
Optimaliseren zaakgericht werken	-75	-75		
Optimaliseren bestuurlijk proces	-25	-25		
Verminderen deelname VNG congres	-10	-10	-10	-10
Kosten OZB	-42	-42	-42	-42
Hondenbelasting	-3			
Gewijzigd effect ZBB	1.546	2.854	3.309	3.309

Financiële begroting

Financiële uitgangspunten

1. We begroten reëel. *Dat wil zeggen volledig, realistisch en in het juiste jaar.*
2. Structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
3. De berekening van de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2022.
4. De meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen. *Dat wil zeggen dat er geen rekening gehouden wordt met de inflatie in de jaren na 2023*
5. De inflatie is gebaseerd op de BBP-index (Bruto Binnenlands Product) uit de meicirculaire 2022 tenzij anders is bepaald.

Uitgangspunten	Gebaseerd op	Waardes
Aantal inwoners	1-1-2023	27.402
Aantal woonruimten	1-1-2023	11.106
Stelpost onvoorzien		
Personeelslasten		
- Vastgestelde formatie	1-jun-22	4%
- Salarisstijging	inschatting	0%
- Pensioenpremie	inschatting	
- Inschaling	werkelijke inschaling	
Prijsinflatie		
Uitgaven		
- Algemeen	bbp-index	3%
- Wegen	gww-index	4,65%
- Inkopen Jeugdwet en WMO	OVA	3,72%
- ICT	inschatting	5%
Inkomsten		
- Belastingopbrengsten OZB	bbp-index	3%
- Hondenbelasting	€ 144.000	
- Verblijfsbelasting	n.n.b.	
- Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend	
- Rioolheffing	100% kostendekkend	
- Overige heffingen	bbp-index	3%
- Tarieven	bbp-index	3%
Rekenrente		
- Investerings	BBV	0,14%
- Grondexploitaties	BBV	0,28%

Presentatie structureel begrotingssaldo

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Saldo begroting (voor verrekening reserves)	-1.754	1.764	4.951	214
Toevoeging en onttrekking aan reserves	604	364	250	150
Saldo begroting (na bestemming)	-1.150	2.128	5.201	364
waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	1.863	930	4	0
Structureel saldo begroting (saldo baten en lasten)	713	3.058	5.205	364

Overzicht baten en lasten

Algemeen

In deze paragraaf presenteren wij het overzicht baten en lasten. Hier geven wij u inzicht in de financiële ontwikkelingen van ons meerjarenbeeld.

De belangrijkste ontwikkelingen (mutaties > € 100.000) lichten wij toe bij de financiële beschouwingen. Op programmaniveau lichten wij alle voorstellen met een financiële impact groter dan € 25.000 toe.

De gemeente Buren maakt geen gebruik van een post onvoorzien.

Omschrijving <i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Wonen, werk en recreatie	-5.605	2.522	-3.083	-4.760	1.889	-2.871	-4.397	1.743	-2.653	-4.297	1.743	-2.553
2. Fysieke leefomgeving	-14.475	7.267	-7.208	-14.575	7.234	-7.340	-14.479	7.230	-7.248	-14.373	7.230	-7.143
3. Sociaal domein	-33.039	11.261	-21.778	-27.265	6.861	-20.404	-24.505	4.671	-19.834	-24.505	4.671	-19.834
4. Sport, cultuur en onderwijs	-4.187	1.061	-3.126	-3.943	999	-2.945	-3.944	1.010	-2.934	-4.122	1.027	-3.095
5. Inwoners, bestuur en veiligheid	-5.217	399	-4.818	-5.323	603	-4.720	-5.363	650	-4.713	-5.473	759	-4.713
Subtotaal	-62.523	22.510	-40.013	-55.866	17.586	-38.280	-52.688	15.304	-37.382	-52.770	15.430	-37.338
0.4 Overhead	-12.887	1.232	-11.655	-12.453	1.282	-11.171	-11.587	1.282	-10.305	-11.562	1.282	-10.279
0.5 Treasury	62	60	123	67	60	127	59	60	119	63	60	123
0.61 OZB Woningen	-441	5.654	5.213	-441	5.767	5.326	-441	5.882	5.441	-441	5.882	5.441
0.62 OZB niet-woningen	-112	2.233	2.121	-112	2.278	2.166	-112	2.323	2.211	-112	2.323	2.211
0.64 Belastingen overig	-158	144	-14	-157	124	-33	-154	104	-50	-154	104	-50
0.7 Alg.uitk. en ov. uitk. gemeentefonds	-180	43.113	42.933	-291	44.310	44.019	-219	45.508	45.290	-217	40.697	40.480
0.8 Overige baten en lasten	-463		-463	-389		-389	-372		-372	-372		-372
Saldo voor mutaties reserve	-76.701	74.947	-1.754	-69.642	71.406	1.764	-65.513	70.464	4.952	-65.566	65.779	215
1. Wonen, werk en recreatie			430			194			80			-20
2. Fysieke leefomgeving			130			130			130			130
3. Sociaal domein												0
4. Sport, cultuur en onderwijs			29			25			25			25
5. Inwoners, bestuur en veiligheid												0
6. Bedrijfsvoering			16			16			16			16
Saldo na mutaties reserves			-1.150			2128			5201			364

Toelichting overhead

Onderstaand vindt u een overzicht van de onder taakveld 0.4 overhead begrote kosten voor de komende jaren.

Exploitatie bedragen x €1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Personeel	6.856	6.913	8.549	8.269	7.400	7.400
Bedrijfsvoering en facilitaire zaken	943	744	729	728	734	734
Huisvesting	438	614	487	437	444	436
Overig	2	4	2	2	2	2
ICT	919	1.155	1.888	1.735	1.724	1.707
Totaal 0.4 Overhead	9.159	9.430	11.655	11.171	10.305	10.279

Overzicht van baten en lasten - taakvelden

Taakvelden <i>bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
1. Wonen, werk en recreatie						
0.10 Mutaties reserves programma 06	5.867	1.002	450	300	100	
3.1 Economische ontwikkeling						
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.520	939	819	109	67	67
3.4 Economische promotie	305	292	353	360	367	367
8.1 Ruimtelijke Ordening	224	200	125	125	125	125
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven)	144	191	40	110		
8.3 Wonen en bouwen	2.121	1.195	1.185	1.185	1.185	1.185
Totaal baten	11.181	3.819	2.972	2.189	1.844	1.744
2. Fysieke leefomgeving						
0.10 Mutaties reserves programma 02	939	513	130	130	130	130
2.1 Verkeer en vervoer	151	160	248	128	128	128
2.2 Parkeren		1	1	1	1	1
2.5 Openbaar vervoer	16	16	16	16	16	16
5.7 Openb.groen en (openlucht) recreatie	67	170	25	25	25	25
7.2 Riolerings	3.101	3.175	3.155	3.244	3.245	3.245
7.3 Afval	3.169	3.152	3.399	3.399	3.399	3.399
7.4 Milieu(beheer)	50	5	5	5	5	5
7.5 Begraafplaatsen	510	416	416	416	411	411
Totaal baten	8.003	7.608	7.395	7.364	7.360	7.360

3. Sociaal domein

0.10 Mutaties reserves programma 03	869	273				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	35	167	6.755	2.375	185	185
6.2 Wijkteams						
6.3 Inkomensregelingen	4.859	4.576	4.176	4.176	4.176	4.176
6.4 Begeleide participatie						
6.5 Arbeidsparticipatie						
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3	15	15	15	15	15
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	203	295	295	295	295	295
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-						
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	15					
6.82 Geëscaleerde zorg 18-						
7.1 Volksgezondheid	30	36	20			
Totaal baten	6.014	5.362	11.261	6.861	4.671	4.671

4. Sport, cultuur en onderwijs

0.10 Mutaties reserves programma 04	130	152	29	25	25	25
0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	951	269	151	151	151	151
4.2 Onderwijshuisvesting	121	245	53	53	53	53
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	568	906	647	570	570	570
5.1 Sportbeleid en activering	85	83				
5.2 Sportaccommodaties	1	1	118	132	143	160
5.3 Cultuurpres. -prod. -participatie	5	17				
5.4 Musea	1	2	2	2	2	2
5.5 Cultureel erfgoed	77	84	84	84	84	84

5.6 Media	15	8	8	8	8	8
Totaal baten	1.954	1.767	1.092	1.025	1.036	1.053
5. Inwoners, bestuur en veiligheid						
0.1 Bestuur	121	92	92	92	92	92
0.10 Mutaties reserves programma 05	52					
0.2 Burgerzaken	327	288	259	463	510	619
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	27	20	20	20	20	20
1.2 Openbare orde en veiligheid	87	28	28	28	28	28
Totaal baten	614	428	399	603	650	759
6. Bedrijfsvoering						
0.10 Mutaties reserves programma 06	1.030	70	16	16	16	16
0.4 Overhead	1.205	1.049	1.232	1.282	1.282	1.282
0.5 Treasury	59	60	60	60	60	60
0.61 OZB Woningen	5.385	5.312	5.654	5.767	5.882	5.882
0.62 OZB niet-woningen	2.212	2.148	2.233	2.278	2.323	2.323
0.64 Belastingen overig	1.529	164	144	124	104	104
0.7 Alg.uitk. en ov. uitg. gemeentefonds	37.595	38.994	43.113	44.310	45.508	40.697
0.8 Overige baten en lasten	484					
Totaal baten	49.499	47.797	52.452	53.837	55.175	50.364
Totaal baten	77.265	66.781	75.571	71.879	70.736	65.951
Lasten						
1. Wonen, werk en recreatie						
0.10 Mutaties reserves programma 06	-4.220	-20	-20	-106	-20	-20

3.1 Economische ontwikkeling	-102	-202	-166	-166	-166	-166
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.520	-960	-829	-153	-14	-14
3.4 Economische promotie	-112	-195	-139	-139	-139	-139
8.1 Ruimtelijke Ordening	-1.449	-1.430	-1.352	-1.352	-1.152	-1.052
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven)	-66	-233	-80	-61	-37	-37
8.3 Wonen en bouwen	-3.086	-3.275	-3.039	-2.889	-2.889	-2.889
Totaal lasten	-11.555	-6.315	-5.625	-4.866	-4.417	-4.317

2. Fysieke leefomgeving

0.10 Mutaties reserves programma 02	-664					
2.1 Verkeer en vervoer	-4.630	-4.705	-5.127	-5.187	-5.227	-5.269
2.2 Parkeren	-22	-25	-5	-5	-5	-5
2.5 Openbaar vervoer	-9	-10	-2	-2	-2	-2
5.7 Openb.groen en (openlucht) recreatie	-1.890	-2.321	-2.139	-2.139	-2.139	-2.139
7.2 Riolering	-2.765	-2.828	-2.897	-2.984	-2.848	-2.703
7.3 Afval	-2.579	-2.718	-2.873	-2.873	-2.873	-2.873
7.4 Milieu(beheer)	-387	-743	-904	-884	-884	-884
7.5 Begraafplaatsen	-473	-475	-527	-500	-500	-496
Totaal lasten	-13.419	-13.825	-14.474	-14.574	-14.478	-14.371

3. Sociaal domein

0.10 Mutaties reserves programma 03	-756					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.949	-2.618	-8.953	-4.357	-2.040	-2.040
6.2 Wijkteams	-555	-557	-520	-468	-442	-442
6.3 Inkomensregelingen	-5.410	-4.750	-5.101	-5.101	-5.101	-5.101

6.4 Begeleide participatie	-2.109	-2.122	-1.994	-1.953	-1.878	-1.878
6.5 Arbeidsparticipatie	-342	-449	-445	-445	-445	-445
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.154	-1.139	-1.243	-1.174	-1.094	-1.094
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-3.761	-3.509	-3.508	-3.362	-3.305	-3.305
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-8.131	-8.898	-8.850	-7.999	-7.794	-7.794
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-407	-510	-502	-502	-502	-502
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-509	-552	-565	-565	-565	-565
7.1 Volksgezondheid	-1.254	-1.396	-1.358	-1.338	-1.338	-1.338
Totaal lasten	-26.337	-26.500	-33.039	-27.264	-24.504	-24.504

4. Sport, cultuur en onderwijs

0.10 Mutaties reserves programma 04

0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	-960	-763	-434	-279	-279	-279
4.2 Onderwijshuisvesting	-997	-1.177	-1.057	-1.139	-1.137	-1.311
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.437	-1.845	-1.571	-1.475	-1.475	-1.475
5.1 Sportbeleid en activering	-94	-87	-3	-3	-3	-3
5.2 Sportaccommodaties	-572	-355	-496	-498	-501	-505
5.3 Cultuurpres. -prod. -participatie	-40	-28	-12	-12	-12	-12
5.4 Musea	-19	-20	-33	-25	-25	-25
5.5 Cultureel erfgoed	-260	-279	-231	-163	-163	-163
5.6 Media	-266	-325	-350	-350	-350	-350
Totaal lasten	-4.645	-4.879	-4.187	-3.944	-3.945	-4.123

5. Inwoners, bestuur en veiligheid

0.1 Bestuur	-1.509	-1.745	-1.750	-1.760	-1.770	-1.770
-------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

0.10 Mutaties reserves programma 05						
0.2 Burgerzaken	-707	-646	-578	-675	-705	-815
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-2.196	-2.302	-2.324	-2.324	-2.324	-2.324
1.2 Openbare orde en veiligheid	-461	-428	-565	-565	-565	-565
Totaal lasten	-4.873	-5.121	-5.217	-5.324	-5.364	-5.474
6. Bedrijfsvoering						
0.10 Mutaties reserves programma 06	-1.365					
0.4 Overhead	-10.364	-10.479	-12.887	-12.453	-11.587	-11.562
0.5 Treasury	5	8	62	67	59	63
0.61 OZB Woningen	-431	-316	-441	-441	-441	-441
0.62 OZB niet-woningen	-79	-74	-112	-112	-112	-112
0.64 Belastingen overig	-124	-114	-158	-157	-154	-154
0.7 Alg.uitk. en ov. uitk. gemeentefonds	10	-198	-180	-291	-219	-217
0.8 Overige baten en lasten	5	-34	-463	-389	-372	-372
Totaal lasten	-12.343	-11.207	-14.179	-13.776	-12.826	-12.795
Totaal lasten	-73.172	-67.847	-76.721	-69.748	-65.534	-65.584
Totaal raming baten en lasten	4.094	-558	-1.150	2.128	5.201	364

Overzicht van incidentele baten en lasten

In het algemeen geldt dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele baten en lasten heeft. Incidentele baten en lasten zijn in principe een uitzondering en worden gecorrigeerd op het begrotingssaldo bij de bepaling of dit saldo in evenwicht is. In onderstaand overzicht is een toelichting opgenomen op de incidentele baten en lasten in de begroting van de gemeente Buren.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Saldo begroting (voor verrekening reserves)	-1.754	1.764	4.951	214
Toevoeging en onttrekking aan reserves	604	364	250	150
Saldo begroting (na bestemming)	-1.150	2.128	5.201	364
waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	1.863	930	4	0
Structureel saldo begroting (saldo baten en lasten)	713	3.058	5.205	364

Nadere toelichting incidentele baten(-) en lasten(+) per programma:

Programma - incidentele lasten (bedragen > € 20.000)	2023	2024	2025	2026
<i>bedragen x € 1.000</i>				
1. Wonen, werk en recreatie				
Mutaties grondexploitatie	858	164	0	0
Omgevingswet: inhuur personeel van derden (projecten)	300	300	100	0
Volkshuisvesting: inhuur op projecten	150	0	0	0
Lasten < € 20.000	20	20	20	0
Totaal	1.328	484	120	0
2. Fysieke leefomgeving				
Evaluatie begraafplaatsenbeleid	32	0	0	0
Zwerfafval	32			
Motie: energiearmoede	20	0	0	0
Totaal	84	0	0	0
3. Sociaal domein				
ZBB-investeringen WMO	50	0	0	0
ZBB-investeringen Jeugd	245	0	0	0
Inkoop WMO	39	0	0	0
Kernbegroting	38	38	0	0
Onderzoek eenzaamheid	35	0	0	0
Personele knelpunten	144	106	0	0
Lasten < € 20.000	20	0	0	0
Totaal	571	144	0	0
4. Sport, cultuur en onderwijs				
Lasten < € 20.000	18	0	0	0
Totaal	18	0	0	0

5. Inwoners, bestuur en veiligheid

Lasten < € 20.000	0	7	0	0
Totaal	0	7	0	0

6. Bedrijfsvoering

I&A-plan	71	0	0	0
Personele knelpunten	621	715	0	0
ICT projecten nav GAP analyse	200	0	0	0
ZBB vertraging Optimalisering zaakgericht werken	75	75	0	0
ZBB vertraging optimaliseren bestuurlijk proces	25	25	0	0
	290			
Lasten < € 20.000	19	0	0	0
Totaal	1.301	815	0	0
Subtotaal incidentele lasten	3.302	1.450	120	0

Programma - incidentele baten (bedragen > € 20.000) bedragen x € 1.000

1. Wonen, werk en recreatie

Algemene reserve: dekking kosten omgevingswet	-300	-300	-100	0
Algemene reserve: dekking kosten wonen naar behoefte	-150	0	0	0
Mutaties grondexploitatie	-792	-152	0	0
Totaal	-1.242	-452	-100	0

3. Sociaal domein

Opvang Oekraïners	-157	-52	0	0
Baten < € 20.000	-20	0	0	0
Totaal	-177	-52	0	0

4. Sport, cultuur en onderwijs

Baten < € 20.000	-4	0	0	0
Totaal	-4	0	0	0

6. Bedrijfsvoering

Baten < € 20.000	-16	-16	-16	0
Totaal	-16	-16	-16	0
Subtotaal incidentele baten	-1.439	-520	-116	0
Totaal saldo incidentele lasten en baten	1.863	930	4	0

Geprognoseerde balans

Volgens de eisen van de BBV zijn wij verplicht om een geprognoseerde begin- en eindbalans voor de begrotingsjaren van de meerjarenraming te geven. Met deze gegevens kan het effect van het geplande beleid op de balansposities gevolgd worden.

BALANS BEGROTING 2023-2026

ACTIVA	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	PASSIVA	Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
(bedragen x € 1.000)	31-12-21	31-12-22	31-12-23	31-12-24	31-12-25	31-12-26		31-12-21	31-12-22	31-12-23	31-12-24	31-12-25	31-12-26	
Vaste activa							Vaste passiva							
							Eigen vermogen:							
Materiële vaste activa	29.972	37.233	40.327	39.540	45.736	44.918	Algemene reserves	9.453	12.321	10.805	9.355	11.383	16.484	
							Bestemmingsreserves	3.375	2.525	2.370	2.306	2.156	2.005	
							Resultaat	4.094	-1.066	-1.150	2.128	5.201	364	
								16.922	13.780	12.025	13.789	18.740	18.853	
Financiële vaste activa	163	163	163	163	163	163	Vreemd vermogen:							
							Voorzieningen	17.533	17.120	16.734	16.137	15.685	15.233	
							Langlopende schulden	18.231	15.631	13.031	10.431	8.631	6.831	
Totaal vaste activa	30.135	37.396	40.490	39.703	45.899	45.081	Totaal vaste fin. middelen	52.686	46.531	41.790	40.357	43.056	40.917	
Vlottende activa							Vlottende passiva							
Onderhanden werk	4.046	2.208	0	0	0	0								
Gereed product	484	0	0	0	0	0								
Kortlopende uitzettingen	26.130	14.927	9.300	8.654	5.157	3.836	Kortlopende schulden	4.560	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
Liquide middelen	442	0	0	0	0	0	Liquide middelen	0	0	0	0	0	0	
Overlopende activa	1.658	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	Overlopende passiva	5.649	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
Totaal vlottende activa	32.760	19.135	11.300	10.654	7.157	5.836	Totaal vlottende passiva	10.209	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	
TOTAAL-GENERAAL	62.895	56.531	51.790	50.357	53.056	50.917	TOTAAL-GENERAAL	62.895	56.531	51.790	50.357	53.056	50.917	

Meerjaren investeringsplan (MIP)

Conform de eisen van de BBV lichten wij onderstaand de geplande investeringen voor de komende jaren toe.

(x € 1.000)			Kapitaallasten			
Pr.	Omschrijving	Investering	2023	2024	2025	2026
2023						
2	Rehabilitatie Daver / Ravenswaaysestraat	1.010		22	22	22
4	Vervangende huisvesting Koningin Beatrix school Buren	3.495		92	92	92
6	Inrichten Centraal Meldpunt	30		6	6	6
6	Ontsluiten Open data	50		10	10	10
6	Ondernemersportaal	10		2	2	2
6	Data gericht werken BI-tool	10		2	2	2
6	Vervanging Makelaarssuite	28		6	6	6
6	Vervanging Storage Area Network	187		38	38	38
6	Faciliteren digitaal werken vervangen werkplekken	215		43	43	43
Totaal investeringen in 2023		5.035				
2024						
2	Rehabilitatie Asch / Groenestraat	451			10	10
2	Rehabilitatie Zoelen / De Zeeg	258			6	6
2	Rehabilitatie Ingen / Nieuwe weg	194			4	4
4	Bouw gymlokaal Lienden	342			9	9
6	Integratie berichtenverkeer WABO-BGT-BAG-WOZ	11			2	2
Totaal investeringen in 2024		1.256				
2025						
2	Rehabilitatie wegen (nog niet bekend welke wegen)	1.078				23
4	Inrichting buitenterrein gymlokaal Lienden	26				1
4	Uitbreiding berging gymzaal Beusichem	21				1
4	Vervangende huisvesting scholen Lienden	6.979				184
Totaal investeringen in 2025		8.104				
2026						
2	Rehabilitatie wegen (nog niet bekend welke wegen)	1.078				
Totaal investeringen in 2026		1.078				

Reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31/12 (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Algemene reserve						
Algemene reserve	5.888	8.756	6.305	4.855	6.883	11.984
Algemene reserve (weerstandsvermogen)	3.565	3.565	4.500	4.500	4.500	4.500
Overige bestemmingsreserve						
Omgevingsgerichte uitgaven & bovenplanse verevening	646	646	646	732	732	732
Overlopende posten	748	45	65	85	105	125
Beheer en onderhoud Tollewaard	10	0	0	0	0	0
Deelfonds sociaal domein	64	64	64	64	64	64
Informatie- & automatiseringsplan 2017-2021	0	0	0	0	0	0
Kapitaalgoederen beheer	0	0	0	0	0	0
Risico grondexploitaties	85	0	0	0	0	0
Frictiekosten organisatie	94	94	94	94	94	94
Duurzaamheid	0	122	122	122	122	122
Overige bestemmingsreserve besteed ¹						
Gemeentehuis	128	112	96	80	64	48
Heractivering riolering	704	592	480	368	256	144
Afbouw verplichting sport /dorpshuis	8	4	0	0	0	0
Kapitaallasten IHP 2007-2016	576	551	526	502	477	452
Onderdreef Buren	314	296	278	260	243	225
Totaal reserves	12.828	14.846	13.175	11.661	13.539	18.490

¹ Betreft een reserve ter dekking van afschrijvingslasten. De omvang van de reserve is gelijk aan alle toekomstige afschrijvingen.

Stand voorzieningen per 31/12 (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Verplichtingen, verliezen en risico's						
Pensioenen wethouders	2.541	2.574	2.606	2.639	2.671	2.704
Wachtgelden wethouders	0	0	0	0	0	0
BBZ	8	8	8	8	8	8
<i>Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties:</i>						
- Bedrijventerrein Buren III	16	16	16	16	16	16
- Hooghendijck Beusichem	57	57	57	57	57	57
- Scharenburg Zoelen	123	123	123	123	123	123
Door derden bekleemde middelen						
<i>Begraafplaatsen</i>						
- Afkoopsommen onderhoud	109	73	64	51	38	24
- Afkoopsommen grafrechten	74	84	94	104	115	125
<i>Riolering</i>						
- Onderhoud rioolgemalen	1.256	940	967	880	836	792
- Vervanging riolering	1.796	1.491	1.116	778	441	104
- Gemeentelijke rioleringsplan	4.382	4.164	4.123	3.994	3.966	3.938
Goedkope woningbouw	221	221	221	221	221	221
Egalisatie onderhoud						
Onderhoud gebouwen	1.502	1.608	1.374	1.413	1.452	1.492
Wegen	4.386	4.683	4.677	4.358	4.040	3.721
Civiele kunstwerken	220	66	103	139	175	212
Baggeren watergangen	301	472	643	815	986	1.157
Achterstallig onderhoud groen	382	382	382	382	382	382
Achterstallig onderhoud verkeerstekens & straatmeubilair	159	159	159	159	159	159
Totaal voorzieningen	17.534	17.120	16.734	16.137	15.685	15.233
Mutaties reserves en voorzieningen (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Incidentele mutaties	-1.630	2.145	-923	-1.444	1.968	4.908
Structurele mutaties	1.587	-541	-541	-747	-602	-602
Totaal Mutaties	-43	1.604	-1.463	-2.191	1.366	4.306

EMU-saldo

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
	x € 1000,- Volgens gewijzigde begroting 2022	x € 1000,- Volgens begroting 2023	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2024	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2025	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2026
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.055	-1.754	1.764	4.951	214
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	7.261	3.094	-787	6.196	-818
3. Mutatie voorzieningen	-413	-386	-597	-452	-452
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.838	-2.208			
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa					
Berekend EMU-saldo	-2.781	-3.026	1.954	-1.697	580

Arbeidsgerelateerde verplichtingen

Het BBV schrijft voor dat we inzage geven in jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. In onze begroting nemen wij ramingen op voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Op grond van de voorschriften mag hiervoor geen voorziening getroffen worden, maar dient hierover wel afzonderlijk informatie in de begroting te worden opgenomen. In onze gemeente gaat het om de volgende post:

- opgebouwde vakantierechten

Als de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen jaarlijks sterk kunnen wisselen dan moeten we verplicht een voorziening vormen. Hierna lichten wij de systematiek van toevoegingen en onttrekkingen van de volgende twee posten toe:

- wachtgeldverplichtingen wethouders;
- pensioenen wethouders.

Opgebouwde vakantierechten

Per 1 januari 2017 heeft iedere medewerker de beschikking over het Individueel KeuzeBudget (IKB). Het IKB is een budget in geld dat elke medewerker maandelijks kan inzetten voor door hem gekozen doelen. De jaarlijkse vakantietoelage maakt hiervan onderdeel uit. Met het IKB krijgen medewerkers meer keuzevrijheid over de inhoud van hun arbeidsvoorwaardenpakket. De opbouw van het IKB vindt maandelijks plaats van januari tot en met december van een kalenderjaar en wordt uiterlijk in december uitbetaald. De kosten van het IKB zijn daardoor jaarlijks van ongeveer gelijke omvang en zijn in de begroting opgenomen.

Wachtgeldverplichtingen wethouders

Bestuurders hebben geen garantie dat zij na vier jaar hun zetel kunnen behouden. Hierdoor bestaat de mogelijkheid van wachtgeldverplichtingen. Voor het vorige college hebben we een voorziening gevormd met wachtgeld. Jaarlijks bij de jaarstukken beoordelen we de juiste omvang van de voorziening. Eventuele wachtgeldverplichtingen van het huidige college nemen wij op in de begroting op het moment dat we tot werkelijke uitbetaling moet overgaan.

Pensioenen wethouders

Wethouders bouwen jaarlijks pensioenrechten op. Hiervoor vormen wij een voorziening. In de begroting houden wij in verband met de toename van de rechten jaarlijks rekening met een toevoeging aan deze voorziening. De juiste omvang van de voorziening bepalen we jaarlijks bij de jaarstukken.

Bijlagen

In deze bijlagen is een drietal overzichten opgenomen ter informatie, te weten een overzicht subsidies, een overzicht beleidsindicatoren en een overzicht met beleidskaders.

Subsidies

Exploitatie (bedragen x €1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
3.4 Economische promotie	Recreatie en toerisme	28	29	29	29	29	29
4.2 Onderwijshuisvesting	Sisa Suvis subsidie	68	187	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Leerplicht	0	315	76	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Voorschoolse voorzieningen peuters	482	580	560	580	580	580
5.1 Sportbeleid en activering	Uitvoering sportakkoord 2020-2022	17	83	0	0	0	0
5.3 Cultuurpres. -prod. - participatie	Kunst en cultuur	9	8	8	8	8	8
5.5 Cultureel erfgoed	Monumenten (molens, synagoge en kerktore	4	4	4	4	4	4
5.5 Cultureel erfgoed	Overige zaken rijksmonumenten	6	0	0	0	0	0
5.6 Media	Leesstimulering (miv 2015)	251	277	302	302	302	302
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Diverse kosten WMO	0	0	50	0	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Kerngerichte zorg	48	0	0	0	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Leefbaarheid	85	199	95	95	95	95
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal Werk	324	340	353	353	353	353
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Versterken nulde- eerste lijn	191	300	254	154	129	129
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Wet K.O. doelgroepenbeleid	0	10	10	10	10	10
6.2 Wijkteams	Clientonderst. zorg/integr. vroeghulp	18	17	17	17	17	17
6.2 Wijkteams	Jongerenwerk WMO	149	149	155	155	155	155
6.2 Wijkteams	Maatschappelijk werk	296	306	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Innovatiebudget	0	0	100	100	100	100
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Maatschappelijke Opvang & Beschermd Wonen	37	50	50	50	50	50
7.1 Volksgezondheid	Algemene jeugdgezondheidszorg	394	417	432	432	432	432
7.1 Volksgezondheid	Openbare gezondheidszorg	48	72	72	72	72	72
7.1 Volksgezondheid	Uitvoering preventie akkoord 2021-2023	0	36	20	0	0	0
7.4 Milieu(beheer)	Duurzaamheid en milieu	48	40	35	35	35	35
7.4 Milieu(beheer)	Milieujaarprogramma	16	0	0	0	0	0
7.4 Milieu(beheer)	Warmte transitie	0	35	70	70	70	70
Totaal subsidies		2.519	3.454	2.692	2.466	2.441	70

Subsidieplafonds 2023

In de subsidieregelingen voor het sociaal domein wordt expliciet verwezen naar subsidieplafonds. In onderstaande tabel zijn de (geïndexeerde) subsidieplafonds weergegeven, dit zijn de maximum bedragen die we totaal toekennen aan specifieke subsidies.

Soort subsidie	Subsidieplafond 2023
Preventie/innovatie	€ 100.000
Investering voorveld ZBB	€ 100.000
Sociaal werk	€ 353.149
Maatschappelijk werk	€ 0
Alzheimer	€ 2.023
Cliëntondersteuning	€ 18.243
Jongerenwerk	€ 175.339
Gezinsondersteuning	€ 47.711
Ondersteuning opgroeien	€ 49.649
Beschermd Wonen	€ 15.673
Jeugdgezondheidszorg	€ 525.868
Openbare gezondheidszorg	€ 50.440
Wijk GGZ	€ 22.041
Sportakkoord	€ 0
Opgroeien in armoede	€ 10.372
Bibliotheekwerk	€ 365.063

Verplichte beleidsindicatoren

Volgens de BBV zijn wij verplicht de score van de gemeente Buren op een aantal beleidsindicatoren aan u te presenteren. Alle gegevens zijn afkomstig van jaarstaatjegemeente.nl. De getoonde gegevens betreffen begrotingsjaar 2021.

	Taakveld	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Gem. Buren	Nederland
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,01	n.v.t.
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,01	n.v.t.
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 429	n.v.t.
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	14%	n.v.t.
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	15.16%	n.v.t.
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 1.000 inw 12-17 jaar	Bureau Halt	8	13
7.	1. Veiligheid	Hardekern jongeren per 1.000 inwoners 12 tm 24 jaar	per 10.000 inw 12-14 jaar	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar
8.	1. Veiligheid	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	4.07	17.57
9.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	2,4	4,3
10.	1. Veiligheid	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	1,1	1,3
11.	1. Veiligheid	Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	3,1	6,1
12.	2. Verkeer en vervoer	Verkeersongevallen met een motorvoertuig	%	VeiligheidNL	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar
13.	2. Verkeer en vervoer	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	VeiligheidNL	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar
14.	3. Economie	Funciemenging	%	LISA	44.7%	53,3%
15.	3. Economie	Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	Atlas voor Gemeenten	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar

16.	3. Economie	Vestigingen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	185,2	165,1
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen	per 1.000 inw. 5-18 jaar	DUO	3,3	2,5
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen	per 1.000 inw. 5-18 jaar	Ingrado	12	19
19.	4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	DUO	1,0%	1,9%
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	% Niet-sporters	%	Gezondheids monitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	54,7%	49,3%
21.	6. Sociaal domein	Banen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	per 1.000 inw 15-64 jaar	LISA	426,8	685,7
22.	6. Sociaal domein	% Jeugdcriminaliteit	%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	Geen gegevens beschikbaar	Geen gegevens beschikbaar
23.	6. Sociaal domein	% Kinderen in armoede	%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	3,00%	6,00%
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	%	CBS - Arbeidsdeelname	72.0%	70.4%
25.	6. Sociaal domein	Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	3%	6%
26.	6. Sociaal domein	% Jeugdwerkloosheid	%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	1,00%	2,00%
27.	6. Sociaal domein	Personen met bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18 jaar	CBS - Participatiewet	139.4	431.2
28.	6. Sociaal domein	Aantal re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-65 jaar	CBS - Participatiewet	99.4	202
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp (in % van alle jongeren tot 18 jaar)	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	12,2%	10,4%

30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming (in % van alle jongeren tot 18 jaar)	%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	1,2%	1,2%
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering (in % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	0,3%	0,4%
32.	6. Sociaal domein	Clënten met een maatwerkarrangement	Aantal per 10.000 inwoners	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	460	700
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Huishoudelijk restafval	kg per inwoner	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	72	170
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	57%	26,9%
35.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	Duizend euro	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	346	290
36.	8. Vhrosv	Nieuwbouw per 1.000 woningen	Aantal per 1.000 woningen	ABF - Systeem Woningvoorraad	7.6	8,9
37.	8. Vhrosv	Demografische druk (Groene + grijze druk tov 20-64)	%	CBS - Bevolkingsstatistiek	73,3%	70,1%
38.	8. Vhrosv	Woonlasten éénpersoonshuishoudens	In Euro's	COELO	€ 1.092	€ 733
39.	8. Vhrosv	Woonlasten meerpersoonshuishoudens	In Euro's	COELO	€ 1.105	€ 810

Overzicht beleidskaders per programma

Beleidskaders	Jaar vaststelling
---------------	----------------------

1. Wonen, werk en recreatie

1. Regionaal programma werklocaties 2020-2024	2020
2. Verordening blijverslening gemeente Buren	2019
3. Samen Dichtbij	2018
4. Nota Grondbeleid 2017 - 2020	2017
5. Bouwverordening gemeente Buren 2013	2017
6. Exploitatieverordening gemeente Buren 2005	2015
7. Welstandsnota 2004	2013
8. Verordening Starterslening	2005
9. Regionale Woonagenda	2004
10. Woningprogramma 2020 - 2030	2021
11. Nota Kostenverhaal 2020	2020

2. Fysieke leefomgeving

1. Klimaatvisie Buren	
2. Regionale Energie Strategie	2020
3. Uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit	2020
4. Beleidskaders zon, wind en laadpalen	2020
5. Integraal overzicht beheerplannen	2020
6. Artistieke objecten	2020
7. Actualisatie meerjaren onderhoudsplan	2020
8. Begraafplaatsenbeleid	2020
9. Actualisatie Speeltuinenbeleid	2020
10. Startnotitie Omgevingswet	2020
11. Startnotitie Duurzaamheid	2020
12. Algemene verordening ondergrondse infrastructuur	2013
13. Revoluerend fonds energiebesparende maatregelen voor verenigingen en stichtingen 2015 - 2024	2016
14. Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Buren	2016
15. VAB beleid 2017	2017
16. Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Buren	2018
17. Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Buren	2010
18. Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade Buren	2009

3. Sociaal domein

1. Verordening Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen	2010
2. Verordening cliëntenparticipatie werk en inkomen gemeente Buren	2015
3. Verordening verrekening boete bij herhaald misbruik sociale zekerheid gemeente	2015
4. Verordening handhaving Participatiewet, Bbz, loaw en loaz gemeente Buren	2015
5. Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Buren	2015
6. Verordening individuele studietoelage gemeente Buren	2015
7. Verordening tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten gemeente Buren	2015
8. Verordening tegenprestatie Participatiewet, loaw en loaz gemeente Buren	2015
9. Verordening afstemming Participatiewet, Bbz, loaw en loaz gemeente Buren	2016
10. Beleidsplan Schuldhulpverlening gemeente Buren 2016-2020	2016
11. Verordening cliëntenparticipatie Wsw gemeente Buren	2018
12. Verordening loonkostensubsidie Participatiewet gemeente Buren	2018
13. Verordening participatieregeling minima gemeente Buren	2018
14. Verordening re-integratie Participatiewet, loaw en loaz gemeente Buren	2018
15. Beleidsplan Schuldhulpverlening 2020–2024 gemeente Buren	2020
16. Beleidsplan Wmo/Jeugd "samen voor kwaliteit" 2017-2020	2017
17. Burense visie op het kind	2018
18. Verordening wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Buren	2020
19. Verordening jeugdhulp gemeente Buren	2020
20. Notitie Ruimte voor sociaal werk 2018-2020	2018
21. Regioplan Beschermd Wonen 2021	
22. Regioaanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Gelderland Zuid 2021-2025	

4. Sport, cultuur en onderwijs

1. Nota onderwijsachterstandenbeleid 2019 - 2022 2019	2019
2. Integrale Visie Transformatie Sociaal Domein 2020	2020
3. Burense Visie op het kind 2017	2017
4. Nota lokaal gezondheidsbeleid 2017-2020	2017
5. Erfgoedverordening 2013	2013
6. Subsidieverordening monumenten Buren 2015	2015
7. Subsidieverordening maatschappelijke ontwikkeling gemeente Buren 2016	2016
8. Verordening leerlingenvervoer gemeente Buren 2019	2019
9. Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Buren 2005	2005
10. Spelregels uitvoeringsbudget Sport- en beweegakkoord Buren 2021	2020

5. Inwoners, bestuur en veiligheid

1. Integraal veiligheidsbeleid 2020-2023 Samen voor veiligheid	2020
2. Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023	2019
3. Regionaal crisisprofiel Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023	2019
4. Nota Verbonden Partijen	2020
5. Toekomstvisie 2030	2011
6. Coalitieakkoord	2020
7. Bestuurlijke richting Buren	2017
8. Controleverordening (ex. artikel 213 Gemeentewet)	2012
9. Collegeonderzoek (ex. artikel 213a Gemeentewet)	2011
10. Organisatieverordening van de griffie van de gemeente Buren	2011
11. Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen Buren	2014
12. Verordening elektronische kennisgeving Buren	2015
13. Archiefverordening	2016
14. Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders gemeente Buren	2016
15. Gedragscode integriteit raadsleden gemeente Buren	2016
16. Preventie- en handhavingsplan gemeente Buren 2017-2020 voor de uitvoering van de Drank- en Horecawet	2017
17. Verordening onderscheidingen gemeente Buren	2017
18. Verordening winkeltijden Buren	2018
19. Klachtenregeling Buren	2018
20. Verordening rechtspositie Raads- en commissieleden 2019 gemeente Buren	2019
21. Reglement van orde gemeenteraad Buren	2019
22. Delegatiebesluit werkgeverscommissie WNRA 2020 Buren	2020
23. Algemene plaatselijke verordening gemeente Buren	2020
24. Inspraak- en participatieverordening Buren	2011
25. Verordening collegeonderzoek van de gemeente Buren	2011
26. Verordening commissie bezwaarschriften	2008
27. Verordening externe klachtbehandeling (ombudscommissie)	2005
28. Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie	2011
29. Verordening op de ambtelijke bijstand en fractieondersteuning	2002

6. Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen

1. Diverse verordeningen belastingen en leges (link naar paragraaf)	
2. I&A plan 2020-2024	2020
3. Controleverordening (ex. artikel 213 Gemeentewet)	2012
4. Collegeonderzoek (ex. artikel 213a Gemeentewet)	2011
5. Financiële en planning en controlverordening (ex. artikel 212 Gemeentewet)	2020
6. Nota garantstellingen en leningen	2020
7. Nota reserves en voorzieningen	2020
8. Nota verbonden partijen	2020
9. Nota waardering- en afschrijvingsbeleid	2019
10. Algemeen belangbesluit Wet Markt en Overheid	2014
11. Verordening precariobelasting kabels en leidingen gemeente Buren 2016	2016
12. Treasurystatuut gemeente Buren 2018	2018
13. Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2017-2020	2019
14. Verordening naamgeving en nummering (adressen) gemeente Buren 2010	2010